

Sprawozdanie stenograficzne

z rozpraw

galicyjskiego Sejmu krajowego

1. posiedzenia I. sesyi X. peryodu

z dnia 5-go grudnia 1913.

Treść:

Zagajenie posiedzenia.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy J. E. Adama hr. Gołuchowskiego w ciele wyborczem wielkiej posiadłości ziemskiej okręgu wyborczego czortkowskiego.

Złożenie przyrzeczenia przez J. E. Marszałka krajowego.

— Mowa Namiestnika.

Powołanie tymczasowych sekretarzy.

— Mowa Marszałka.

— Mowa Namiestnika.

Wniosek p. Lea w sprawie przystąpienia do pierwszego czytania przedłożenia rządowego z projektem reformy ordynacji wyborczej sejmowej i w sprawie wyboru komisji reformy wyborczej. Uchwalenie wniosku.

Pierwsze czytanie przedłożenia rządowego z projektem reformy ordynacji wyborczej sejmowej.

Nekrolog śp. Stanisława Jędrzejowicza.

Urlopy pp. Bilińskiego Sali i Zaleskiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze trzech posłów na Sejm krajowy w ciele wyborczem wielkiej posiadłości okręgu brzeżańskiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze trzech posłów na Sejm krajowy w ciele wyborczem wielkiej posiadłości okręgu czortkowskiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze dwu posłów na Sejm krajowy w ciele wyborczem wielkiej posiadłości okręgu kołomyjskiego

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze jednego posła na Sejm krajowy w ciele wyborczem wielkiej posiadłości okręgu lwowskiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze sześciu posłów na Sejm krajowy w ciele wyborczem wielkiej posiadłości okręgu krakowskiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze dwu posłów na Sejm krajowy w ciele wyborczem wielkiej posiadłości okręgu nowosądeckiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze trzech posłów na Sejm krajowy w ciele wyborczem wielkiej posiadłości okręgu przemyskiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze dwóch posłów na Sejm krajowy w ciele wyborczem wielkiej posiadłości okręgu rzeszowskiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze trzech posłów na Sejm krajowy w ciele wyborczem wielkiej posiadłości okręgu samborskiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze trzech posłów na Sejm krajowy w ciele wyborczem wielkiej posiadłości okręgu sanockiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze dwóch posłów na Sejm krajowy w ciele wyborczem wielkiej posiadłości okręgu stanisławowskiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze dwóch posłów na Sejm krajowy w ciele wyborczem wielkiej posiadłości okręgu stryjskiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze trzech posłów na Sejm krajowy w ciele wyborczem wielkiej posiadłości okręgu tarnowskiego

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze trzech posłów na Sejm krajowy w ciele wyborczem wielkiej posiadłości okręgu tarnopolskiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze trzech posłów na Sejm krajowy w ciele wyborczem wielkiej posiadłości okręgu złotowskiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze trzech posłów na Sejm krajowy w ciele wyborczem wielkiej posiadłości okręgu żółkiewskiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze jednego posła na Sejm krajowy z okręgu wyborczego miasta Białej.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kurii gmin miejskich w okręgu wyborczym miast Bochnia-Wadowice.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kurii gmin miejskich w okręgu wyborczym miasta Brodów.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze jednego posła na Sejm krajowy z okręgu wyborczego miast Brzeżany-Złoczów.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z okręgu wyborczego miasta Drohobycza.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z okręgu wyborczego miasta Jarosławia.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z okręgu wyborczego miast Gorlice - Jasło.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze jednego posła na Sejm krajowy z okręgu wyborczego miasta Kolomyi.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze czterech posłów na Sejm krajowy z okręgu wyborczego miasta Krakowa.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze jednego posła na Sejm krajowy z okręgu wyborczego miasta Przemyśla.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze jednego posła na Sejm krajowy z okręgu wyborczego miasta Rzeszowa.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze jednego posła na Sejm krajowy z okręgu wyborczego miasta Sambora

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze jednego posła na Sejm krajowy z okręgu wyborczego miasta Nowy Sącz.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z okręgu wyborczego miast Sanok-Krosno

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze jednego posła na Sejm krajowy z okręgu wyborczego miasta Stanisławowa.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze jednego posła na Sejm krajowy z okręgu wyborczego miasta Stryja.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z okręgu wyborczego miasta Tarnowa.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kurii gmin miejskich okręgu wyborczego miast Podgórze-Wieliczka.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z Izby handlowej i przemysłowej w Brodach.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z Izby handlowej i przemysłowej w Krakowie.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z Izby handlowej i przemysłowej we Lwowie

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kurii gmin wiejskich okręgu wyborczego bialskiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kurii gmin wiejskich okręgu wyborczego bobreckiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kurii gmin wiejskich okręgu wyborczego bocheńskiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kurii gmin wiejskich okręgu wyborczego bohorodzciańskiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kurii gmin wiejskich okręgu wyborczego brodzkiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kurii gmin wiejskich okręgu wyborczego brzeńskiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kurii gmin wiejskich okręgu wyborczego brzeżańskiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kurii gmin wiejskich okręgu wyborczego brzozowskiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kurii gmin wiejskich okręgu wyborczego chrzanowskiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego cieszanowskiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich powiatu czortkowskiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego dąbrowskiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich powiatu dobromińskiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego drohobyckiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego gorlickiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich powiatu grybowskiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich powiatu husiatyńskiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego jarosławskiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego jaworowskiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich powiatu jasielskiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego kamioneckiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego kałuskiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich powiatu kosowskiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich powiatu krakowskiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego kolbuszowskiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich powiatu kołomyjskiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich powiatu krośnieńskiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego limanowskiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego lwowskiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego łańcuckiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich powiatu mieleckiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich powiatu myślenickiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego nadwórniańskiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego niskiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego nowo-sądeckiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego nowotarskiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich powiatu pilzneńskiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego podhajeckiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego przemyskiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego rohatyńskiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego ropczyckiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego samborskiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego sanockiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego skałackiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego śniatyńskiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich powiatu sokalskiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego stanisławowskiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich powiatu starosamborskiego,

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego stryjskiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego tarnobrzeskiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego tarnopolskiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego tarnowskiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego tłumackiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego turczańskiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego wadowickiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego wielickiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego zaleszczyckiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego zbarazkiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego złoczowskiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego żółkiewskiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego żydaczowskiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego żywieckiego.

Złożenie przyrzeczenia poselskiego przez posłów, których wybór zweryfikowany został.

Wybór komisji reformy wyborczej.

C. k. Sąd powiatowy S. III. we Lwowie o zezwolenie na karno sądowe ściganie p. Tymoteusza Starucha.

C. k. Sąd krajowy karny we Lwowie o udzielenie zezwolenia na karno-sądowe ściganie p. Dr. Dymitra Markowa.

Wniosek p. Głębińskiego i tow. w sprawie zmiany § 19. i 37 statutu krajowego.

Wniosek p. Głębińskiego i tow. w sprawie uchwalenia projektu o krajowym Trybunale administracyjnym.

Wniosek p. Głębińskiego i tow. w sprawie zmiany postanowień § 8., 17. i 22. statutu krajowego.

Wniosek p. Wójcickiego i tow. w sprawie projektu pragmatyki dla nauczycielstwa ludowego.

Wniosek p. Adama i tow. w sprawie zmiany art. IV., V., VI., VII ustawy o Radzie krajowej.

Wniosek p. Głębińskiego i tow. w sprawie założenia we Lwowie kraj. zakładu dla nieuleczalnych, oraz krajowego domu podrzutków.

Wniosek p. Pilcha i tow. w sprawie zwiększenia dotacyi dla spółkowych kas oszczędności systemu Raiffeisena.

Wniosek p. Głębińskiego i tow. w sprawie zwiększenia dotacyi na rzecz funduszu rękodzielniczego.

Wniosek p. Głębińskiego i tow. w sprawie przyjęcia na rachunek funduszu kraj. części pożyczki hipotecznej zaciągniętej na budowę domu rękodzielniczego we Lwowie.

Wniosek p. Głębińskiego i tow. w sprawie zmiany postanowienia §. 18. statutu kraj.

Wniosek p. ks. Wolanina i tow. w sprawie pomnożenia zakładów pocztowych i telegraficznych, tudzież składnic pocztowych.

Wniosek p. Zamorskiego i tow. w sprawie zmiany ustawy krajowej o seminariach nauczycielskich z dnia 12. czerwca 1907 Dz. u. kr. Nr. 101.

Wniosek p. Zamorskiego i tow. w sprawie przymusowego ubezpieczenia od ognia i utworzenia kraj. zakładu asekuracyjnego.

Wniosek p. Głębińskiego i tow. w sprawie ubezpieczenia społecznego na starość i niezdolność do pracy.

Wniosek p. Tomaki i tow. w sprawie budowy mostu na Wisłoku w gminie Trzebowniska pow. rzeszowskiego.

Wniosek p. ks. Zaremby i tow. w sprawie utworzenia przystanku kolejowego w gminie Tiapcze p. Dolina.

Wniosek p. Górkiewicza i tow. w sprawie zabudowania potoków górskich Choczenka, Dąbrówka, Zawadka, Frydrychówka i Skawinka w pow. wadowickim.

Wniosek p. Pilcha i tow. w sprawie budowy mostu na rzece Rabie w Uściu solnem-Niedarach w pow. bocheńskim.

Wniosek p. Górkiewicza i tow. w sprawie ukrajowienia dróg powiatowych I kl. w pow. wadowickim pod nazwą Wadowice Osiek i Wadowice-Brzeźnica.

Wniosek p. Maciuszka i tow. w sprawie zrealizowania pożyczki w kwocie 10 milionów K. na budowę szkół ludowych.

Wniosek p. ks. Wolanina i tow. w sprawie budowy mostu na Sanie.

Wniosek p. ks. Wolanina i tow. w sprawie obywatowania Sanu.

Wniosek p. Głębińskiego i tow. w sprawie połączenia kolejowego zdrojowisk kraj. z miastami stołecznymi i wprowadzenia taryf sezonowych.

Wniosek p. Maciuszka i tow. w sprawie zabudowania potoków górskich w pow. nowosądeckim a zwłaszcza rzeki Ososiny.

Wniosek p. Głębińskiego w sprawie odania lasów i domen państwowych oraz salin w Galicyi w zarząd kraju.

Wniosek p. Lea i tow. w sprawie przedłożenia wniosków co do przyznania nauczycielstwu ludowemu dodatku drożyznianego za rok bieżący i co do regulacji płac nauczycielskich.

Wniosek p. Bandrowskiego i tow. w sprawie wstawienia sumy 5.000 K. na r. 1914 na kształcenie sił nauczycielskich dla szkół przemysłowych żeńskich i szkół gospodarstwa domowego.

Wniosek p. ks. Wolanina i tow. w sprawie ukrajenienia dróg Nisko Przyszów kamealny i Rudnik-Tarnogóra.

Wniosek nagły p. Bednarskiego i tow. w sprawie udzielenia zapomogi pogorzecom miasteczka Jordanowa.

Wniosek nagły p. Głębińskiego i tow. w sprawie regulacji płac nauczycielstwa ludowego oraz dodatku drożyznianego na rok 1913 w kwocie 3 milionów koron dla nauczycielstwa ludowego w kraju i we Lwowie.

Wniosek nagły p. Wójcickiego i tow. w sprawie przyspieszenia budowy gmachów szkolnych i innych gmachów państwowych.

Wniosek nagły p. Schmidta i tow. w sprawie zmiany ustawy o poborze krajowych opłat szynkarskich.

Wniosek nagły p. Skarbka i tow. w przedmiocie wyboru komisji budżetowej i bankowej.

Wniosek nagły p. Głębińskiego i tow. w przedmiocie wyboru komisji zapomogowej.

Wniosek nagły p. Witosa, Stapińskiego i tow. w sprawie regulacji płac nauczycielstwa ludowego.

Wniosek nagły p. Witosa i tow. w sprawie akcji ratunkowej z powodu tegorocznych klęsk elementarnych

Interpelacya p. Głębińskiego i tow. do c. k. Rządu z powodu bezpodstawnego spensjonowania nauczycielki ludowej Bronisławy Androtowicz

Ogłoszenie wyniku skrutynium z wyboru komisji reformy wyborczej sejmowej.

Urlop p. Sozańskiego.

Oznajmienie Marszałka krajowego, że o terminie następnego posiedzenia zostaną powiadomieni pp. posłowie w drodze pisemnej.

(Początek posiedzenia o godzinie 11 minut 55 przed południem.)

Przewodniczący: JE. **Marszałek krajowy Adam hr. Gołuchowski.**

Ze strony c. k. Rządu: JE. c. k. **Namiestnik Witold Korytowski** i c. k. sekretarz Namiestnictwa **Duniowski.**

Sekretarze tymczasowi: **Jan Urbański, Dr. Stanisław Kasznica, Teodor Rożankowski** i **Dr. Stanisław Biały.**

Obecnych posłów 154.

JE c. k. **Namiestnik Witold Korytowski:**

Wysokie Zgromadzenie!

Jego Ces. i Król. Apostolska Mość Najmiłościwiej nam panujący Cesarz i Król, raczył Najwyższem pismem odręcznym z dnia 14. maja b. r. zamianować mnie Najłaskawiej Namiestnikiem w tym kraju.

W dniu 24. maja objąłem urządowanie, a dziś mam zaszczyt przedstawić się Szanownym Panom w charakterze Namiestnika i stwierdzić, że posłowie sejmowi, wybrani na podstawie Najwyższego Patentu z dnia 9. maja b. r., a powołani Najwyższym Patentem z dnia 28. listopada b. r. na dzień dzisiejszy na Sejm do Lwowa, zebrali się niemal w pełnej liczbie.

Witając Szanownych Panów imieniem Rządu najuprzejmiej, mam zaszczyt oznajmić, że Najjaśniejszy Pan raczył Najwyższem postanowieniem z dnia 24. września b. r. zamianować Najłaskawiej Jego Ekscelencyę, Posła, Hrabiego Adama Gołuchowskiego Marszałkiem krajowym, a Jego Ekscelencyę, Najprzewielebniejszego Biskupa Przemyskiego, obrządku grecko-katolickiego, księdza Konstan-

tego Czechowicza, Jego Zastępcą do przewodniczenia w Sejmie Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Proszę obu Dostojników, aby z mej strony raczyli przyjąć powinszowanie i najszczerze życzenie z powodu Wysokiego zaufania, jakim Najjaśniejszy Pan raczył Ich ponownie odznaczyć.

Upraszam oraz Wysokie Zgromadzenie, aby zechciało sprawdzić akt wyboru Jego Ekscelencyi Marszałka, bym w myśl statutu krajowego mógł przyjąć od Niego przyrzeczenie w miejsce przysięgi.

Członek Wydziału krajowego p. Onyszkiewicz :

Wysoki Sejmie! Czyniąc zadość wezwaniu JE. p. Namiestnika, mam zaszczyt imieniem Wydziału krajowego przedstawić rezultat wyboru 7 z kuryi wielkiej posiadłości ziemskiej okręgu wyborczego czortkowskiego, o ile się odnosił do osoby JE. p. hr. Adama Gołuchowskiego. Przy wyborze tym, wzięło udział 66 wyborców z czego absolutna większość wynosi 34 głosów, JE. hr. Adam Gołuchowski otrzymał 65 głosów ważnych. Wybór ten nie został zaprotestowany wobec tego Wydział krajowy stawia wniosek uznania wyboru tego za ważny i zwraca się do Szan. Panów z prośbą, aby zechcieli ten wniosek przyjąć przez aklamacyę. *(Oklaski)*.

JE. p. Namiestnik :

Skoro Wysokie Zgromadzenie uznaje wybór Pana Marszałka krajowego za ważny, upraszam Jego Ekscelencyę, ażeby raczył złożyć w moje ręce następujące przyrzeczenie w miejsce przysięgi: *(czyta)*.

„Jako Marszałek krajowy Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem i Poseł na Sejm krajowy przyrzekam niniejszem w miejsce przysięgi, zachować Jego Cesarskiej i Królewskiej Apostolskiej Mości Cesarzowi wierność i posłuszeństwo, przestrzegać ustaw i sumiennie wykonywać moje obowiązki.“

Marszałek: Przyrzekam.

JE. p. Namiestnik: *(schodzi z trybuny rządowej na salę i podając Marszałkowi rękę mówi:)*

Ekscelencyo, Dostojny Panie Marszałku!

Rozwaga i spokój, duch umiarkowania i zgody, jakimi, Ekscelencyo, kierowałaś w czasie ostatniej kadencji sejmowej obradami naszemi, wyrozumiałość i bezstronność, jednające Ci zaufanie wszystkich stronnictw, a nadewszystko głębokie poczucie obowiązku, które Cię cechowało zawsze, na każdym stanowisku, jest dla nas najpewniejszą rękojmią, że ciężki i trudny urząd złożony został we właściwe ręce. W żywej pamięci pozostaną nam słowa Twoje, Panie Marszałku, odnoszące się do sprawy najważniejszej i najaktualniejszej, a wypowiedziane przy zagajeniu ubiegłej kadencji sejmowej, słowa: „bez zapału, ale z przekonaniem“, tak zwięzłe, a tak pełne znaczenia.

Tym głębokim, a niewzruszonym przekonaniem dałaś, Panie Marszałku, wyraz w długich, mozolnych i trudnych rokowaniach, któreśmy wspólnie prowadzili w czasie wakacji między jednym Sejmem, a drugim.

Na takie silne i gorące dalsze poparcie z góry liczę. Nietylko dawne osobiste stosunki, lecz i zupełna zgodność w sposobie pojmowania obowiązków, gorąca miłość kraju, któremu służymy, wskazuje nam obu, iż jeden cel mając na oku, a idąc zawsze ręka w rękę, działać będziemy zgodnie z interesem kraju.

A teraz upraszam Waszą Ekscelencyę, by raczył objąć przewodnictwo i zagaić Sejm. — *(Brawa i oklaski)*.

Marszałek: *(Obejmuje przewodnictwo.)*

Wysoka Izbo!

Przez miłościwie nam panującego Monarchę mianowany Marszałkiem kraju, witam Szan. Panów. Stwierdzając, że w myśl Najw. postanowienia z 29. listopada Sejm galicyjski na dzień dzisiejszy zwołany został, oraz że Sejm jest w należytem komplecie do powzięcia prawomocnych uchwał — ogłaszam I. posiedzenie I. sesyi X. peryodu Sejmu za otwarte, a zarazem w myśl przepisów statutowych zapraszam na prowizorycznych sekretarzy pp. Jana Urbańskiego, Kasznicę, Rożankowskiego i Białego i proszę ich, by byli łaskawi zająć miejsca. *(Posłowie sekretarze zajmują miejsca na trybunie)*.

Wysoka Izbo! Trzy lata nieustannej klęski powodzi i nader uciążliwe warunki gospodarcze i kredytowe, zaprowadziły kraj nasz z drogi spokojnego rozwoju i rozkwitu, na drogę głodu i nędzy. W tych to warunkach zbiera się po raz pierwszy Sejm nasz, mając na sobie zwrócone oczy całej ludności kraju i wyborców, którzy od wybrańców swych spodziewają się obfitej i w owocne skutki pracy, która jeśli nie potrafi odwrócić klęski, to przynajmniej utworze drogę do lepszej przyszłości. Ufni w gorącą miłość, którą każdy z nas żywi dla ojczyźnej ziemi naszej, mam nadzieję, że droga, którą Wys. Izba obierze, będzie drogą obowiązku i pracy, jaka zdoła złagodzić spadłą na kraj klęskę.

Aby dać Wys. Izbie sposobność do tej pracy, na porządku obrad następnego posiedzenia postawię wnioski o wybór komisji sejmowych i o ukonstytuowanie się Izby. Wnioski te nie mogły być wzięte na porządek obrad dzisiejszego posiedzenia dla braku czasu, oraz z tego powodu, że kluby, względnie komisja matka, nie zdążyły w tym przedmiocie podać składu komisji do kancelaryi sejmowej. Skoro komisje prace ukończą, będzie mojem staraniem jak najszybciej sprawozdanie Wys. Izbie przedłożyć pod obrady i uchwały.

Ostatnie wybory sejmowe przeprowadzone zostały pod hasłem sejmowej ordynacji wyborczej. Sprawa ta wysuwa się na pierwszy plan uchwał naszych, a rychłe jej załatwienie jest piekącą potrzebą kraju i całego społeczeństwa.

To też obowiązkiem tej Wys. Izby, obowiązkiem wszystkich nas, każdego pojedynczego posła, również i wszystkich stronnictw i klubów wszelkich dołożyć starań, aby ta reforma wyborcza w jak najkrótszym czasie do skutku doprowadzona została, aby przy łącznej i zgodnej pracy kraj nasz mógł się dźwignąć na te wyżyny dobrobytu kulturalnego i oświaty, na których tak gorąco społeczeństwo nasze widzieć go pragnie. *(Brawa)*.

Wydił krajowy przygotował Wy- | Виділ краєвий приготував Високо-
sokomu Sejmowi bogato sprawozdań | му Сеймови багато справоздань до по-
do połażenia, kotri wymahały budut, | лагодження, котрі вимагати будуть мно-
mnożestwa prac Wysokoho Sejmu. | жества праці Високого Сейму.

Zamknięcia rachunków Wydziału kraj., które już są gotowe za r. 1912, wykazują większe rozchody od przychodów o wyż 10 mil. kor. Kwota ta częściowo jest pokryta uchwałą sejmową z r. 1912, resztująca zaś kwota w sumie około 4 mil. kor., powstała z niedoboru opłat szynkarskich, które nie dopisały, z przekroczeń Rady szkolnej kraj. i wyższego zapotrzebowania departamentu piątego na cele sanitarne. Wydział kraj. przedkłada Sejmowi wniosek o pokrycie tej kwoty pożyczką.

Budżet za rok 1913, który jak wiadomo, przez Wys. Sejm uchwalony nie został, uległ znacznym skreśleniom. Wydział kraj. proponuje usunięcie ich przez uchwalenie budżetu na rok 1913. Budżet zaś na rok 1914, który Panom w najbliższych dniach przedłożony zostanie, wykazuje coraz bardziej wzrastające zapotrzebowanie kraju i domaga się nałożenia dodatków do podatków do wysokości 115, względnie 121 proc., które byłyby wyższe od dodatków projektowanych na rok 1913 o 15 względnie 21 proc., a w porównaniu z budżetem roku 1912, co do którego zamknięcie już wnet zostanie przedłożone, wykazuje wzrost, domagający się nałożenia dodatków 43, 45, względnie 49 proc.

Wciąż wzmagające się zapotrzebowanie targu kraj. musiałyby wreszcie zachwiać równowagę budżetu krajowego. To też z szczerem zadowoleniem wita Wydział kraj. usiłowania wiedeńskiej Izby poselskiej o przeprowadzenie t. zw. małego planu finansowego, od którego kraj się spodziewa znacznego zasilenia kas krajowych.

Rozwój naturalny agend Wydziału krajowego zniewolił Wydział krajowy jeszcze w roku 1912 do postawienia wniosku o powiększenie etatu urzędników krajowych. Niestety, pod uchwałą Wysokiego Sejmu owe wnioski nie zostały przedłożone. To też Wydział krajowy widział się zniewolonym z obawy przed dezorganizacją biur naszych, obsadzić na własną odpowiedzialność wszystkie te posady, co też Wysoki Sejm do łaskawej zatwierdzającej wiadomości raczy przyjąć.

Z budowli, powierzonych przez poprzednie Sejmy Wydziałowi krajowemu do wykonania, został już wykończony pawilon chorób zakaźnych we Lwowie, zaś budowa zakładu poprawczego w Przedzielnicy i domu obłąkanych w Kobierzy-

nie jest na wykończeniu i w ciągu roku 1914 będą one otwarte. Ale pomimo tego, że nowy zakład dla obłąkanych w kraju otwarty zostanie, zabraknie jeszcze miejsca, aby pomieścić wszystkich umysłowo chorych naszego kraju. To też z całym naciskiem musi Sejm żądać od Wys. Rządu, aby wreszcie spełnił swój obowiązek i przystąpił do budowy zakładu dla umysłowo chorych zbrodniarzy, co by w znacznej mierze ciężaru krajowi ulżyło.

Gmach sejmowy uległ tego roku gruntownej restauracji; 3-cie piętro od ul. Kościuszki zostało już wykończony i tam pomieszczono biura rachunkowe Wydziału krajowego. Ale pomimo tego znacznego rozszerzenia i dokupienia realności od ul. Mickiewicza, pomieszczenia na wszystkie biura Wydziału krajowego nie mamy i musimy jeszcze donajmować lokale na pomieszczenie patronatu kas Raiffeisenowskich, na biura techniczne kolejowe Wydziału krajowego i na zimowe roboty biur melioracyjnych.

Restauracya Zamku na Wawelu żółwim postępuje krokiem, to też Wydział kraj. widział się zmuszonym zamianować współdyrektora w osobie p. Sowińskiego, po którym spodziewa się, że potrafi pogodzić żmudną pracę architekta z rychłym wykonaniem ideału narodowego, przynajmniej co do zewnętrznych fasad i wyglądu Zamku.

Wogóle wszystkie biura Wydziału kraj. normalnie, bez zarzutu, a nawet z zadowoleniem obowiązki swe spełniają, a biura drogowe i melioracyjne srogą podjęły walkę, aby usunąć wszystkie uszkodzenia, zrażone przez tegoroczne klęski powodzi. Układ o eksploatacyę soli potasowej z Wys. Rządem już zawarty, a Towarzystwo tylko oczekuje zatwierdzenia statutu, aby mogło się ukonstytuować.

A teraz zwróćmy się myślą do Osoby Miłościwie nam Panującego Monarchy, który dnia 2. grudnia święcił jubileusz 65 rocznicy wstąpienia na Tron, w którym to dniu wszystkie ludy Monarchii gorące zasyłały modły do Boga wszechmogącego, aby Jemu użyczył jak najdłużych lat życia w czerstwym zdrowiu dla szczęścia naszego i dobra całej Monarchii. To też w poczuciu głębokiej miłości dla Osoby Monarchy naszego i w poczuciu wdzięczności za opiekę i prawdziwie ojcowską pieczołowitość, którą nas wszystkich otacza, wznoszę na cześć Najj. Pana, Cesarza i Króla Naszego Franciszka Józefa I. trzykrotny okrzyk: „Niech żyje!“ Mnohaja lita!

(Izba stojąc powtarza trzykrotnie: Niech żyje! Mnohaja lita!)

JE. p. Namiestnik: Proszę o głos.

Marszałek: Głos ma p. Namiestnik.

JE. p. Namiestnik:

Wysoki Sejmie!

Pierwszy raz mam zaszczyt stanąć przed Wysoką Reprezentacyą tego kraju jako Namiestnik i w tym charakterze do Wysokiej Izby przemówić.

Pewnie nie myli mnie domysł, że oczekujecie Panowie odemnie rozwinięcia szczegółowego, wszechstronnego programu.

Wprawdzie moja wieloletna służba publiczna, której tak znaczny okres przypada na urzędowanie w kraju, mój kilkoletni udział w Radzie Korony, potem praca parlamentarna, a wreszcie bliższe stosunki osobiste, łączące mnie oddawna z tak licznymi członkami tej Wysokiej Izby, wszystko to, przysparzając mi cenną znajomość spraw i osób, upoważnia mnie do mniemania, że osoba moja i działalność są w kraju znane zdawna i dokładnie.

A jednak, gdybym choć w kilku słowach nie zaznaczył, jak pojmuję moje zadanie i obowiązki i jakie w tym względzie linie wytyczne sobie zakreśliłam, wyłamałbym się nietylko z szanownego zwyczaju, ustalonego tradycyą w tym Wysokim Sejmie, ale uchybiłbym, zdaniem mojem, powinności, która, lubo nie nałożona ustawą pod postacią formalnej odpowiedzialności szefa kraju, niemniej jednak obowiązuje go moralnie do ścisłej z Reprezentacyą kraju łączności w działaniu.

Łączność tę w dziedzinie ustawodawstwa i administracyi, łączność z Wysokim Sejmem w czasie Jego funkcyi, z Wydziałem krajowym i Marszałkiem kraju bez przerwy, tę spójnię uważam sobie za najważniejszy obowiązek, za warunek prawidłowego rozwoju kraju, za niezbędny czynnik w urzędowaniu politycznej

Władzy krajowej, to znaczy w pracy, która dobro publiczne, dobro państwa i kraju, oraz dobro wszystkich jego obywateli ma na celu.

Do stanowisk kierujących w administracji państwowej doszedłem przebywając po kolei wszystkie szczeble pośrednie. Jako urzędnik wstąpiłem do Rady Korony, a ustąpiwszy ze służby czynnej, tylko na wyraźny rozkaz z Miejsca, któremu się bezwzględny posłuch należy, przyjąłem ponownie, i to wśród okoliczności najcięższych, na swe barki odpowiedzialność tego wielkiego urzędu.

Wspominam o tem tylko dlatego, by stwierdzić, że administrację poznałem na wskroś jako urzędnik, że stan urzędniczy, jego godność i pracę cenię bardzo wysoko, ale też mam wysokie wyobrażenie o obowiązkach urzędnika i przykładam wysoką miarę do żądań, którym urzędnik winien zadośćuczynić.

Zasady, któremi się kierowałem poprzednio, przyswiecać mi i nadal będą w urzędowaniu.

Obok bezwzględnej sprawiedliwości dla wszystkich mieszkańców kraju bez różnicy narodowości, wyznania i przekonań politycznych, uważam największą bezstronność i życzliwość, zrozumienie potrzeb moralnych, intelektualnych i ekonomicznych nowożytnego społeczeństwa, jako najpierwszy obowiązek urzędnika. Skuteczne popieranie wszelkich uzasadnionych usiłowań i wszelkich dzieł godziwych, serdeczna opiekuńcza dbałość zwłaszcza tam, gdzie brak kultury i zaradności, szybkość i dokładność w załatwianiu spraw z możliwem pominięciem zbędnych formalności, oto, czego żądam od podwładnych mi urzędników, stosownie do ich stanowiska i wpływu. (*Brawo i oklaski*).

Wymagając zaś od nich daleko idącej ścisłości w urzędowaniu, rzeczywistej karności i wzorowego postępowania, pragnę wraz ze społeczeństwem widzieć w nich rozumnych, miłujących kraj obywateli, świadomych swego zadania i posłannictwa.

Będzie też mojem staraniem, aby urzędnicy administracyjni tak swą doborową jakością, jakoteż i pomnożoną ilością godnie odpowiadali wciąż rozrastającemu się zakresowi ich działalności. (*Brawa*).

Pomijając szczegóły sądę, że wolno mi już teraz jako praktyczny, acz niezadawalniający mnie jeszcze przykład przeprowadzenia tych zasad, przytoczyć akcyę podjętą w celu wykonania ustawy z dnia 26. grudnia 1912, Dz. p. p. Nr. 237, tyczącej się zasiłków na utrzymanie rodzin osób powołanych do nadzwyczajnej służby wojskowej, oraz akcyę w celu zaradzenia skutkom klęski, która nawiedziła kraj w tym roku.

Co do pierwszej sprawy, krajowe Komisye zasiłkowe, urzędujące od dnia 27. grudnia 1912, załatwiły po dzień 30. listopada b. r. 56.216 zgłoszeń o zasiłki, a kasy państwowe w kraju wypłaciły po koniec października b. r. rodzinom rezerwistów, powołanych do nadzwyczajnej służby wojskowej zasiłki w łącznej kwocie 7,256.052 koron.

Klęski elementarne o rozmiarach wprost niebywałych, jakie dotknęły kraj w tym roku, tem głębsze zadały rany, że kraj był już wyczerpany klęskami żywiołowemi dwóch lat poprzednich, a niemniej i skutkami ogólnej depresji ekonomicznej, spowodowanej niedawnymi wypadkami politycznymi, które w tym kraju pogranicznym w dwójnasób musiały się dać odczuć.

Ustawiczne, przez kilka letnich miesięcy z rządu trwające ulewne deszcze i liczne oberwania chmur, zniszczyły w bardzo znacznym stopniu, a w wielu okolicach doszczętnie, wszelkiego rodzaju zbiory, zapowiadające się jeszcze na wiosnę wyjątkowo pięknie i obficie, oraz spowodowały kilkakrotne gwałtowne wezbranie niemal wszystkich rzek i potoków. Spiętrzone i rwące wody, wystąpiły kilka, gdzieniegdzie nawet kilkanaście razy ze swych brzegów, zalewały olbrzymie przestrzenie, zamulając uprawne pola, niszcząc lub uszkadzając kosztowne budowle regulacyjne, drogi, mosty i linie kolejowe, zabierając domy i budynki gospodarskie, porywając nieraz cały dobytek mieszkańców nadbrzeżnych.

Katastrofa przybrała w niektórych okolicach tak wielkie rozmiary i zagrażała niejednokrotnie w tak wysokim stopniu życiu i mieniu ludności, że okazała się potrzeba wzywania pomocy wojska, które — z wysokiem uznaniem podnieść to muszę — z całą gotowością i poświęceniem niosło w tych ciężkich chwilach skuteczną pomoc.

Nie będę nużył Wysokiej Izby zestawieniami cyfrowemi, przedstawiającemi dokładnie rozmiar klęski, ograniczę się tylko do stwierdzenia na tem miejscu, że według urzędowych dochodzeń, zbiory na obszarze przeszło 2,200.000 ha uległy zniszczeniu bądź w całości, bądź w znacznej części, a najmniej taki sam obszar został uszkodzony w nieco mniejszym stopniu, jednak w każdym razie tak dotkliwie, że wynik zbiorów nie przyniósł nawet połowy spodziewanych plonów.

W miarę otrzymywania wiadomości o nagłych wylewach i potrzebie doraźnej pomocy, przeznaczałem, zawsze natychmiast, w ciągu lata z funduszków zapomogowych, którymi w danej chwili dysponowałem, stosowne zasiłki na zakupno żywności, odzieży i paszy. Kwota wydana na te cele, wynosi około ćwierć miliona koron.

Po zebraniu zaś szczegółowych danych o rozmiarze klęski, odniosłem się do Rządu centralnego z daleko idącymi wnioskami co do dalszej akcji ratunkowej, która też od długiego czasu jest w pełnym toku.

Najpilniejszą rzeczą było dostarczenie ludności rolniczej, bezpośrednio klęską dotkniętej, koniecznie potrzebnego, zdrowego ziarna na zasiewy jesienne po przystępnej cenie, a następnie wprowadzenie do kraju, jeszcze przed nastaniem mrozów, znaczniejszej ilości ziemniaków na żywność, udzielenie zapomóg na odbudowanie domów, zniszczonych powodzią, dostarczenie soli i pasz treściwych dla bydła, tudzież przywrócenie przerwanych komunikacji.

Z uzyskanych na powyższe cele kredytów w łącznej kwocie 8 milionów koron, użyłem milion koron na dostarczenie zboża na zasiewy jesienne, którego z górą 1.000 wagonów rozsprzedano włościanom po przystępnej cenie.

Następnie sprowadzono z górą 3.000 wagonów ziemniaków i sprzedano je po 4 korony za cetnar metryczny, co pociągnęło za sobą wydatek około 800.000 koron, pokryty z funduszków zapomogowych.

Niech mi wolno będzie przy tej sposobności wspomnieć z prawdziwą i serdeczną wdzięcznością o ofiarności Polaków w innych krajach, nawet za morzem mieszkających, którzy na samą wiadomość o ciężkiej klęsce, jaka spadła na nasz kraj, w miarę możliwości spieszyli z pomocą. (*Brawa i oklaski*). W szczególności obywatelstwo ziemskie w Poznańskim przekazało do mojej dyspozycji także sto kilkadziesiąt wagonów ziemniaków. Ziemniaki te rozdzieliłem pomiędzy poszczególne powiaty, rozdając je przez organa urzędowe mnie podlegające, bez wszelkiej opłaty najuboższym, nie zważając oczywiście na narodowość, ani na wyznanie. (*Brawo*).

Na odbudowanie względnie naprawę domów, uszkodzonych powodzią, asygnowałem już znaczniejsze kwoty.

Celem zapobieżenia depekoracji, która pod wpływem klęski groziła przybraniem wielkich rozmiarów, rozdzieliłem w ostatnich dniach tysiąc wagonów odpadków soli kamiennej, a wkrótce rozpocznie się sprzedaż po niższych cenach około 2.000 wagonów otrąb.

Ministerstwo kolejowe przyznało daleko idące ulgi taryfowe dla przewozu wszelkiego rodzaju płodów rolniczych, artykułów żywności i sztucznych nawozów.

Przy ściąganiu zaległości podatkowych postępują władze skarbowe z najdalej idącą względnością.

Szkody, wyrządzone ulewami i powodzią na drogach państwowych, obliczono na około $\frac{1}{2}$ miliona koron, na drogach nierządowych, na przeszło 8 milionów koron. Ponieważ komunikacja na tych drogach była w wielu miejscach zupełnie przerwana, okazała się potrzeba przywrócenia jej natychmiast. Na drogach państwowych dokonano tego przy pomocy zwyczajnej dotacji budżetowej, wynoszącej na rok bieżący z górą $3\frac{1}{2}$ miliona koron, która jednak nawet w zwykłych warunkach zaledwie wystarcza, a w obecnym wyjątkowym roku okazała się już zupełnie niedostateczną. Wskutek tego zażądałem od Ministerstwa robót publicznych na pokrycie odnośnych nadzwyczajnych kosztów dodatkowego kredytu w wysokości 600.000 koron. Na przywrócenie komunikacji na drogach nierządowych, głównie gminnych II. klasy, wyjednałem kredyt w wysokości trzech milionów koron, z którego wyasygnowałem już dotąd przeszło 2,100.000 koron.

W budowlach regulacyjnych na rzekach obliczono szkody okrągło na 4,100.000 koron. Na pokrycie kosztów naprawy tych budowli, przyznało Ministerstwo, ponad normalny budżet, kredyty w łącznej kwocie 1,644.000 koron, które są już na wyczerpaniu, wskutek czego poczyniłem dalsze starania u Rządu centralnego, celem wyjednania nowych kredytów.

Ponieważ fundusze, przeznaczone ustawami z roku 1901 i 1907 na regulację rzek kanałowych na I. okres budowy, zostały do końca roku 1912 zupełnie wyczerpane, zaś nowela do ustawy o drogach wodnych nie została dotychczas uchwalona, przeto brakło funduszków do prowadzenia dalszych robót w roku 1913. Zabiegi, które podjąłem wspólnie z Komisją regulacji rzek, odniosły ten skutek, że Ministerstwo robót publicznych przyznało na rok 1913 z nadzwyczajnej dotacji tytułem datku państwowego kwotę 2,700.000 koron, który to fundusz już w zupełności wyczerpano.

Powódzie, mianowicie tegoroczne, wykazały jednak, że dotychczasowe środki pieniężne, przeznaczone wspomnianymi ustawami do końca roku 1912 były niewystarczające, i że zachodzi nieodzowna potrzeba przeznaczania na to corocznie większych funduszków, przy pomocy których możnaby podjąć regulację rzek w rozmiarach o wiele szerszych, i prowadzić ją więcej systematycznie, przez co zapobiegnie się w przyszłości większym szkodom.

Dla ustalenia takiego programu dalszych robót regulacyjnych w latach 1914 i 1915, poczyniłem też już odpowiednie kroki, i zwołałem w tym celu na dzień 16 listopada b. r. posiedzenie Komisji regulacji rzek, które jednak w ostatniej chwili, z powodu przeciążenia inną pracą, musiałem odroczyć na krótki czas. Wnioski, w tej mierze przez Komitet techniczny opracowane, a dokładnie rozpatrzone, zostaną przedłożone Komisji na następnym jej posiedzeniu, które się niebawem odbędzie.

Oto w najogólniejszych zarysach obraz tego, co dotychczas uczyniono dla złagodzenia klęski i usunięcia jej najdotkliwszych skutków.

Zaznaczyć winienem jednak, że jest to dopiero początek akcji, że rozporządzam jeszcze znacznie większymi funduszami, które w ciągu zimy i wczesną wiosną będą użyte na dostarczenie żywności i na dalsze prowadzenie robót na drogach i rzekach. We właściwym zaś czasie, to jest na wiosnę, zamierzam wdrożyć, również na szerszą skalę zakrojoną, akcję dostarczenia ludności zboża na zasiewy i ziemniaków do sadzenia, i mam uzasadnioną nadzieję uzyskania od Rządu centralnego, znacznie większych kredytów na te cele.

Skutki klęski odbiły się także nie mniej dotkliwie na ludności miejskiej, której wypadnie niebawem w wydatniejszy sposób, niż dotychczas, przyjść z bezpośrednią pomocą. W tym celu obok krajowego Komitetu ratunkowego, powołanego do życia, celem współudziału w akcji ratunkowej dla ludności wiejskiej, okazała się potrzeba utworzenia podobnego Komitetu miejskiego, który już w najbliższym czasie rozpocznie swą działalność.

Znaczną pomocą dla ludności miejskiej jest podjęcie już obecnie całego szeregu większych budowli, które w normalnych warunkach może dopiero o wiele później byłyby zostały podjęte, a które dzięki nadzwyczaj życzliwemu stanowisku, zajętemu w tej sprawie przez Rząd centralny, już teraz rozpoczęto, w celu zapobieżenia zastojowi budowlanemu, i dania sposobności do pracy i zarobku jak największej liczbie robotników.

Akcja ratunkowa nie byłaby jednak wyczerpująca, gdyby nie objęła także właścicieli wielkiej i średniej posiadłości, dzierżawców i beneficjantów, którzy odczuwają skutki klęski elementarnej może zarówno dotkliwiej, jak ludność włościańska i potrzebują niezbędnie wydatnej pomocy. Więksi bowiem gospodarze szczególnie z powodu zupełnego braku robotnika, zajętego spiesznem uprzężaniem resztek swych własnych pól, nie mogli wykorzystać należycie, tak jak mali rolnicy, tych nielicznych pogodnych dni, w których można było dokonywać zbiorów lub uprawiać pole, skutkiem czego stosunkowo znacznie większy procent pól poszedł u nich na marne. Nadto depresja ekonomiczna i utrudnienia kredytowe odbiły się na ich stosunkach o wiele niekorzystniej, niż na małych gospodarstwach.

Najwłaściwszą, pewnie jedyną formą pomocy dla większej i średniej posiadłości, będzie ułatwienie jej kredytu. Jakkolwiek zrealizowanie tego rodzaju

akcyi kredytowej natrafia w obecnych warunkach na wielkie trudności, to jednak pozwalam sobie na tem miejscu wyrazić nadzieję, że energiczne starania, podjęte w celu uzyskania kapitałów, potrzebnych do przeprowadzenia takiej akcyi, zostaną niebawem uwieńczone pomyślnym skutkiem, skoro tylko Wysoki Sejm zdoła uchwalić potrzebne w tym kierunku ustawy.

W tem przekonaniu utwierdza mnie niezwykle wielka życzliwość, jaką krajowi w toku akcyi ratunkowej okazał Rząd centralny, a w szczególności Jego Ekscelencya Pan Prezydent Ministrów, który każdą przedłożoną mu sprawą zapomogową w kraju interesuje się osobiście, każde sprawozdanie, dotyczące się przyjscia z pomocą, jak najżyczliwiej przyjmuje i spieszne a przychylnie załatwienie takich wniosków najusilniej i z całą energią popiera.

Ważnym obowiązkiem, który urząd namiestnikowski na mnie wkłada, jest funkcyja Prezydenta Rady szkolnej krajowej. Ogromny wzrost w zakresie działania tej magistratury, niezmiernie obfity, choć zawsze jeszcze niewystarczający przybytek szkół i sił nauczycielskich, znaczne też zwiększenie wpływu czynników autonomicznych w tej Radzie, to wszystko sprawić musiało, że przeciążony mnogością spraw politycznej administracyi, dotąd tylko w nieznacznej mierze mogłem bezpośrednio oddziaływać w szczegółach na tok spraw administracyi szkolnej.

(P. T. Staruch: *Peredowsim Dembowskoho usuňte*). (Передовсім Дембовського усуньте.)

Marszałek: Proszę nie przerywać mowcy.

JE. Namiestnik: Nie potrzebuję jednak zaznaczać, że sprawom tym poświęcam najwyższy interes i życzliwość, że należyte, na gruncie religijno-moralnym oparte wychowanie przyszłych obywateli kraju uważam za najrzetelniejszą, wszelkich ofiar godną rękojmię pomyślniej doli kraju. To też za obowiązek sobie poczytuję, uczynić wszystko co możebne, aby warunki tej pracy wychowawczej były jak najkorzystniejsze i aby zaśluga sumiennych pracowników na tem polu była jak najśluszniej nagrodzona.

Dlatego szczerą życzliwością otaczam sprawę polepszenia bytu nauczycieli ludowych i zaopatrzenia wszystkich gmin, posiadających ku temu warunki, w szkoły, a wszystkich szkół w dobre budynki.

gorąco też popieram dążenia Rady szkolnej krajowej, dotyczące się wychowania publicznego ponad poziom szkoły ludowej. W szczególności uważam za rzecz największej wagi, aby dalej wyteżać i do pomyślnego wyniku doprowadzić usiłowania tej władzy w kierunku zwalczania jednostronności gimnazyalnego wykształcenia, a zwrócenia większej ilości młodzieży ku studjom praktycznym, zapewniającym polepszenie stanu ekonomicznego kraju przez rozwój przemysłu i handlu, obok racjonalnego podniesienia rolnictwa.

Dążenie do zakładania nowych szkół przemysłowych i handlowych nie może oczywiście tamować zabiegów o przysporzenie wszystkim istniejącym szkołom średnim, w których niejedna, i to nawet w stolicy, jest bardzo źle umieszczona, zupełnie odpowiednich gmachów szkolnych, oraz o otwarciu jeszcze pewnej ilości nowych gimnazyów, niezbędnych zwłaszcza dla rozdzielenia takich, w których nadmierna liczba uczniów nadzwyczaj utrudnia naukę.

W szczególności zaspokojenie dawnych, od dawna też przez Radę szkolną krajową popieranym potrzeb narodowości ruskiej na polu szkolnictwa średniego, uważam za sprawę bardzo pilną, wymagającą rychłego załatwienia.

Jak wiadomo, pod tym względem jak pod tylu innymi, zaporę normalnego rozwoju kraju tworzył dotąd ubolewania godny zastój w funkcyach krajowego ciała ustawodawczego. Cieszę się, że mogłem przyczynić się do złagodzenia przeciwności, jakie tamowały ponowne podjęcie czynności tej Wysokiej Izby.

Mam też pełne przekonanie, że Wysoki Sejm, załatwiwszy sprawę najwięcej piekącą, przystąpi natychmiast z całą swobodą i przy chętnem współdziałaniu wszystkich swych członków, do przyspieszonej pracy nad załatwieniem tylu, a tak niesłychanie ważnych spraw gospodarczych, kulturalnych, zdrowotnych i komunikacyjnych, jakie się w czasie długiej przerwy w jego czynnościach nagromadziły.

A teraz, Wysoki Sejmie, przystępuję do omówienia niezawodnie najważniejszego przedmiotu obecnej kadencyi sejmowej, to jest reformy ordynacyi wy-

horczej sejmowej. Znale Panom wszystkie fazy prac nad tym przedmiotem, zbytecznym byłoby więc trudzić Wysoką Izbę szerokimi w tym względzie wywodami.

Ograniczę się przeto do oświadczenia, że Rząd przyszedłszy do przekonania, iż z łona stronnictw sejmowych nie podobna oczekiwać projektu, któryby ogólne znalazł uznanie, postanowił wystąpić z projektem rządowym, po wybadaniu wszystkich stronnictw tak ułożonym, aby mógł znaleźć ogólne poparcie.

Według nauki, ma nowoczesne państwo posiadać dwie główne cechy: praworządność i dbałość o rozwój dobrobytu swych obywateli, to co Niemiec rozumie pod mianem: *Rechtstaat* i *Wohlfahrtsstaat*.

Z tych zasadniczych cech płyną też główne państwa zadania: rozwój prawa, który jest warunkiem praworządności i dbałość, piecza i troska o dobrobyt w państwie i jego składowych częściach.

Podjmując wypracowanie przedłożenia o reformie wyborczej, Rząd uwzględnił te obydwa postulaty. Rozwija zasady prawne, w krajowym prawie konstytucyjnym zawarte, powołując do pełni praw obywatelskich warstwy, które ich w myśl dotychczasowej ustawy nie miały, a zachowując z tej ustawy wszystko, co w myśl istniejącego jeszcze ustroju społecznego zachować należało, jeśli się nie chce zerwać z prawidłowym rozwojem tak nam drogiej instytucji: Sejmu krajowego.

Do sił, dawno w tym Sejmie pracujących, wprowadza liczniejsze zastępstwo tych sił, które w biegu czasu się uwydatniły i rozwinęły, a dotąd zastępstwa nie posiadały. W ten sposób zapewnia Sejmowi siły, które, mam nadzieję, powagi i znaczenia Sejmu nie osłabiają, ale pracę jego dla dobra kraju uczynią tem skuteczniejszą.

Stwarzając te warunki dla przyszłości, spełnia Rząd i drugie zadanie nowoczesnego państwa: daje dowód swej troski o dobrobyt kraju. Usuwa bowiem powód walk i starć, które od długiego czasu ubezwładniają najlepsze siły kraju, narażają na szwank jego dobrobyt i tamują jego rozwój. Umożliwia w ten sposób zgodną pracę, tak bardzo potrzebną dla obu narodowości kraj zamieszkujących, a zapewniając każdej odpowiednią reprezentację, powołuje do pracy wszystkie koła zarobkujące.

Fakt, że zasady przedłożenia rządowego są oparte na porozumieniu obu narodowości, z których przedstawicielami Rząd przeprowadził długie rokowania, sprawia, że nadzieje, przywiązane do reformy właśnie na polu zgodnych prac, nie będą — da Bóg — zawiedzione.

Nie chcę dotykać szczegółów najświeższej przeszłości, znanych wszystkim rokowań i ich przebiegu. Mam tylko obowiązek stwierdzić, że przedłożenie niniejsze jest wynikiem żywej i szczerzej chęci zgody, która ożywiając przedstawicieli obu narodów, umożliwia przyjście do skutku tego dzieła. Żywa tradycja w naszym społeczeństwie, tradycja Unii, opartej na poszanowaniu odrębności narodowych, religijnych, prawnych i społecznych drugiego narodu, sprawiła, że polska większość tego Sejmu, ożywiona poczuciem sprawiedliwości dla bratniego narodu, chętnie przystosowała warunki zastępstwa w Sejmie do liczby i sił ruskiej ludności, warując mniejszościom polskim na Wschodzie, a ruskim na Zachodzie, odpowiednie przedstawicielstwo w tym Sejmie. Zrozumienie tego stanowiska ze strony mniejszości ruskiej daje rękojmię powodzenia dzieła, jego pomysłnych następstw na polu podniesienia dobrobytu kraju, którego tak bardzo potrzeba.

Rząd spełnił tedy obowiązki nowoczesnego państwa praworządnego i dbającego o dobrobyt. A społeczeństwo, którego przedstawiciele dali podstawę do tego dzieła, przejęte poczuciem sprawiedliwości i słuszności, poczuciem potrzeby ochrony praw narodowych mniejszości tam, gdzie one są zagrożone, nawiązało nie bieżącej chwili do wielkich tradycji przeszłości: Horodła i Lublina. Tak wiąże się ten akt z dziejowym rozwojem polskiego i ruskiego narodu.

W ten sposób więc wielkie głązy, które zagradzały drogę, są usunięte, chodzą jeszcze tylko o krótką przestrzeń, którą mamy przebyć; a wtedy może zakończy się dotychczasowa walka i zawita upragniona pokój.

Rezultat dotychczasowych rokowań między reprezentantami obydwóch narodowości, umożliwił wypracowanie projektu reformy opierającego życie konstytucyjne kraju na nowych podstawach. Tym wszystkim, którzy przed nami

pracowali nad urzeczywistnieniem tego wielkiego dzieła, należy się niewygasła wdzięczność. Praca ich utorowała stopnie tej stromej drogi, po której wyszliśmy na jej szczyt. Żadnego kamyka tej pracy nie uroniliśmy, a teraz jest naszym obowiązkiem to dzieło dokończyć.

Zmiana istniejącej ordynacyi wyborczej jest aktualną od 11. lat. Od tego czasu w Sejmie wniesiono w tej sprawie szereg wniosków, uchwalono kilka rezolucyi, oraz uchwalono ustawę o permanencyi komisji sejmowej dla reformy wyborczej, która to komisya, opracowawszy projekt nowej ordynacyi aż do niektórych szczegółów, wskutek rozwiązania Sejmu w maju 1913, przestała istnieć.

Przedłożenie rządowe musiało się oprzeć na wynikach dwuletnich mozolnych obrad i uchwał tej ostatniej komisji dla reformy ordynacyi wyborczej sejmowej.

Obowiązująca ordynacya wyborcza obejmuje różne grupy interesów, związane ze społecznem i narodowem ukształtowaniem stosunków w kraju. Jest więc reprezentacją interesów. Interesy te są czynnikami, które względu na zadania, włożone na autonomiczne ustawodawstwo, a w szczególności na administracyę krajem, wymagają zastępstwa w Sejmie. Wskutek tego zastępstwo interesów zajmuje w granicach organizacyi konstytucyjnego życia naturalne swe miejsce w ordynacyach wyborczych sejmowych. Istotnie też zasada reprezentacyi interesu jest urzeczywistniona we wszystkich ordynacyach wyborczych krajów koronnych Monarchii. Dlatego też i projekt naszej ordynacyi wyborczej wyszedł z tej myśli.

Reforma ordynacyi wyborczej do Rady państwa mogła stanąć na stanowisku z n i e w o l a n i a obywateli państwa pod względem ich politycznego uprawnienia do reprezentacyi państwa. Ordynacya wyborcza sejmowa musi, tak jak dotąd, r ó ż n i c z k o w a ć. Do reprezentacyi państwa mogło powszechnie równe prawo wyborcze wkroczyć, przed bramą Sejmu musi się jednak zatrzymać. Z drugiej strony jednak nie można zaprzeczyć, że właśnie ze stanowiska reprezentacyi interesów, zastępstwo i w Sejmie także tym się należy, którzy dotąd byli od tego zastępstwa wyłączeni dlatego, że nic nie posiadają. Bo i oni mają, bo i z nimi wiążą się ważne interesy życia publicznego.

Projekt rządowy urzeczywistnia tę zasadę. Tem samem wkracza organizacya reprezentacyi kraju w Galicyi, tak jak w innych krajach koronnych, na pole demokratyzacyi konstytucyi. Tak reforma ordynacyi wyborczej sejmowej przedstawia się jako kombinacya konserwatywnej zasady zastępstwa interesów, z demokratyczną zasadą powszechnego prawa wyborczego.

Opierając się na tem, przyjmuje więc przedłożenie rządowe ustrój kuryalny Sejmu z powszechnem prawem głosowania w kuryi miast t. zw. powszechnej i w kuryi gmin wiejskich.

W skład Sejmu, który według projektu, składać się ma z 227, względnie z 228 członków, z tych 215 członków wybranych, a 12, względnie 13 wirylistów, wejdą więc oprócz dotychczasowych kuryi, nowe kurye, a to: kurya średniej własności ziemskiej, o rocznej kwocie podatkowej ponad 100 koron, kurya stowarzyszeń przemysłowych miasta Lwowa i Krakowa i kurya powszechna miast. W tej ostatniej i w kuryi gmin wiejskich, mają prawo wyboru wszyscy ci, którym je przyznaje ordynacya wyborcza do Rady państwa z roku 1907. Wybory są powszechne, bezpośrednie i tajne. W kuryi gmin wiejskich zastosowano pluralność. Nadto w pierwszych trzech kuryach, t. j. w kuryi wielkiej własności ziemskiej, w kuryi średniej własności ziemskiej i kuryi cenzusowej miast, czynne prawo wyborcze dostają i kobiety.

Rozdział mandatów na kurye jest następujący:

Kurya wielkiej własności ziemskiej	45 mandatów
Kurya średniej własności ziemskiej	8 "
Kurya miast cenzusowych	44 "
Kurya Izb handlowych i przemysłowych	5 "
Kurya stowarzyszeń przemysłowych	2 mandaty
Kurya gmin wiejskich	99 mandatów
Kurya powszechna miejska	12 "

Na ludność ruską przypadłoby 27·2% wszystkich mandatów, a mianowicie według następującego rozkładu :

W klasie wielkiej własności na 45 mandatów	1 mandat
W klasie średniej własności na 8 mandatów	4 mandaty
W klasie cenzusowej miast na 44 mandatów	5 mandatów
W klasie powszechnej miast na 12 mandatów	3 mandaty
W klasie gmin wiejskich na 99 mandatów	45 mandatów.

Skład Wydziału krajowego powiększyłby się, według projektu o 2. członków, tak, że składałby się z 8. członków, wybranych z grona Sejmu, w sposób określony w § 12. projektu, zabezpieczający dwóm postom narodowości ruskiej miejsce w Wydziale krajowym. Jeden z tych postów byłby zarazem jednym z dwóch zastępców Marszałka w Wydziale krajowym.

Także przy wyborach do komisji sejmowych i instytucji krajowych, do których Sejmowi służy prawo wybierania swoich reprezentantów, uwzględnia projekt skład narodowościowy Sejmu i zabezpiecza postom narodowości ruskiej miejsca w komisjach i instytucjach, co do tych ostatnich nie naruszając praw, zastrzeżonych w tym względzie Wydziałowi krajowemu i przepisów organizacyjnych każdej z tych instytucji.

Dla uchylecia w przyszłości możliwych wstrząśnięć w kraju i uwzględniając dawniejsze układy między stronnictwami, objął Rząd projektem także przepisy o zasadach, których należałoby się trzymać przy ewentualnem połączeniu w drodze ustawodawstwa krajowego obszarów dworskich z gminami miejscowymi i o zasadach, których by przestrzegać należało w razie zmiany ustawy o reprezentacji powiatowej.

Dla stałej kontroli finansowej samorządu proponuje projekt krajową Izbę obrachunkową, na wzór takiej samej instytucji, istniejącej dla kontroli finansowej administracji Państwa.

Układ projektowanej ordynacji wyborczej opiera się w głównych postanowieniach na następujących zasadach :

W klasie wielkiej posiadłości ziemskiej, w dwóch okręgach klasy cenzusowej miast, t. j. w miastach Krakowie i Lwowie i w klasie Izb handlowych i przemysłowych, każdy wyborca ma głosować na tylu postów, ilu na jego okręg wyborczy przypada. W pięciu okręgach klasy cenzusowej miast Nr. 30, 37, 38, 39 i 40 t. j. w miastach Tarnowie, Przemyślu, Stanisławowie, Drohobyczu i Kołomyi, na które przypada po dwóch postów, jest proponowany wybór proporcjonalny.

Mandaty ruskie w kuryach większej i średniej posiadłości ziemskiej, oraz w kuryach cenzusowej powszechnej miast, będą zabezpieczone przez wydzielenie wyborców ruskich na podstawie ostatniego spisu ludności i zaliczenie ich do osobnych, jednomandatowych okręgów wyborczych.

W kuryi gmin wiejskich i reszty miast i miasteczek, na którą przypada 99 mandatów, a z tych 45 ruskich, proponowany jest wybór na zasadzie powszechnego głosowania z jednokrotną pluralnością głosów z tytułu opłacanych podatków.

Dla powiatów zachodnich tej kuryi, włącznie z powiatem sądowym pruchnickim, oraz dla powiatu brzozowskiego, są projektowane okręgi jednomandatowe. Wyborcy ruscy z 8. zachodnich powiatów mają być wydzieleni i zaliczeni do osobnego okręgu wyborczego ruskiego jednomandatowego.

We wschodniej części kraju projektowanych jest 16 okręgów wyborczych dwumandatowych. Reszta powiatów wschodnich tworzyć będzie okręgi jednomandatowe ruskie. Wyborcy polscy z tych powiatów będą wydzieleni i zaliczeni do osobnych okręgów wyborczych polskich jednomandatowych. Takich okręgów będzie cztery, jeden na północy, a trzy na południu i południowym wschodzie.

Wydzielenie wyborców polskich z powiatów wschodnich, z których będą utworzone okręgi jednomandatowe ruskie, a wyborców ruskich z 8. powiatów zachodnich, wchodzących w skład okręgów jednomandatowych polskich, nastąpi w ten sposób, że dla uprawnionych do wyboru, należących do okręgów wyborczych różnych ze względu na ich narodowość, będą sporządzone w gminie oddzielne listy wyborcze według narodowości, jedna dla wyborców wyłączonych ze względu na ich narodowość, druga dla reszty wyborców. Za podstawę do oznaczenia narodowości wyborcy będzie służyć wpis języka potocznego, podany przy ostatnim spisie ludności. Wyborcy wolno jednak w drodze reklamacyi żą-

dać przeniesienia z listy ogólnego okręgu do listy okręgu narodowego i naodwrot, co będzie uwzględnione, jeżeli wykaże, że wpis języka potocznego, podany przy ostatnim spisie ludności, jest niezgodny z faktycznym stanem rzeczy.

Dla zapewnienia wyboru posła większości i mniejszości w okręgach dwumandatowych uważał Rząd, jak Wysoki Sejm poweźmie z brzmienia § 44. projektu, stosunek do oddanych głosów więcej niż 40% dla kandydata większości, a więcej niż 30% dla kandydata mniejszości, za odpowiedni. Gdyby jednak Wysoki Sejm w okręgach wyborczych, pod względem narodowym mieszanych, uważał dla uchylenia wszelkich wałk narodowych i niewątpliwego zapewnienia mandatu mniejszości narodowej za pożądane jeszcze dalej idące środki, przedstawia Rząd w swym projekcie jako alternatywę (§§ 44. a. i b.) system zgłaszania kandydatów na listę narodową polską i ruską.

We wszystkich tych okręgach wyborczych, na które przypada dwóch posłów, a każdy wyborca ma głosować tylko na jednego posła, będzie obok posła, wybrany także jego zastępca; instytucja przejęta z ustawy o reprezentacji państwa, względnie z ordynacji wyborczej do Rady państwa. Głosowanie w wymienionych okręgach byłoby najwyżej dwukrotne, a wybór obydwóch posłów przychodziłby jednocześnie do skutku.

Inne postanowienia ordynacji wyborczej są wzorowane na przepisach ordynacji wyborczej do Rady państwa, z modyfikacyami uzasadnionemi odmiennym ustrojem Sejmu.

W końcu pozwalam sobie przytoczyć daty, odnoszące się w szczególności do klas: cenzusowej i powszechnej miast, i klasy gmin wiejskich:

a) Do klasy cenzusowej i powszechnej miast jest zaliczonych:

38 gmin o ludności	918.604;
z tego przypada	91.007;
ludności ruskiej, wydzielonej z 21. gmin na okręgi ruskie, a reszta	827.597;
ludności na okręgi polskie.	

W klasie **cenzusowej** miast przypada w przecięciu:

na każdy z 39. mandatów polskich.	21.220	ludności
a na każdy z pięciu mandatów ruskich	18.201	"

W klasie **powszechnej** miast przypada zaś w przecięciu:

na każdy z 9. mandatów polskich	91.955	ludności
a na każdy z trzech mandatów ruskich	30.336	"

b) Ogół ludności, na którą przypada 99 mandatów klasy gmin **wiejskich**, wynosi:

1. W 34 jednomandatowych okręgach polskich na Zachodzie	2,348.682
2. W okręgu katastralnym ruskim	72.065
3. W 16 okręgach dwumandatowych polsko - ruskich	2,514.530
4. W 28 jednomandatowych okręgach ruskich	1,608.565
5. W 4 okręgach katastralnych polskich	469.022
Razem	7,012.864

Jeden mandat przypada przeto w przecięciu na **70 837** ludności.

Ludność, na którą przypada 54 mandatów **polskich** wynosi:

1. W 34 jednomandatowych okręgach polskich na Zachodzie	2,348.682
2. W 16 okręgach dwumandatowych polsko-ruskich	1,066.751
3. W okręgach katastralnych polskich	469.022
Razem	3,884,455

Jeden mandat polski przypada przeto w przecięciu na **71.934** ludności.

Ludność, na którą przypada 45 mandatów **ruskich** wynosi:

1. W 16 okręgach dwumandatowych polsko - ruskich	1.447.779
2. W 28 okręgach jednomandatowych ruskich	1,608.565
3. W okręgu katastralnym ruskim	72.065
Razem	3,128.409

Jeden mandat ruski przypada przeto w przecięciu na **69.520** ludności.

Ilość posłów, wychodzących z powszechnego głosowania, wynosić będzie 111, liczba posłów, obieranych przez kurye cenzusowe 104, liczba wirylistów 12, względnie 13.

Oto, Wysoki Sejmie, w ogólnych zarysach projekt sejmowej ordynacji wyborczej, który Rząd wygotował.

Na podstawie Najwyższego upoważnienia Jego C. i K. Ap. Mości z dnia 3. b. m., udzielonego mi reskryptem Pana Ministra spraw wewnętrznych z tego samego dnia L. 13.449/M. I., mam zaszczyt to przedłożenie rządowe złożyć do łaski marszałkowskiej. (Aleg 1.)

Dodaję usilną prośbę o zarządzenie jak najspiesniejszego, konstytucyjną przepisane go traktowania.

Mam pełną nadzieję, że uchwalenie tego projektu przyniesie krajowi dawno upragniony spokój.

Ważny i bardzo doniosły obowiązek czeka Wysoki Sejm.

Autonomia kraju jest wyrazem uświęconych tradycji, które w tej Wysokiej Izbie były zawsze wysoko cenione. Złóżcie Panowie dowód, że ta autonomia była i jest dla Panów drogocennym dobrem.

Dziwny zbieg okoliczności, a może dobra wróżba dla prac, które nas czekają, że ostateczne przygotowania dla reformy wyborczej odbywały się właśnie w dwu ostatnich latach, w których narody polski i ruski święciły jubileusze, pierwszy Piotra Skargi, drugi Hipacyusza Pocięja. Skarga zakończył pełen zasług żywot w roku 1612, Pocięj 1613. Obaj szli do jednego celu, obaj byli Apostołami Unii, obaj zasłużeni dla ruskiego narodu, pierwszy dla narodu polskiego tak bardzo drogi.

Unia brzeska dopiero po długich i mozolnych pracach i walkach zawarta została.

Wysoki Sejm podejmuje dziś pod znakiem zgody i pokoju przerwane przed 9. miesiącami prace i podejmuje je, żeby dokonać wielkiego i trudnego dzieła, które, jeśli się powiedzie, będzie zapisane niezatarłymi głoskami w kistyryi tego kraju i państwa.

Może wolno w tej poważnej chwili odczytać słowa Skargi z wtórego kazania sejmowego: „o miłości ku Ojczyźnie i o pierwszej chorobie Rzeczypospolitej“:

„Dobra zgoda i pokój między pospolitym ludem, ale lepsza między pany, którzy ludźmi rządzą, albo o nich radzą... Słusznie też do Was mówić tak mam, przezaćni obmyślacze dobra pospolitego. Oczy się do Was obracają i ręce do was podnoszą, mówiąc: „Zdrowie nasze w rękę waszych: wejrzyjcie na nas, abyśmy nie ginęli. Wyście ojcowie naszy i opiekunowie, a my sieroty i dzieci. Wyście jako matki nasze: jeżeli nas odbieżyć, a źle o nas radzić będziecie, my poginiemy, ale i Wy zginiecie. Was Pan Bóg podniósł na wysokie urzędy — nie dla Was, abyście sami swoich pożytków pilnowali, ale dla ludu, który Wam Pan Bóg powierzył, abyście nam sprawiedliwości i pokój spuszczałi.“

Posłom narodowości ruskiej nie potrzebuję przypominać, czem była dla tego narodu unia brzeska, czem był dla niego jej twórca Pocięj. Unia zbliżyła Ruś do zachodniej Europy, Unia wywołała bogate piśmiennictwo, Unia przyspieszyła rozwój kulturalny narodu ruskiego o całe dziesiątki lat, że mógł sam krzepić się, a nawet posyłać narodowi rosyjskiemu mężów wielkiej wiedzy, jak inicjatora reform Piotra Wielkiego, Teofana Prokopowicza.

Potij, zrazu czołowik świtskyj, senator, berestejskyj kasztelan, a opisał berestejskyj epyskop i kijewskyj metropolyt buw charakterom sylnym i nezłomnym. Win ne chytaw sia jak mytropolyt Rahoza, szczo pryriaw uniju i jeji wypyraw sia. Potij buw sercem i duszeju uniji. Perejszow czerez życie, powne żurby, szanowanyj nawet worohamy.

Koły Unija z roku tysiacz piat'sot dewiatdesiat szestoho była zahrożena, win klikaw w dwa roky piznijsze do kniazia Ostróžskoho, welykoho jeji protywnyka: „Rady Boha, proszu, jak dowho toji

Потій, зразу чоловік сьвітський, сенатор, каштелян берестейський, а опісля берестейський єпископ і київський митрополит, був характером сильним і незломним. Він не хитав ся як митрополит Рагоза, що прийняв унію і єї випирав ся. Потій був серцем і душею унії. Перейшов через жите повне журби, шанований навіть ворогами.

Коли унія з року тисяч пятьсот девятьдесять шестого була zagrożена, він кликав в два роки пізнійше до князя Острогского, великого єї противника.

Ради Бога, прошу, як довго тої

neprzyjazny zażywały budemo? Jak dowho spólnym wrogom przyczyny dodawaty budemo, szcoby pro nas szczo złocho howoryty mały? Czy ne lipsze pojednaty sia i ruki sobi podaty i staraty sia o uspokojenie toji neprzyjazny z oboch storin, jak prystoit' chrystijanam?"

неприятни заживати будемо? Як довго спільним ворогам причини додавати будемо, щоби про нас що злого говорити мали? Чи не ліпше поєднати ся і руки собі подати і старати ся о успокоєне тої неприятни з обох сторін, як пристоїть християнам?

Niechże i u nas, Panowie, zniknie wszelka **chwiejność i niedowierzenie**. Wierzmy, że reforma wyborcza, to wielkie dzieło, do jakiego bierzemy się, przyniesie spokój dla kraju i będzie początkiem nowej doby jego odrodzenia.

Oby wielkie postacie Skargi i Pocięja przyświecały nam w naszej pracy!
(*Brawa i oklaski.*)

Wreszcie mam zaszczyt oznajmić, że funkcyę komisarza rządowego będzie sprawował jak dotychczas znany Panom Wiceprezydent Namiestnictwa p. **Grodzicki**, którego życzliwości i łaskawym względem Wysokiego Sejmu polecam. Dziś nie mógł się jeszcze tu zjawić, gdyż od kilku dni jest złożony niemocą od podróży do Wiednia, dokąd jeździł w sprawach urzędu.

Do pomocy dodany mu będzie sekretarz namiestnictwa p. **Dunikowski**, którego mam zaszczyt Wysokiemu Sejmowi przedstawić,

Marszałek: Przed przystąpieniem do porządku dziennego zażądał głosu w sprawie przedłożenia rządowego p. Leo. Udzielam mu głosu.

P. Leo: Wnoszę, aby przedłożenie to traktować jako przedłożenie nagłe, a pod względem formalnym wnoszę na przydzielenie tego przedłożenia wybrać się mającej komisji, która ma być złożoną ze względu na wyjątkowe znaczenie tej sprawy z 25 członków i 25 zastępców.

Marszałek: Podaję wniosek p. Lea do poparcia. Kto ten wniosek popiera, zechce rękę podnieść (*dostateczna liczba*). Jest dostatecznie poparty.

Co do nagłości rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto uznaje wniosek za nagły zechce rękę podnieść. (*Większość*) Wniosek jest uznany za nagły.

Dla uzasadnienia wniosku głos ma p. **Leo**.

P. Leo: Zrzekam się głosu.

Marszałek: Wobec tego przystępujemy do głosowania.

Kto przyjmuje wniosek p. Lea, aby przedłożenie rządowe z projektem reformy wyborczej sejmowej odesłać do wybrać się mającej komisji reformy wyborczej — zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Wybór komisji zarządzą przy końcu dzisiejszego posiedzenia.

Po raz pierwszy zebrał się Wysoki Sejm, a już mamy do zapisania smutną i bolesną stratę (*posłowie powstają*) przez śmierć długoletniego członka Sejmu, naszego posła rzeszowskiego, śp. Stanisława Jędrzejowicza.

Śp. Zmarły zasiadał w gronie naszym około lat 30 i jako stały referent spraw drogowych znakomite oddawał usługi krajowi naszemu. Bystry jego umysł i niezwykle rozważny sąd zjednał mu uznanie ogólne w Sejmie i poza Sejmem, gdzie jako wybitny poseł sejmowy i jako wzorowy prezes Rady powiatowej dostąpił rzadkiego zaszczytu wyboru na przewodniczącego rady prezesów powiatowych i gdzie w ostatnich jeszcze czasach z narażeniem zdrowia czynny brał udział w naradach.

Ale powód główny, dla którego my tak gorąco jego pamięć wspominamy, był ten, że na każdym kroku i w najdrobniejszych szczegółach codziennego życia zawsze i wszędzie dawał dowody gorącej miłości dla kraju i ojczyzny naszej. Cześć pamięci dobrze krajowi zasłużonego męża.

Szanowni Panowie przez powstanie oddali już cześć jego pamięci, co zapisane zostanie do protokołu dzisiejszego posiedzenia. (*Posłowie zajmują miejsca*).

JĘ. p. Biliński prosił o urlop, którego mu udzieliłem.

JĘ. hr. Zaleski prosił o urlop na czas nieograniczony z powodu choroby.

Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto jest za udzieleniem tego urlopu zechce rękę podnieść. (*Większość*) Urlop został udzielony.

P. Sala prosił o urlop na dni 15.

Rozprawa otwarta czy żąda kto głosu (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto jest za udzieleniem tego urlopu zechce rękę podnieść (*Większość*). Urlop został udzielony.

Marszałek: Przystępujemy do porządku dziennego, t. j. do sprawozdań Wydziału krajowego o wyborach poselskich.

Sekretarz p. Urbański: Proszę o głos.

Marszałek: P. Urbański ma głos.

Sekretarz p. Urbański: Wobec tego, że żaden ze stojących na porządku dziennym wyborów nie został zaprotestowany, ani zakwestyonowany, wnoszę uwolnienie p. sprawozdawcy od czytania sprawozdań.

Marszałek: Rozprawa otwarta Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Większość*) Jest przyjęty.

Wobec tego proszę p. sprawozdawcę tylko o odczytywanie wniosków, które kolejno będą podawał pod głosowanie. A więc jako punkt 1. porządku dziennego jest:

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze trzech posłów na Sejm krajowy w ciele wyborczem wielkiej posiadłości ziemskiej okręgu Brzeżańskiego.

Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego **p. Onyszkiewicz:**

Według urzędowego wykazu było uprawnionych do głosowania przy tym wyborze 147, głosowało zaś bądź osobiście, bądź przez pełnomocników 80 wyborców.

Absolutna większość wynosi 41 głosów.

Z tych otrzymali:

1. Aleksander Krzczunowicz	78 głosów
2. Mieczysław Onyszkiewicz	75 "
3. Franciszek Biesiadecki	45 "
4. Dr. Aleksander Raczyński	42 "

Wybrani zatem zostali:

1. Aleksander Krzczunowicz, właściciel dóbr Bołszowce, powiat Rohatyn.

2. Mieczysław Onyszkiewicz, właściciel dóbr Żółczów, powiat Rohatyn.

3. Franciszek Biesiadecki, właściciel dóbr Firlejów, powiat Rohatyn.

Gdy akta wyborcze świadczą, iż akcyja wyborcza odbyła się w porządku,

Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór PP.

1. Aleksandra Krzczunowicza, właściciela dóbr Bołszowce, powiat Rohatyn,

2. Mieczysława Onyszkiewicza, właściciela dóbr Żółczów, powiat Rohatyn,

3. Franciszka Biesiadeckiego, właściciela dóbr Firlejów, powiat Rohatyn,

na posłów z kurji większych posiadłości okręgu Brzeżańskiego uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść (*Większość*). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze trzech posłów na Sejm krajowy w ciele wyborczem wielkiej posiadłości ziemskiej okręgu wyborczego czortkowskiego.

Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego **p. Onyszkiewicz:**

Według urzędowego wykazu było uprawnionych do głosowania przy tym wyborze 144, głosowało zaś bądź osobiście, bądź przez pełnomocników 66 wyborców.

Absolutna większość wynosiła więc 34 głosów.

Z tych otrzymali:

J.E. Adam hr. Gołuchowski	65 głosów
P. Tadeusz Cieński	61 "
P. Artur Zaremba Cielecki	56 "
P. Dr. Adam Głazewski	12 "
P. Kazimierz Horodyski	2 głosy

Wybrani zatem zostali pp.

JE. Adam hr. Gołuchowski

Tadeusz Cieński

Artur Zaremba Cielecki.

Wybór JE. Marszałka krajowego Adama hr. Gołuchowskiego został już uznany za ważny, przeto wnoszę imieniem Wydziału krajowego:

Gdy akta wyborcze świadczą, iż akcja wyborcza odbyła się w porządku, Wysoki Sejm raczy wybór PP.

Tadeusza Cieńskiego

i Artura Zaremby Cieleckiego

na posłów z kuryi większych posiadłości okręgu wyborczego czortkowskiego uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść (*Większość*). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze dwu posłów na Sejm krajowy w ciele wyborczem wielkiej posiadłości ziemskiej okręgu kołomyjskiego.

Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz** :

Według urzędowego wykazu było uprawnionych do głosowania przy tym wyborze 109, głosowało zaś bądź osobiscie, bądź przez pełnomocników 60 wyborców, zatem absolutna większość wynosiła 31 głosów.

Z ważnie oddanych głosów otrzymali: Dr. Mikołaj Krzysztofowicz 59 głosów, Stefan hr. Moysa Rosochacki 59 głosów,

Wybrani zatem zostali Dr. Mikołaj Krzysztofowicz i Stefan hr. Moysa Rosochacki.

Gdy akta wyborcze świadczą, iż akcja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór P. Dra Mikołaja Krzysztofowicza i Stefana hr. Moysy Rosochackiego na posłów z kuryi większych posiadłości okręgu kołomyjskiego uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze jednego posła na Sejm krajowy w ciele wyborczem wielkiej posiadłości ziemskiej okręgu lwowskiego.

Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz** :

Według urzędowego wykazu było uprawnionych do głosowania przy tym wyborze 65, głosowało zaś bądź osobiście, bądź przez pełnomocników 31 wyborców.

Wszystkie te głosy padły na JE. Dawida Abrahamowicza.

Gdy akta wyborcze świadczą, iż akcja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór P. JE. Dawida Abrahamowicza na posła z kuryi większych posiadłości okręgu lwowskiego uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze sześciu posłów na Sejm krajowy w ciele wyborczem wielkiej posiadłości ziemskiej okręgu wyborczego krakowskiego.

Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz** :

Według urzędowego wykazu było uprawnionych do głosowania przy tym wyborze 247, głosowało zaś bądź osobiście, bądź przez pełnomocników 153 wyborców.

Absolutna większość wynosiła więc 77 głosów.

Z tych otrzymali:

PP. JE. Wacław Zaleski . . .	150	głosów
Dr. Stefan Skrzyński . . .	150	"
Jan br. Götz Okocimski . . .	148	"
Antoni hr. Wodzicki . . .	133	"
Dr. Władysław Leopold Jaworski	120	"
JE. Dr. Michał Bobrzyński . . .	115	"
Stefan hr. Mycielski . . .	44	"
Cesar Haller . . .	31	"
Władysław Żeleński . . .	3	głosy.

Wybrani zatem zostali PP. JE. Wacław Zaleski, Dr. Stefan Skrzyński, Jan br. Götz Okocimski, Antoni hr. Wodzicki, Dr. Władysław Leopold Jaworski, JE. Dr. Michał Bobrzyński.

Gdy akta wyborcze świadczą, iż akcja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór PP. JE. Wacława Zaleskiego, Dra Stefana Skrzyńskiego, Jana br. Götza Okocimskiego, Antoniego hr. Wodzickiego, Dra Władysława Lepolda Jaworskiego i JE. Dra Michała Bobrzyńskiego na posłów z kuryi większych posiadłości okręgu wyborczego krakowskiego uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze dwu posłów na Sejm krajowy w ciele wyborczem wielkiej posiadłości ziemskiej okręgu nowosądeckiego.

Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego: **p. Onyszkiewicz :**

Według urzędowego wykazu było uprawnionych do głosowania przy tym wyborze 83, głosowało zaś bądź osobiście, bądź przez pełnomocników 46 wyborców, absolutna większość 24.

Wszystkie te głosy padły na Dra Antoniego Marsa i na Dra Tadeusza Pilata.

Wybrani zatem zostali Dr. Antoni Mars i Dr. Tadeusz Pilat.

Gdy akta wyborcze świadczą, iż akcja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór PP. Dra Antoniego Marsa, profesora Uniwersytetu we Lwowie i Dra Tadeusza Pilata, Rady Dworu i zastępcy Marszałka krajowego we Lwowie, na posłów z kuryi większych posiadłości okręgu nowosądeckiego uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze trzech posłów na Sejm krajowy w ciele wyborczem wielkiej posiadłości ziemskiej okręgu przemyskiego.

Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego: **p. Onyszkiewicz:**

Według urzędowego wykazu było uprawnionych do głosowania przy tym wyborze 154, głosowało zaś bądź osobiście, bądź przez pełnomocników 80 wyborców, zatem absolutna większość wynosiła 41 głosów.

Z ważnie oddanych głosów otrzymali:

Dr. Włodzimierz Kozłowski . . .	80	głosów
JE. Stanisław hr. Stadnicki . . .	78	"
Aleksander Dąbski . . .	75	"
Ks. Władysław Sapieha . . .	5	"

Wybrani zatem zostali:

Dr. Włodzimierz Kozłowski
JE. Stanisław hr. Stadnicki
Aleksander Dąbski

Gdy akta wyborcze świadczą, iż akcja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór PP.

Dra Włodzimierza Kozłowskiego
JE. Stanisława hr. Stadnickiego i
Aleksandra Dąbskiego

na posłów z kuryi większych posiadłości okręgu przemyskiego uznać za ważny.

Marszałek. Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze dwóch posłów na Sejm krajowy w ciele wyborczem wielkiej posiadłości ziemskiej okręgu rzeszowskiego.

Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**:

Jakkolwiek p. Jędrzejowicz w tym okręgu umarł przed kilku dniami, to jednak podam Panom całkowity wynik wyborów.

Według urzędowego wykazu było uprawnionych do głosowania przy tym wyborze 90 wyborców, głosowało zaś bądź osobiście, bądź przez pełnomocników 37 wyborców.

Absolutna większość wynosi 19 głosów.

Z tych otrzymali:

Stanisław Jędrzejowicz . . .	33 głosów
Stanisław Dąbski	36

Wybrani zatem zostali posłami do Sejmu krajowego Stanisław Jędrzejowicz i Stanisław Dąbski.

Gdy akta wyborcze świadczą, iż akcja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór PP. Stanisława Jędrzejowicza, właściciela dóbr w Jasionce i Dra Stanisława Dąbskiego, właściciela dóbr Ródna wielka, na posłów z kuryi większych posiadłości okręgu rzeszowskiego uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze trzech posłów na Sejm krajowy w ciele wyborczem wielkiej posiadłości ziemskiej okręgu samborskiego.

Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**:

Według urzędowego wykazu było uprawnionych do głosowania przy tym wyborze 111, głosowało zaś bądź osobiście, bądź przez pełnomocników 45 wyborców. Absolutna większość wynosi 23.

Z tych 45 głosów otrzymali:

Dr. Aleksander hr. Skarbek	42 głosów
Dr. Stanisław Kasznica	45 "
Albin Rayski	45 "

Wybrani zatem zostali: Dr. Aleksander hr. Skarbek, Dr. Stanisław Kasznica, Albin Rayski.

Gdy zresztą akta wyborcze świadczą, iż akcja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór P. P. Dra Aleksandra hr. Skarbka, Dra Stanisława Kasznice, Albina Rayskiego na posłów z kuryi większych posiadłości okręgu samborskiego uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze trzech posłów na Sejm krajowy w ciele wyborczem wielkiej posiadłości ziemskiej okręgu sanockiego.

Według urzędowego wykazu było uprawnionych do głosowania przy tym wyborze 183, głosowało zaś bądź osobiście, bądź przez pełnomocników 83 wyborców. Absolutna większość wynosi 42 głosy.

Z tych otrzymali :

1. Stanisław Nowosielecki	82 głosów
2. Kazimierz Laskowski	81 „
3. Mieczysław Urbański	81 „

Wybrani zatem zostali :

1. Stanisław Nowosielecki
2. Kazimierz Laskowski
3. Mieczysław Urbański.

Gdy akta wyborcze świadczą, iż akcja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi :

Wysoki Sejm raczy wybór P. P. :

1. Stanisława Nowosieleckiego
2. Kazimierza Laskowskiego
3. Mieczysława Urbańskiego

na posłów z kuryi większych posiadłości okręgu sanockiego uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze dwóch posłów na Sejm krajowy w ciele wyborczem wielkiej posiadłości ziemskiej okręgu stanisławowskiego.

Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz:**

Według urzędowego wykazu było uprawnionych do głosowania przy tym wyborze 126 wyborców, głosowało zaś bądź osobiście, bądź przez pełnomocników 70 wyborców.

Absolutna większość wynosi 36 głosów.

Z tych otrzymali :

Dr. Józef Milewski	70 głosów
Hr. Władysław Dzieduszycki	70 głosów.

Wybrani zatem zostali posłami Dr. Józef Milewski i Władysław hr. Dzieduszycki.

Gdy zresztą akta wyborcze świadczą, iż akcja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi :

Wysoki Sejm raczy wybór PP. Dra Józefa Milewskiego i Władysława hr. Dzieduszyckiego na posłów z kuryi większych posiadłości okręgu stanisławowskiego uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*.) Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze dwu posłów na Sejm krajowy w ciele wyborczem wielkiej posiadłości ziemskiej okręgu stryjskiego.

Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz:**

Według urzędowego wykazu było uprawnionych do głosowania przy tym wyborze 81 wyborców, głosowało zaś bądź osobiście, bądź przez pełnomocników 66 wyborców.

Absolutna większość wynosi 34.

Z tych otrzymali :

Julian br. Brunicki	40 głosów
Włodzimierz Barański	36 „
Dr. Jan Rozwadowski	31 „
Edmund hr. Dzieduszycki	25 „

Wybrani zatem zostali posłami Julian br. Brunicki i Włodzimierz Barański.

Gdy zresztą akta wyborcze świadczą, iż akcyja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór PP. Juliana br. Brunickiego i Włodzimierza Barańskiego na posłów z kuryi większych posiadłości okręgu stryjskiego uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt.*) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Większość.*) Jest przyjęty.

Następuje:

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze trzech posłów na Sejm krajowy w ciele wyborczem wielkiej posiadłości ziemskiej okręgu tarnowskiego.

Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz:**

Według urzędowego wykazu było uprawnionych do głosowania przy tym wyborze 183 wyborców, głosowało zaś bądź osobiście bądź przez pełnomocników 120 wyborców.

Pomiędzy oddanymi głosami są niektóre nieważne a mianowicie:

Głos oddany przez pełnomocnika za wyborcę Feliksa Kwiatkowskiego i współników poz. 83 listy wyborczej został uznany przez Komisję za nieważny, ponieważ zaprodukowane pełnomocnictwo nie miało podpisów wszystkich współników.

Po odrzuceniu tego 1-go nieważnego głosu pozostaje ważnych głosów 119, absolutna większość wynosi 60.

Z tych otrzymali:

Męciński Józef	110	głosów
Jan br. Konopka	110	"
Dr. Jan Hupka	107	"
Gustaw Szaszkiewicz	27	"
Jan Gorayski	2	"

Wybrani zatem zostali posłowie:

Józef Męciński,
Dr. Jan Hupka
Jan Br. Konopka.

Gdy akta wyborcze świadczą, iż akcyja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór PP.:

Józefa Męcińskiego

Dr. Jana Hupki i

Jana Br. Konopki na posłów z kuryi większych posiadłości okręgu tarnowskiego uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt.*) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Większość.*) Jest przyjęty.

Następuje:

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze trzech posłów na Sejm krajowy w ciele wyborczem wielkiej posiadłości ziemskiej okręgu tarnopolskiego.

Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz:**

Według urzędowego wykazu było uprawnionych do głosowania przy tym wyborze 146 wyborców, głosowało zaś bądź osobiście, bądź przez pełnomocników 80 wyborców.

Z tych otrzymali:

Michał Garapich	80	głosów
Ludwik hr. Koziębrodzki	80	"
Władysław Serwatowski	80	"

Wybrani zatem zostali posłami do Sejmu krajowego: Michał Garapich, Ludwik hr. Koziębrodzki i Władysław Serwatowski.

Gdy akta wyborcze świadczą, iż akcyja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór PP.

- 1) Michała Garapicha, właściciela dóbr w Cebrowie,
- 2) Ludwika hr. Koziebrodzkiego, zastępcę prezesa Rady powiatowej w Skatacie, właściciela dóbr w Hlibowie,
- 3) Władysława Serwatowskiego posła do Rady Państwa, Członka Rady powiatowej w Buczaczu, właściciela dóbr Jezierzany, na posłów z kuryi większych posiadłości okręgu tarnopolskiego, uznać za ważny.

Marszałek. Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt.*) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Większość.*) Jest przyjęty

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze trzech posłów na Sejm krajowy w ciele wyborczem wielkiej posiadłości ziemskiej okręgu złoczowskiego.

Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz** :

Według urzędowego wykazu było uprawnionych do głosowania przy tym wyborze 160, głosowało zaś bądź osobiście, bądź przez pełnomocników 71 wyborców, zatem absolutna większość wynosiła 36 głosów.

Z ważnie oddanych głosów otrzymali:

P. Oktaw Sala	70 głosów
P. Dr. Stanisław Stroński	71 "
P. Oskar Schnell	68 "

Wybrani zatem zostali :

PP. Oktaw Sala
Dr. Stanisław Stroński
Oskar Schnell.

Gdy akta wyborcze świadczą, że akcyja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór pp. Oktawa Sali, Dr. Stanisława Strońskiego i Oskara Schnella na posłów z kuryi większych posiadłości okręgu złoczowskiego uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt.*) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość.*) Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze trzech posłów na Sejm krajowy w ciele wyborczem wielkiej posiadłości ziemskiej okręgu żółkiewskiego.

Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**

Według urzędowego wykazu było uprawnionych do głosowania przy tym wyborze 132 wyborców, głosowało zaś bądź osobiście, bądź przez pełnomocników 71 wyborców.

Absolutna większość wynosi 36.

Z tych otrzymali:

Ks. Paweł Sapięha	71 głosów
Ks. Andrzej Lubomirski	71 "
Tadeusz Starzyński	71 "

Wybrani zatem zostali Ks. Paweł Sapięha, Ks. Andrzej Lubomirski i Tadeusz Starzyński.

Gdy akta wyborcze świadczą, iż akcyja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór PP. Ks. Pawła Sapięhy, Ks. Andrzeja Lubomirskiego i Tadeusza Starzyńskiego na posłów z kuryi większych posiadłości okręgu żółkiewskiego uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść (*Większość*). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze jednego posła na Sejm krajowy z kuryi miast okręgu wyborczego miasta Białej.

Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**:

Według urzędowego wykazu było uprawnionych do głosowania w tym okręgu tak z tytułu osobistej kwalifikacyi jakoteż z tytułu opłacanych podatków 973 wyborców.

Głosowało 315 wyborców, zatem absolutna większość wynosi 158.

Z tych otrzymali:

Karol Haempel   głosów 277.

Stanisław Weiss   głosów 38.

Wybrany zatem został p. Karol Haempel.

Gdy akta wyborcze świadczą, że akcyja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór P. Karola Haempla, inżyniera i właściciela dóbr w Malcu, na posła z kuryi miasta Białej uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść (*Większość*). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi miast okręgu wyborczego miast Bochnia-Wadowice.

Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**:

Według urzędowego wykazu było uprawnionych do głosowania a to:

w Rochni   1090 wyborców zaś

w Wadowicach   889 wyborców.

Głosowało zaś:

w Bochni   569 wyborców

w Wadowicach   307   „

Razem   876 wyborców, zatem absolutną

większość stanowi 439 głosów.

Z oddanych głosów otrzymał:

Dr. Ferdynand Maiss w Bochni i Wadowicach 875 głosów

Józef Targosz   1 głos

Wybrany zatem został Dr. Ferdynand Maiss.

Gdy akta świadczą, iż akcyja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór Dra Ferdynanda Maissa na posła z kuryi gmin miejskich w okręgu wyborczym miast Bochnia-Wadowice uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść (*Większość*). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi miast okręgu wyborczego miasta Brodów.

Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**.

Według urzędowego wykazu było w tym okręgu wyborczym uprawnionych do głosowania 976 wyborców.

Głosowało zaś 523 wyborców, zatem absolutną większość stanowi 262 głosy.

Z oddanych głosów otrzymał:

Dr. Tobiasz Aschkenase   521 głosów

Oktaw Sala   2 głosy.

Wybrany zatem został Dr. Tobiasz Aschkenase, adwokat krajowy we Lwowie.

Gdy akta świadczą, iż akcyja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór Dra Tobiasza Aschkenasego, adwokata krajowego we Lwowie, na posła z kuryi gmin miejskich w okręgu wyborczym miasta Brodów uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść (*Większość*). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze jednego posła na Sejm krajowy z kuryi miast okręgu wyborczego miast Brzeżany — Złoczów.

Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz** :

Głosowało ważnie 1414 wyborców, zatem absolutna większość wynosi 708.

Według protokołu głosowań otrzymali:

Dr. Stanisław Schätzel	1206
Dr. Władysław Wiśniewski	185
Stefan Sendeci	20
Rozstrzelonych	3 głosy.

Wybrany zatem został Dr. Stanisław Schätzel.

Gdy akta wyborcze świadczą, że akcyja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór p. Dra Stanisława Schätzla na posła z kuryi miast Brzeżany — Złoczów uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść (*Większość*). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi miast okręgu wyborczego miasta Drohobycza.

Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz** :

Według urzędowego wykazu było uprawnionych do głosowania w tym okręgu tak z tytułu osobistej kwalifikacyi jakoteż z tytułu opłacanych podatków 3654 wyborców.

Głosowało 1991 wyborców, zatem absolutna większość wynosi 996 głosów.

Według protokołu głosowań otrzymali:

Dr. Alfred Halban	1.107 głosów
Józef Staromiejski	424 "
Ks. Bazyli Kunkiewicz	341 "
Dr. Maurycy Pachtman	118 "
Dr. Wiktor Lachowski	1 "
Józef Szukiewicz	1 "

Wybrany zatem został Dr. Alfred Halban.

Gdy akta wyborcze świadczą, że akcyja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór p. Dra Alfreda Halbana, profesora Uniwersytetu we Lwowie i posła do Rady Państwa, na posła z kuryi miasta Drohobycza uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść (*Większość*). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi miast okręgu wyborczego miasta Jarosławia.

Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz** :

Według urzędowego wykazu było uprawnionych do głosowania w tym okręgu tak z tytułu osobistej kwalifikacyi, jakoteż z tytułu opłacanych podatków 1.446 wyborców.

Głosowało 524 wyborców, zatem absolutna większość wynosi 263.

Z tych otrzymali:

Dr. Władysław Jahl	523 głosów
Dr. Adolf Dietzius	1 głos.

Wybrany zatem został Dr. Władysław Jahl.

W aktach brak dowodu na doręczenie kart legitymacyjnych 16 wyborcom

Wyborcy ci jednak nie mogliby swymi głosami zmienić rezultatu wyboru a zatem brak dowodu, że im karty legitymacyjne doręczono, nie wpływa na ważność aktu wyborczego.

Gdy zresztą akta wyborcze świadczą, że akcyja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór p. Dra Władysława Jahla na posła z kuryi miasta Jarosławia uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść (*Większość*). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi miast okręgu wyborczego miast Gorlice — Jasło.

Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz:**

Według urzędowego wykazu było uprawnionych do głosowania w tym okręgu tak z tytułu osobistej kwalifikacji, jakoteż z tytułu opłacanych podatków 2006 wyborców.

Głosowało 1692 wyborców, zatem absolutna większość wynosi 847.

Z tych otrzymali:

Dr. Ludomił German	981 głosów
Dr. Józef Baranowski	709
Józef Barański	1 głos
Dr. Goldman	1

Wybrany zatem został Dr. Ludomił German.

Gdy protokół wyborczy świadczy, że akcyja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór p. Dra Ludomiła Germana, em. radcę dworu, wiceprezydenta Izby posłów Rady państwa, na posła z kuryi miast Gorlice — Jasło uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść (*Większość*). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze jednego posła na Sejm krajowy z kuryi miast okręgu wyborczego miasta Kołomyi.

Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz:**

Według urzędowego wykazu było uprawnionych do głosowania w tym okręgu tak z tytułu osobistej kwalifikacji, jakoteż z tytułu opłacanych podatków 3376 wyborców.

Głosowało 1218 wyborców, zatem absolutna większość wynosi 610.

Według protokołu głosowań otrzymał: Jan Kleski 1218 głosów.

Wybrany zatem został Jan Kleski.

Gdy akta wyborcze świadczą, iż akcyja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór p. Jana Kleskiego na posła z kuryi miasta Kołomyi uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść (*Większość*). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze czterech posłów na Sejm krajowy z kuryi miast okręgu wyborczego miasta Krakowa.

Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz:**

Według urzędowego wykazu było uprawnionych do głosowania w tym okręgu tak z tytułu osobistej kwalifikacji, jakoteż z tytułu opłacanych podatków 12.551 wyborców.

Głosowało ważnie 5.759 wyborców, zatem absolutna większość wynosi 2.880.

Według protokołu głosowań z tych 5.759 głosów otrzymali głosów :

Dr. Bandrowski Ernest	3.628
Bujak Franciszek	1.111
Daszyński Ignacy	1.387
Dr. Drobner Józef	779
Drobniak Franciszek	1.028
Federowicz Jan Kanty	3.609
Gramatyka Tomasz	235
Dr. Leo Juliusz	4.720
Piwocki Jerzy	919
Srokowski Konstanty	3.576
Wajda Wincenty	6
Kwaśny Emil	4
Dr. Stroński Stanisław	1.103
Żeleński Stanisław	1

Wybrani zatem zostali :

Dr. Juliusz Leo
Dr. Ernest Bandrowski
Jan Kanty Federowicz
Konstanty Srokowski.

Gdy akta wyborcze świadczą, że akcyja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi :

Wysoki Sejm raczy wybór P. P.:

Dra Juliusza Leo
Dra Ernesta Bandrowskiego
Jana Kantego Federowicza i
Konstantego Srokowskiego

na posłów z kuryi miasta Krakowa uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść (*Większość*). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze jednego posła na Sejm krajowy z kuryi miast okręgu wyborczego miasta Przemyśla.

Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz:**

Według urzędowego wykazu było uprawnionych do głosowania w tym okręgu tak z tytułu osobistej kwalifikacji jakoteż z tytułu opłacanych podatków 3740 wyborców.

Głosowało 2385 wyborców, zatem absolutna większość wynosi 1193.

Oddane głosy w liczbie 2385 są wszystkie ważne.

Z tych otrzymali :

Dr. Franciszek Doliński	1717 głosów
Władysław Grzędzielski	668 "

Wybrany został Dr. Franciszek Doliński.

Gdy zresztą akta wyborcze świadczą, że akcyja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi :

Wysoki Sejm raczy wybór P. Dra Franciszka Dolińskiego na posła z kuryi miast z okręgu wyborczego miasta Przemyśla uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść (*Większość*). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi miast okręgu wyborczego miasta Rzeszowa.

Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz:**

Według urzędowego wykazu było uprawnionych do głosowania w tym okręgu tak z tytułu osobistej kwalifikacyi jakoteż z tytułu opłacanych podatków 2.630 wyborców.

Głosowało 588 wyborców, zatem absolutna większość wynosi 295.

Z tych otrzymali — 587 głosów Dr. Stanisław Jabłoński a jeden głos Dr. Roman Krogulski.

Wybrany zatem został Dr. Stanisław Jabłoński burmistrz miasta Rzeszowa.

Gdy akta wyborcze świadczą, że akcyja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi :

Wysoki Sejm raczy wybór P. Dra Stanisława Jabłońskiego, burmistrza miasta Rzeszowa, na posła z kuryi miasta Rzeszowa uznać za ważny.

Marszałek : Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść (*Większość*). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze jednego posła na Sejm krajowy z kuryi miast okręgu wyborczego miasta Sambora.

Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz** :

Według urzędowego wykazu było uprawnionych do głosowania w tym okręgu tak z tytułu osobistej kwalifikacyi jakoteż z tytułu opłacanych podatków 2.793 wyborców.

Głosowało 2.098 wyborców, zatem absolutna większość wynosi 1.050.

Z tych otrzymali :

Czesław Wójcicki	1.271 głosów
Dr. Marcin Szarski	820 "
rozstrzelonych	7 "

Wybrany zatem został Czesław Wójcicki, c. k. Radca sądu krajowego w Samborze.

Gdy akta wyborcze świadczą, że akcyja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi :

Wysoki Sejm raczy wybór P. Czesława Wójcickiego, c. k. Rady Sądu krajowego w Samborze na posła z kuryi miasta Sambora uznać za ważny.

Marszałek : Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść (*Większość*). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze jednego posła na Sejm krajowy z kuryi miast okręgu wyborczego miasta Nowy Sącz.

Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz** :

Według urzędowego wykazu było uprawnionych do głosowania w tym okręgu tak z tytułu osobistej kwalifikacyi jako też z tytułu opłacanych podatków 2.371 wyborców.

Głosowało 1.036 wyborców.

Z oddanych głosów otrzymał :

J. E. Dr. Witold Mora Korytowski głosów: 1.036.

Wybrany zatem został jednogłośnie J. E. Dr. Witold Mora Korytowski.

Gdy akta wyborcze świadczą, że akcyja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi :

Wysoki Sejm raczy wybór J. E. Dr. Witolda Mora Korytowskiego, c. k. Namiestnika Galicyi, na posła z kuryi miasta Nowy Sącz uznać za ważny.

Marszałek : Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść (*Większość*). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi miast okręgu wyborczego miast Sanok-Krosno.

Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**.

Według urzędowego wykazu było uprawnionych do głosowania w tym okręgu tak z tytułu osobistej kwalifikacyi jakoteż z tytułu opłacanych podatków 1748 wyborców.

Głosowało 1103 wyborców, zatem absolutna większość wynosi 552.

Z tych otrzymali:

Dr. Alfred Zgórski	860 głosów
Kazimierz Laskowski	241 „
rozstrzelonych	2 głosy.

Wybrany zatem został Dr. Alfred Zgórski emer. Dyrektor Banku krajowego i Członek Izby Panów.

Gdy akta wyborcze świadczą, że akcyja wyborcza odbyła się w porządku,

Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór P. Dra. Alfreda Zgórskiego, emer. Dyrektora Banku krajowego i Członka Izby Panów na posła z kurii miast Sanok-Krosno uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze jednego posła na Sejm krajowy z kurii miast okręgu wyborczego miasta Stanisławowa.

Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz:**

Według urzędowego wykazu było uprawnionych do głosowania w tym okręgu tak z tytułu osobistej kwalifikacji, jakoteż z tytułu opłacanych podatków 3278 wyborców.

Głosowało 701 wyborców, których wszystkie głosy są ważne, zatem absolutna większość wynosi 351.

Wszystkie 701 głosów otrzymał Dr. Leon Biliński, tenże zatem wybrany został.

Wprawdzie lista wyborców była o tyle wadliwie ułożoną, iż nie wciągnięto do niej 174 osób, wymienionych w spisie członków gminy i przynależnych do niej pod liczbami od 3279 do 3452, które należą jeszcze do pierwszych dwóch trzecich części uprawnionych do wyboru z tytułu opłaty podatków.

Błąd przy obliczaniu $\frac{2}{3}$ części uprawnionych do wyboru polegał na tem, iż za podstawę podziału wzięto wszystkich 4917 zamieszczonych w spisie członków gminy i przynależnych (łącznie z 523 uprawnionymi do wyboru bez względu na opłatę podatków).

Ponieważ jednak wszystkie 701 oddanych głosów padło na Dra Leona Bilińskiego, przeto owych 174 niewciągniętych do listy wyborców nie mogłoby swymi głosami zmienić rezultatu wyboru, a zatem okoliczność, iż ich nie wciągnięto do listy wyborców i nie wystawiony kart legitymacyjnych nie wpływa na ważność aktu wyborczego.

Gdy zresztą akta wyborcze świadczą, że akcyja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór P. Dra Leona Bilińskiego na posła z kurii miast z okręgu wyborczego miasta Stanisławowa uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść (*Większość*). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze jednego posła na Sejm krajowy z kurii miast okręgu wyborczego miasta Stryja.

Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz:**

Głosowało ważnie 810 wyborców, zatem absolutna większość wynosi 406.

Według protokołu głosowań otrzymał:

Dr. Marcelego Misińskiego 810 głosów.

Wybrany zatem został Dr. Marcelego Misiński.

Gdy zresztą akta wyborcze świadczą, że akcyja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór P. Dra Marcelego Misińskiego na posła z kurii miasta Stryja uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść (*Większość*). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi miast okręgu wyborczego miasta Tarnowa.

Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz:**

Według urzędowego wykazu było uprawnionych do głosowania w tym okręgu tak z tytułu osobistej kwalifikacji jakoteż z tytułu opłacanych podatków 2740 wyborców.

Głosowało 1055 wyborców, których wszystkie głosy są ważne, zatem absolutna większość wynosi 528.

Wszystkie 1055 głosów otrzymał Dr. Tadeusz Tertil, tenże wybrany zatem został.

Gdy zresztą akta wyborcze świadczą, że akcja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór p. Dr. Tadeusza Tertila na posła z kuryi miast z okręgu wyborczego miasta Tarnowa uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść (*Większość*). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi miast okręgu wyborczego miast Podgórze-Wieliczka.

Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz:**

Według urzędowego wykazu było uprawnionych do głosowania, a to:

w Wieliczce	773 wyborców
w Podgórzu	1780 "

Głosowało zaś

w Wieliczce	527 "
w Podgórzu	909 "

Razem wyborców	1.436, zatem absolutna większość stan-
----------------	--

nowi 719 głosów.

Z oddanych głosów otrzymał:

Franciszek Maryewski

w Podgórzu	909 głosów
w Wieliczce	12 "

razem	921 głosów
-------	------------

Franciszek Aywas w Wieliczce 515 głosów.

Wybrany zatem został Franciszek Maryewski burmistrz miasta Podgórza.

Gdy akta świadczą, iż akcja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór P. Franciszka Maryewskiego, burmistrza miasta Podgórza, na posła z kuryi gmin miejskich powiatu Podgórze-Wieliczka uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść (*Większość*). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z Izby handlowej i przemysłowej w Brodach.

Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz:**

Według urzędowego wykazu było uprawnionych do głosowania 30 wyborców.

Głosowało zaś 21 wyborców, którzy wszyscy oddali swe głosy na Dr. Stanisława Rittla, sekretarza Izby handlowej i przemysłowej w Brodach i burmistrza miasta Brodów.

Wybrany zatem został Dr. Stanisław Rittel.

Gdy akta świadczą, iż akcja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór Dr. Stanisława Rittla sekretarza Izby handlowej i przemysłowej w Brodach i burmistrza miasta Brodów na posła z Izby handlowej i przemysłowej w Brodach uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze jednego posła na Sejm krajowy w ciele wyborczym Izby handlowej i przemysłowej w Krakowie.

Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz:**

Według urzędowego wykazu było uprawnionych do głosowania przy tym wyborze 38, głosowało zaś 31 wyborców.

Głosów ważnych było 31, absolutna większość wynosiła zatem 16.

Z tych otrzymał 31 głosów p. Józef Sare.

Wybranym więc został p. Józef Sare.

Akta wyborcze świadczą, iż akcyja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór p. Józefa Sarego, na posła z kuryi Izb handlowych i przemysłowych z ciała wyborczego Izby handlowej i przemysłowej w Krakowie uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z Izby handlowej i przemysłowej we Lwowie.

Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz:**

Według urzędowego wykazu członków Izby handlowej i przemysłowej było uprawnionych do głosowania 48 wyborców.

Głosowało 43 wyborców, zatem absolutna większość wynosi 22.

Z tych otrzymał:

Dr. Natan Löwenstein 43 głosów.

Wybrany zatem został jednogłośnie Dr. Natan Löwenstein.

Gdy akta wyborcze świadczą, że akcyja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór P. Dra Natana Löwensteina, adwokata krajowego we Lwowie, posła do Rady Państwa i właściciela dóbr ziemskich na posła z Izby handlowej i przemysłowej we Lwowie, uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego białskiego.

Głos ma p. Sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz:**

Głosowało ważnie 208 wyborców, zatem absolutna większość wynosi 105 głosów.

Z tych otrzymał:

Dr. Stanisław Łazarski 111

Ludwik Dobija 97

Wybrany zatem został Dr. Stanisław Łazarski.

Gdy akta świadczą, iż akcyja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór P. Dr. Stanisława Łazarskiego na posła z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego białskiego uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Usuвам z porządku dziennego punkt 46, 52, 55 69, 73 i 96. tj.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego buczackiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego doliniańskiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego gródeckiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich powiatu liskiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego mościckiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego trembowelskiego.

Następuje zatem sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego bobreckiego.

Głos ma p. Sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz** :

Według urzędowego wykazu było w tym okręgu wyborczym uprawnionych do głosowania 185.

Głosowało zaś 182 wyborców.

Pomiędzy oddanymi głosami są dwa nieważne jako nieoznaczające dokładnie osoby kandydata.

Pozostaje zatem ważnych głosów 180, więc absolutna większość wynosi 91 głosów, a z tych otrzymał:

Dr. Longin Cegielski 111 głosów

Dr. Stanisław hr. Mycielski 65.

Michał Turczyn 4.

Wybrany zatem został Dr. Longin Cegielski.

Gdy akta świadczą, iż akcyja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi :

Wysoki Sejm raczy wybór P. dra Longina Cegielskiego na posła z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego bobreckiego uznać za ważny.

Marszałek: Roprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt.*) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Większość.*) Jest przyjęty.

Następuje zatem sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego bocheńskiego.

Głos ma p. Onyszkiewicz.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz** :

Według urzędowego wykazu było w tym okręgu wyborczym uprawnionych do głosowania 242.

Głosowało zaś 232 wyborców, zatem absolutna większość wynosi 117 głosów.

Z tych otrzymał:

Wincety Pilch . . . . . 125 głosów

Dr. Władysław Kiernik . . . . . 72 "

Dr. Antoni Górski . . . . . 35 "

Wybrany zatem został Wincenty Pilch.

Gdy akta świadczą, iż akcyja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi :

Wysoki Sejm raczy wybór P. Wincentego Pilcha na posła z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego bocheńskiego uznać za ważny.

Marszałek. Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt.*) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść (*Większość.*) Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego bohorodczańskiego.

Głos ma p. Onyszkiewicz.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz** :

Według urzędowego wykazu było w tym okręgu wyborczym uprawnionych do głosowania 143 głosów, głosowało zaś 130 wyborców, zatem absolutna większość wynosiła 66 głosów.

Z ważne oddanych głosów otrzymał:

Dr Michał Nowakowski 110 głosów

Dr. Michał Ferensiewicz 20 "

Wybrany zatem został Dr. Michał Nowakowski.

Gdy protokół wyborczy świadczy, iż akcyja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór P. Dra Michała Nowakowskiego, adwokata krajowego w Bohorodczanach, na posła z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego bohorodczańskiego uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt.*) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Większość.*) Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego brodzkiego.

Głos ma p. Onyszkiewicz.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz:**

Według urzędowego wykazu było w tym okręgu wyborczym uprawnionych do głosowania 267.

Głosowało przy pierwszym głosowaniu 261 wyborców.

Z oddanych głosów otrzymali:

Tadeusz Cieński . . . 115 głosów

Dr. Dymitr Markow . . . 78 "

Andrzej Kornella . . . 67 "

Andrzej Cieński . . . 1 głos

Gdy nikt nie otrzymał absolutnej większości 131 głosów, zarządzono wybór ponowny, przy którym oddano głosów 246. Z głosów tych otrzymał:

Tadeusz Cieński . . . 109 głosów

Dr. Dymitr Markow . . . 79 "

Andrzej Kornella . . . 58 "

Ponieważ i przy drugim wyborze nikt nie otrzymał absolutnej większości 124 głosów, zarządzono ściślejszy wybór, przy którym otrzymał:

Dr. Dymitr Markow . . 126 głosów

zaś Tadeusz Cieński . . 108 głosów.

Ponieważ zaś absolutna większość głosów przy wyborze ściślejszym wynosiła 118 głosów, wybrany zatem został Dr. Dymitr Markow.

Gdy protokół wyborów świadczy, iż akcyja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór P. Dra Dymitra Markowa na posła z kuryi gmin wiejskich powiatu brodzkiego uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt.*) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść (*Większość.*) Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego brzeskiego.

Głos ma p. Onyszkiewicz.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz:**

Według urzędowego wykazu było w tym okręgu wyborczym uprawnionych do głosowania 227.

Głosowało zaś 214 wyborców, zatem absolutna większość wynosi 108 głosów.

Z tych otrzymał:

Dr. Szymon Bernadzikowski 155

Józef Śolak 59

Wybrany zatem został Dr. Szymon Bernadzikowski.

Gdy akta świadczą, iż akcyja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór p. Dra Szymona Bernadzikowskiego na posła z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego brzeskiego uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść (*Większość*). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego brzeżańskiego.

Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz:**

Według urzędowego wykazu było w tym okręgu wyporzczym uprawnionych do głosowania 191.

Głosowało zaś 176 wyborców, wobec czego bezwzględna większość wynosiła 89 głosów.

Z liczby 176 ważnie oddanych głosów otrzymali:

Tymoteusz Staruch 119 głosów

Władysław Ryłski 57 "

Wybrany zatem został posłem Tymoteusz Staruch, właściciel realności w Brzeżanach.

Gdy protokół wyborczy świadczy, że akcyja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór p. Tymoteusza Starucha na posła z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego brzeżańskiego uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść (*Większość*). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego brzozowskiego.

Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz:**

Według urzędowego wykazu było w tym okręgu wyborczym uprawnionych do głosowania 175.

Głosowało zaś 119 wyborców.

Wszystkie głosy otrzymał Dr. Stanisław Biały.

Gdy akta świadczą, iż akcyja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór p. Dra Stanisława Białego na posła z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego brzozowskiego uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść (*Większość*). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego chrzanowskiego.

Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz:**

Według urzędowego wykazu było w tym okręgu wyborczym uprawnionych do głosowania 228.

Głosowało zaś 208 wyborców, zatem absolutna większość wynosi 105 głosów.

Z tych otrzymał:

Edward hr. Mycielski 199

Dr. Franciszek Stefczyk 9

Wybrany zatem został Edward hr. Mycielski.

Gdy akta świadczą, iż akcyja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór p. Edwarda hr. Mycielskiego na posła z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego chrzanowskiego uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść (*Większość*). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego cieszanowskiego.

Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz** :

Według urzędowego wykazu było w tym okręgu wyborczym uprawnionych do głosowania 187. Głosowało zaś 186 wyborców, zatem absolutna większość wynosi 94 głosów. Z tych otrzymał :

X. Seweryn Metella	98 głosów
Kazimierz Krzanowski	86

Wybrany zatem został X. Seweryn Metella.

Gdy zresztą akta świadczą, iż akcja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi :

Wysoki Sejm raczy wybór Księdza Seweryna Metelli na posła z kuryi gmin wiejskich powiatu cieszanowskiego uznać za ważny.

Marszałek : Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt.*) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Większość.*) Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego czortkowskiego.

Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz** :

Według urzędowego wykazu było w tym okręgu wyborczym uprawnionych do głosowania 150 wyborców.

Głosowało zaś 148 wyborców, zatem absolutną większość stanowi 75 głosów.

Z oddanych otrzymał :

Dr. Antoni Horbaczewski	82 głosów
Artur Cielecki	62 głosy
Andrzej Marczak	3 głosy
Dr. Jakób Horbaczewski	1 głos

Zauważa się przytem, że Komisya wyborcza uchwaliła policzyć głos oddany na Dra Jakóba Horbaczewskiego Dr. Antoniemu Horbaczewskiemu.

Wybrany zatem został Dr. Antoni Horbaczewski.

Gdy akta świadczą, iż akcja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi :

Wysoki Sejm raczy wybór Dra Antoniego Horbaczewskiego na posła z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego czortkowskiego uznać za ważny.

Marszałek : Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt.*) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Większość.*) Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego dąbrowskiego.

Głos ma p. Sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz** :

Według urzędowego wykazu było w tym okręgu wyborczym uprawnionych do głosowania 173.

Głosowało ważnie 153 wyborców, zatem absolutna większość wynosi 77 głosów.

Z oddanych głosów otrzymał :

X. Jan Pilch	68
Jakób Bojko	83
Jan Gryczówka	1
X. Piotr Halak	1

Wybrany zatem został Jakób Bojko.

Gdy akta świadczą, iż akcja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi :

Wysoki Sejm raczy wybór P. Jakóba Bojki na posła z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego dąbrowskiego uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt.*) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Większość.*) Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich powiatu dobromilskiego.

Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz:**

Według urzędowego wykazu było w tym okręgu wyborczym uprawnionych do głosowania 174.

Głosowało zaś 164 wyborców, zatem absolutna większość 83.

Głosy otrzymali:

Paweł Tyszkowski	125 głosów
Ks. Julian Humecki	38 "
Mikołaj Borko	1 "

Wybrany zatem został posłem Paweł Tyszkowski właściciel dóbr.

Komisya wyborcza w protokole urzędowym z 30/6. 1913 zaznaczyła następującą uwagę:

„Po ukończeniu głosowania, gdy wyborcy porzuchodzili się z sali wyborczej doręczono komisarzowi rządowemu e. k. Starościu pismo od „Towarzystwa selskiej Rady“ według którego Filip Ledachowski miał mieć przy sobie kartę, legitymacyjną Oleksy Ledachowskiego wyborcy. Z uwagi, że Oleksa Ledachowski głosował i złożył swoją legitymacyę wyborczą i z sali się wydalil, uchwaliła Komisya wyborcza przejść nad tą sprawą do porządku dziennego“.

Gdy zresztą, jak to z dotyczących aktów wynika, akcyja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór P. Pawła Tyszkowskiego na posła z kuryi gmin wiejskich powiatu dobromilskiego uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt.*) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Większość.*) Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego drohobyckiego.

Głos ma p. Sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz:**

Według urzędowego wykazu było w tym okręgu wyborczym uprawnionych do głosowania 284.

Głosowało zaś 272 wyborców, a zatem absolutna większość wynosi 137 głosów.

Z tych otrzymał:

Franciszek hr. Zamoyski	182 głosów
Dr. Jarosław Oleśnicki	69 "
Mikołaj Lutyk	21 "

Wybrany zatem został Franciszek hr. Zamoyski.

Gdy protokół wyborczy świadczy, iż akcyja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór P. Franciszka hr. Zamoyskiego, na posła z kuryi gmin wiejskich powiatu okręgu wyborczego drohobyckiego uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt.*) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść, (*Większość.*) Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego gorlickiego.

Głos ma p. Sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz:**

Według urzędowego wykazu było w tym okręgu wyborczym uprawnionych do głosowania 177 wyborców.

Głosowało zaś 125 wyborców, a zatem absolutna większość wynosi 64 głosów.

Władysław Długosz otrzymał wszystkie głosy (tj. 125).

Wybrany zatem został Władysław Długosz.

Gdy akta świadczą, iż akcyja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór J. E. Władysława Długosza c. k. Ministra we Wiedniu na posła z kuryi gmin wiejskich gorlickiego okręgu wyborczego uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich powiatu grybowskiego.

Głos ma p. Sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz:**

Według urzędowego wykazu było w tym okręgu wyborczym, uprawnionych do głosowania 134.

Ponieważ zaś przy pierwszym głosowaniu nikt nie otrzymał bezwzględnej większości głosów, przeto przedsięwzięto drugie skrutynium z wynikiem następującym:

Głosowało 110 wyborców, zatem większość absolutna wynosiła 56 głosów, na to otrzymali:

Ks. Jacek Michalik 57 głosów

Jan Cieluch . . . 53

Wybrany zatem został Ks. Jacek Michalik.

Gdy zresztą jak świadczy protokół wyborczy akcyja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór Ks. Jacka Michalika na posła z kuryi gmin wiejskich powiatu grybowskiego uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich powiatu husiatyńskiego.

Głos ma p. Sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz:**

Według urzędowego wykazu było w tym okręgu wyborczym uprawnionych do głosowania 187.

Głosowało zaś 186 wyborców, a zatem większość absolutna wynosi 94.

Z oddanych głosów otrzymał:

p. Jan Kiweluk, radca sądowy we Lwowie 119 głosów,

p. Kazimierz Horodyski, właściciel dóbr w Żabińcach 66 głosów.

p. Iwan Kiryluk 1 głos.

Wybrany zatem został p. Jan Kiweluk.

Gdy akta świadczą, iż akcyja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór p. Jana Kiweluka na posła z kuryi gmin wiejskich powiatu husiatyńskiego uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść (Większość.) Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego jarosławskiego.

Głos ma p. Sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz:**

Według urzędowego wykazu było w tym okręgu wyborczym uprawnionych do głosowania 262.

Głosowało 257 wyborców, absolutna większość głosów 129.

Głosy otrzymali:

1. Książę Witold Czartoryski 178 głosów

2. Ks. Bronisław Gocki . . . 80

3. Ilko Duda . . . 28

4. Marcin Przewrocki . . . 1

Wybrany zatem został posłem Książę Witold Czartoryski.

Gdy z dotyczących aktów wynika, iż akcyja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór Księcia Witolda Czartoryskiego na posła z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego jarosławskiego uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść (*Większość*). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich jaworowskiego okręgu wyborczego.

Głos ma p. Sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz:**

Według urzędowego wykazu było w tym okręgu wyborczym uprawnionych do głosowania 195 wyborców.

Głosowało zaś 189 wyborców, a zatem absolutna większość wynosi 95 głosów.

Z tych otrzymał:

1. Iwan Kochanowski	104 głosów
2. Franciszek Czosnowski	60 "
3. Iwan Maksymowicz	25 "

Wybrany zatem został posłem Iwan Kochanowski.

Gdy protokół wyborczy świadczy, iż wybory odbyły się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór p. Iwana Kochanowskiego, naczelnika c. k. Sądu powiatowego w Krakowcu na posła z kuryi gmin wiejskich powiatu jaworowskiego uznać za ważny.

Marszałek. Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść (*Większość*). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich powiatu jasielskiego.

Głos ma p. Sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz:**

Według urzędowego wykazu było w tym okręgu wyborczym uprawnionych do głosowania 250.

Głosowało 222 wyborców.

Pomiędzy oddanymi głosami niektóre są nieważne, a mianowicie: z powodu, że na przedłożonym pełnomocnictwie nie wszyscy właściciele są podpisani, głos wirylny oddany pod poz. 114 wykazu głosowania przez Franciszka Kossowskiego za Ks. Zygmuntem Męskim.

Pozostaje zatem ważnych głosów 221, zatem absolutna większość wynosi 111 głosów. Z ważnie oddanych głosów otrzymał:

Andrzej Bosak	128 głosów
Ks. Zygmunt Męski	83 "
Wasył Kostankiewicz	11 "

Wybrany zatem został Andrzej Bosak.

Gdy akta świadczą, iż akcyja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór P. Andrzeja Bosaka rolnika z Brzyszczyk na posła z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego jasielskiego uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Większość*.) Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego kamioneckiego:

Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz:**

Według urzędowego wykazu było w tym okręgu wyborczym uprawnionych do głosowania 246 wyborców.

Głosowało zaś 240 wyborców.

Absolutna większość wynosi 121 głosów.

Głosy otrzymali:

Stanisław hr. Badeni	154 głosów
Ks. Michał Cegielski	60 "
Gabryel Mulkiwicz	26 "

Wybrany zatem został posłem Stanisław hr. Badeni z Radziechowa.

Gdy dotyczące akta świadczą, iż akcyja wyborcza odbyła się porządku, Wykrajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór P. Stanisława Henryka hr. Badeniego na posła z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego kamioneckiego uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt.*) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Większość.*) Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego kałuskiego.

Głos ma p. Sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz:**

Według urzędowego wykazu było w tym okręgu wyborczym uprawnionych do głosowania 204 wyborców.

Głosowało zaś 186 wyborców, zatem absolutna większość wynosi 94, a z tych otrzymał:

Dr. Iwan Kurowiec	136 głosów
Onufry Geciów	26 "
Konstanty Czarkowski	23 "
Onufry Dziaga	1 "

Wybrany zatem został Dr. Iwan Kurowiec.

Gdy akta świadczą, iż akcyja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór P. Dra Iwana Kurowca, lekarza w Kałuszu, na posła z kuryi gmin wiejskich powiatu kałuskiego uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt.*) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Większość.*) Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich powiatu kosowskiego.

Głos ma p. Sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz:**

Według urzędowego wykazu było w tym okręgu wyborczym uprawnionych do głosowania 186 wyborców.

Głosowało zaś 175 wyborców, przeto absolutna większość wynosi 88.

Z ważnie oddanych głosów otrzymał:

Pawło Ławruk	109 głosów
Roman Giżowski	64 "
Dmytro Szekieriak	2 "

Wybrany zatem został Pawło Ławruk.

Gdy akta świadczą, iż akcyja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór P. Pawła Ławruka, posła do Rady Państwa, na posła z kuryi gmin wiejskich powiatu kosowskiego uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt.*) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Większość.*) Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich powiatu krakowskiego.

Głos ma p. Sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz:**

Według urzędowego wykazu było w tym okręgu wyborczym uprawnionych do głosowania 226 wyborców. Ponieważ przy pierwszym głosowaniu, przy którym głosowało 205 wyborców, żaden z kandydatów nie otrzymał absolutnej większości 103 głosów, zarządzone głosowanie ponowne.

W głosowaniu tem wzięło udział 191 wyborców, zatem absolutna większość wynosiła 96 głosów.

Z ważnie oddanych głosów otrzymali:

Józef Serczyk	120 głosów.
Franciszek Ptak	71

Wybrany zatem został Józef Serczyk naczelnik gminy w Toniach.

Gdy protokół wyborczy świadczy, iż akcyja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór P. Józefa Serczyka na posła z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego krakowskiego uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt.*) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Większość.*) Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich kolbuszowskiego okręgu wyborczego.

Głos ma p. Sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz:**

Według urzędowego wykazu było w tym okręgu wyborczym uprawnionych do głosowania 158 wyborców.

Głosowało przy pierwszym wyborze 155 wyborców i żaden z czterech kandydatów nie otrzymał absolutnej większości 78. Przy drugim zaś wyborze głosowało 149 wyborców z pomiędzy oddanych głosów komisya wyborcza unieważniła 5 głosów oddanych na: „Ks. Eugeniusza z Kobylan“ (bez nazwiska) wobec tego pozostało ważnie oddanych głosów 144. — Absolutna większość wynosi 73 głosów.

Z tych otrzymał:

1. Ks. Eugeniusz Okoń	73 głosów
2. Janusz hr. Tyszkiewicz	71

A zatem Ks. Eugeniusz Okoń został już przy drugim głosowaniu wybrany posłem. Mimo to zarządzono trzeci wybór ściślejszy — ponieważ Komisya była zdania, że żaden z kandydatów nie otrzymał obsolutnej większości. W wyborze ściślejszym głosowało 145 wyborców Komisya unieważniła znowu dwa głosy oddane na „Ks. Eugeniusza z Kobylan“ (bez nazwiska).

Pozostaje zatem ważnych głosów 143 a z tych otrzymał:

Ks. Eugeniusz Okoń	80 głosów
Janusz hr. Tyszkiewicz	63

Wybrany został Ks. Eugeniusz Okoń.

Gdy zresztą akta świadczą, iż akcyja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór Ks. Eugeniusza Okonia rzym. kat. wikarego z Kobylan na posła z kuryi gmin wiejskich powiatu kolbuszowskiego uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt.*) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Większość.*) Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich powiatu kołomyjskiego.

Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz:**

Według urzędowego wykazu było w tym okręgu wyborczym uprawnionych do głosowania 260.

Przy pierwszym głosowaniu głosowało 237 wyborców.

Absolutna większość 119.

Otrzymali:

Dr. Kiryło Tryłowski	117
Michał Myroniuk Zajaczuk	55
Zachary Skwarko	45
Michał Plezia	12
Teodor Prymek	8

Ponieważ przy pierwszym głosowaniu nie otrzymał nikt absolutnej większości głosów, przeto zarządzono drugie głosowanie.

Przy drugim głosowaniu głosowało 222 wyborców. Absolutna większość 112 głosów.

Otrzymali:

Dr. Cyryl Tryłowski 142 głosów
Zachary Skwarko 41 „
Michał Myroniuk Zajaczk 39 głosów

Wybrany zatem został Dr. Cyryl Tryłowski.

Gdy dotyczące akta świadczą, iż akcja wyborcza odbyła się w porządku,

Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór p. Dra Cyryla Tryłowskiego na posła z kurii gmin wiejskich powiatu kołomyjskiego uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Większość*) Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kurii gmin wiejskich powiatu krośnieńskiego.

Głos ma p. Sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz:**

Według urzędowego wykazu było w tym okręgu wyborczym uprawnionych do głosowania 171 wyborców.

Głosowało zaś 165 wyborców.

Pomiędzy oddanymi głosami są niektóre nieważne a mianowicie:

Z powodu, że na liście prawyborców odnośnej gminy znajdowały się dwie osoby tego samego imienia i nazwiska, a wybór jednej z nich na wyborcę nastąpił bez żadnego bliższego oznaczenia:

głos Antoniego Nowaka z Głojaca za Janem Stapińskim (poz. 15. wyk. głos.),

głos Jana Muchy z Iwli za Janem Stapińskim (poz. 22. wyk. głos.).

Pozostaje zatem ważnych głosów 163, przeto absolutna większość wynosi 82, a z tych otrzymał:

Jan Stapiński	115 głosów
Włodzimierz Kuryłowicz	31 „
Ks. Eugeniusz Okoń	17 „

Wybrany zatem został Jan Stapiński.

Gdy zresztą akta świadczą, iż akcja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór P. Jana Stapińskiego redaktora z Krakowa i posła do Rady Państwa na posła z kurii gmin wiejskich powiatu krośnieńskiego uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Większość*) Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kurii gmin wiejskich limanowskiego okręgu wyborczego.

Głos ma p. Sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz:**

Według urzędowego wykazu było w tym okręgu wyborczym uprawnionych do głosowania 183 wyborców.

Głosowało zaś 173 wyborców.

Gdy przy pierwszym głosowaniu żaden z kandydatów nie otrzymał absolutnej większości głosów (87), przeprowadzono ponowny wybór, w którym głosowała ta sama ilość wyborców. Absolutna zatem większość wynosi 87.

Z ważnie oddanych głosów otrzymał:

Michał Łaskuda	96 głosów.
Józef Płaś	76 „
Michał Dobek	1 „

Wybrany zatem został Michał Łaskuda.

Gdy akta świadczą, iż akcja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór P. Michała Łaskudy, rolnika i naczelnika gminy w Jurkowie, na posła z kuryi gmin wiejskich limanowskiego okręgu wyborczego uznać za ważny.

Marszałek Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt.*) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Większość.*) Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego lwowskiego.

Głos ma p. Sprawozdawca.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**:

Według urzędowego wykazu było w tym okręgu wyborczym uprawnionych do głosowania 343.

Przy pierwszym głosowaniu głosowało 328 wyborców.

1. Waleryan Krzczunowicz	otrzymał	153	głosów.
2. Ks. Józef Folis	"	107	"
3. Teofil Merunowicz	"	29	"
4. Władysław Wąsowicz	"	20	"
5. Mieczysław Jaworowski	"	13	"
6. Jan Dąbski	"	6	"

Ponieważ wobec 328 głosujących, absolutna większość wynosi 165 głosów, przeto wybór posła nie został dokonany.

Przy drugim głosowaniu na 283 głosujących otrzymali:

1. Waleryan Krzczunowicz	186	głosów
2. Teofil Merunowicz	97	"

Ponieważ absolutna większość wynosi 164 głosów, przeto posłem na Sejm krajowy wybrany został Waleryan Krzczunowicz.

Gdy dotyczące akta świadczą, iż akcyja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór p. Waleryana Krzczunowicza na posła z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego lwowskiego uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt.*) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce podnieść rękę. (*Większość.*) Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich łančuckiego okręgu wyborczego.

Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**:

Według urzędowego wykazu było w tym okręgu wyborczym uprawnionych do głosowania 306 wyborców.

Głosowało zaś 286 wyborców, a zatem absolutna większość wynosi 143 głosów.

Z ważnie oddanych głosów otrzymał:

Bolesław Żardecki	196
Jan Zamorski	89.

Wybrany zatem został Bolesław Żardecki.

Gdy akta świadczą, iż akcyja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór p. Bolesława Żardeckiego, dyrektora Kasy za, liczkowej Banku ziemskiego i zastępcę prezesa Rady powiatowej w Łančucie na posła z kuryi gmin wiejskich łančuckiego okręgu wyborczego uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt.*) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość.*) Jest przyjęty.

Następuje Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich powiatu mieleckiego.

Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**:

Według urzędowego wykazu było w tym okręgu wyborczym uprawnionych do głosowania 166 wyborców.

Głosowało zaś 163 wyborców, a zatem absolutna większość wynosi 82 głosów.

Z ważnie oddanych głosów otrzymał :

Andrzej Kędzior	107
Franciszek Krempa	56

Wybrany zatem został radca dworu Andrzej Kędzior.

Gdy akta świadczą, iż akcyja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi :

Wysoki Sejm raczy wybór p. radcy dworu Andrzeja Kędziora, dyrektora krajowego biura melioracyjnego we Lwowie i posła do Rady państwa, na posła z kuryi gmin wiejskich powiatu mieleckiego uznać za ważny.

Marszałek : Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt.*) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść (*Większość.*) Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego myślenickiego.

Głos ma p. Sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz :**

Według urzędowego wykazu było w tym okręgu wyborczym uprawnionych do głosowania 199.

Głosowało zaś 184 wyborców, zatem absolutna większość wynosiła 93 głosy.

Kazimierz Bzowski otrzymał	101 głosów
Michał Baścik	83 głosów.

Wybrany zatem został bezwzględną większością głosów Kazimierz Bzowski.

Gdy akta świadczą, iż akcyja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi :

Wysoki Sejm raczy wybór P. Kazimierza Bzowskiego na posła z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego myślenickiego uznać za ważny.

Marszałek : Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt.*) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Większość.*) Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego nadwórniańskiego.

Głos ma p. Sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz :**

Według urzędowego wykazu było w tym okręgu wyborczym uprawnionych do głosowania 190 wyborców.

Głosowało zaś 181 wyborców, a zatem absolutna większość głosów wynosi 91. Z ważnie oddanych głosów otrzymał :

Dr. Mikołaj Łahodyński	127
Ks. Józef Kuczyński	54

Wybrany zatem został Dr. Mikołaj Łahodyński.

Gdy akta świadczą, iż akcyja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi :

Wysoki Sejm raczy wybór P. Dra Mikołaja Łahodyńskiego, adwokata krajowego w Delatynie i Posła do Rady Państwa, na posła z kuryi gmin wiejskich okręgu nadwórniańskiego uznać za ważny.

Marszałek : Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt.*) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Większość.*) Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego niskiego.

Głos ma p. Sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**:

Według urzędowego wykazu było w tym okręgu wyborczym uprawnionych do głosowania 142 wyborców.

Głosowało zaś 134 wyborców w pierwszym wyborze, a ponieważ żaden z kandydatów nie otrzymał absolutnej większości, przeto przeprowadzono powtórny wybór, w którym głosowało 135 wyborców, a zatem absolutna większość wynosi 68 głosów.

Z ważnie oddanych głosów otrzymał:

Ks. Stanisław Wolanin	72
Zygmunt hr. Lasocki	63

Wybrany zatem został ks. Stanisław Wolanin.

Gdy akta świadczą, iż akcja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór ks. Stanisława Wolanina rzym.- kat. wikarego w Zręcinie na posła z kuryi gmin wiejskich okręgu niskiego uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt.*) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Większość.*) Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego nowo-sądeckiego.

Głos ma p. Sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**:

Według urzędowego wykazu było w tym okręgu wyborczym uprawnionych do głosowania 262.

Głosowało zaś 226 wyborców, wobec czego bezwzględna większość wynosiła 114 głosów.

Z oddanych ważnie 226 głosów otrzymali:

Józef Maciuszek	151 głosów
Antoni Broszkiewicz	49 głosów i
Narecz Potoczek	26 głosów

Wybrany zatem został posłem Józef Maciuszek.

Gdy zresztą protokół wyborczy świadczy, iż akcja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór P. Józefa Maciuszka na posła z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego nowo-sądeckiego uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt.*) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Większość.*) Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego nowotaraskiego.

Głos ma p. Sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**:

Według urzędowego wykazu było w tym okręgu wyborczym uprawnionych do głosowania 177 wyborców.

Głosowało zaś 166 wyborców, a zatem absolutna większość wynosi 84 głosów.

Z oddanych ważnie głosów otrzymał:

Dr. Jan Bednarski 149 głosów
Józef Bednarczyk 17 głosów.

Wybrany został Dr. Jan Bednarski.

Gdy akta świadczą, iż akcyja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór P. Dra Jana Bednarskiego c. k. starszego lekarza powiatowego w Nowym Targu na posła z kuryi gmin wiejskich okręgu nowotarskiego uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt.*) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Większość.*) Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu pilzneńskiego.

Głos ma p. Sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz** cz :

Według urzędowego wykazu było w tym okręgu wyborczym uprawnionych do głosowania 119 wyborców.

Głosowało zaś 99 wyborców. Pomiędzy oddanymi głosami są niektóre nieważne, a mianowicie:

Z powodu, że głosujący nie znajduje się wcale na liście opodatkowanych gminy, z której go wyborcą obrano:

1. głos Andrzeja Błażniaka z Głobikowej za Adamem Krężłem (poz. 56 wyk. głos.)

2. głos Sebastyana Żołędzia z Machowej za Adamem Krężłem (poz. 88 wyk. głos.)

Z powodu, że głosujący, który należy do ostatniej trzeciej części opodatkowanych w swej gminie, nie będąc sam prawyborcą, nie mógł być ważnie obrany wyborcą;

3. głos Andrzeja Tułeckiego z Brzostka za Drem Rudolfem Lachem (poz. 5 wyk. głos.)

Z powodu, że na liście prawyborców odnośnej gminy znajdowało się dwie lub więcej osób tego samego imienia i nazwiska, a wybór jednej z nich na wyborcę nastąpił bez żadnego bliższego oznaczenia;

4. głos Józefa Zimy z Łęk dolnych za Adamem Krężłem (poz. 80 wyk. głos.);

5. głos Jana Partacza z Mokrego za Adamem Krężłem (poz. 89 wyk. głos.);

6. głos Michała Jałowca z Słotowej za Adamem Krężłem (poz. 106 wyk. głos.);

Pozostaje zatem ważnych głosów 92; zatem absolutna większość wynosi

47 głosów. Z oddanych ważnie głosów otrzymał:

Adam Krężel 70 głosów

Dr. Rudolf Lach 22 głosy.

Wybrany zatem został Adam Krężel z Przerytego boru.

Gdy zresztą akta świadczą, iż akcyja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór p. Adama Krężla z Przerytego Boru na posła z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego pilzneńskiego uznać za ważny.

Marszałek. Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt.*) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Większość.*) Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego podhajeckiego.

Głos ma p. Sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz** :

Według urzędowego wykazu było w tym okręgu wyborczym uprawnionych do głosowania 193 wyborców.

Głosowało zaś 190 wyborców, a zatem absolutna większość wynosi 96 głosów.

Z ważnie oddanych głosów otrzymał:

Dr. Włodzimierz Baczyński 133

Dr. Aleksander Raczyński. 57.

Wybrany zatem został Dr. Włodzimierz Baczyński.

Gdy akta świadczą, iż akcyja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór P. Dra Włodzimierza Baczyńskiego, adwokata krajowego, Dyrektora Sojuza krajowego we Lwowie i zastępcę posła do Rady Państwa, na posła z kuryi gmin wiejskich powiatu podhajeckiego uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt.*) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Większość.*) Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich przemyskiego okręgu wyborczego.

Głos ma p. Sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz** :

Według urzędowego wykazu było w tym okręgu wyborczym uprawnionych do głosowania 217 wyborców.

Głosowało zaś 207 wyborców, a zatem absolutna większość wynosi 104 głosów.

Z ważnie oddanych głosów otrzymał:

Dr. Teofil Kormosz 114

Ks. Władysław Sapieha 76

Adam Fedak 17

Wybrany zatem został Dr. Teofil Kormosz.

Gdy akta świadczą, iż akcyja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór P. Dra Teofila Kormosza, adwokata krajowego w Przemyślu, na posła z kuryi gmin wiejskich przemyskiego okręgu wyborczego uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta czy żąda kto głosu? (*Nikt.*) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Większość.*) Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich rohatyńskiego okręgu wyborczego.

Głos ma p. Sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz** :

Według urzędowego wykazu było w tym okręgu wyborczym uprawnionych do głosowania 252 wyborców.

Głosowało zaś 234 wyborców zatem absolutna większość 118 głosów.

Z oddanych głosów otrzymał:

Dr. Kość Lewicki 170 głosów

Franciszek Biesiadecki 62 głosy

Onufry Geciów 1 głos

Oleśnicki 1 „

Wybrany zatem został Dr. Kość Lewicki.

Gdy akta świadczą, iż akcyja wyborcza odbyta się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór Dra Kościa Lewickiego posła do Rady Państwa i adwokata krajowego we Lwowie na posła z kuryi gmin wiejskich rohatyńskiego okręgu wyborczego uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt.*) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Większość.*) Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich ropeczyckiego okręgu wyborczego.

Głos ma p. Sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**:

Według urzędowego wykazu było w tym okręgu wyborczym uprawnionych do głosowania 165 wyborców.

Głosowało zaś 155 wyborców, a zatem absolutna większość wynosi 78 głosów.

Z ważnie oddanych głosów otrzymał:

Jan Siwula	81 głosów
Ks. Władysław Kopernicki	67 "
Jan Babicz	7 "

Wybrany zatem został Jan Siwula.

Gdy akta świadczą, iż akcja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór P. Jana Siwuli, rolnika w Paszczynie na posła z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego ropczyckiego uznać za ważny,

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt.*) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Większość.*) Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego samborskiego.

Głos ma p. Sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**:

Według urzędowego wykazu było w tym okręgu wyborczym uprawnionych do głosowania 200 wyborców.

Głosowało zaś 190 wyborców, zatem absolutna większość wynosi 96 głosów. Zaznacza się, że Komisya wyborcza głos oddany przez wyborcę Andrucha Surdaka (poz. 168 wykazu głosowania) na Petra Ładomyrę niesłusznie policzyła Ks. Włodzimierzowi Petrykowi.

Z ważnie oddanych głosów otrzymał:

P. Feliks Sozański	109 głosów
" Ks. Włodzimierz Petryk	75 "
" Anton Kryśków	5 "
" Petro Ładomyra	1 "

Wybrany zatem został p. Feliks Sozański.

Gdy akta świadczą, iż akcja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór P. Feliksa Sozańskiego Prezesa Rady powiatowej, właściciela dóbr w Kornalowicach na posła z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego samborskiego uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt.*) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Większość.*) Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich sanockiego okręgu wyborczego.

Głos ma p. Sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**:

Według urzędowego wykazu było w tym okręgu wyborczym uprawnionych do głosowania 229 wyborców.

Głosowało zaś 214 wyborców, zatem absolutna większość 108 głosów.

Z oddanych głosów otrzymali:

Jan hr. Potocki z Rymanowa	104 głosów
Michał Wosolek z Odrzechowej	22 "
Józef Pruchnik inżynier	20 "
Aleksander Sawiuk	63 głosy
rozstrzelonych	5 głosów

Gdy zatem żaden z kandydatów nie otrzymał absolutnej większości, przystąpiono do ponownego głosowania, w którym wzięło udział 202 wyborców. Absolutna większość 102 głosy.

Z oddanych głosów otrzymał:

Jan hr. Potocki	140 głosów
Dr. Aleksander Sawiuk	57 „
rozstrzelonych	5 głosów.

Wybrany zatem został Jan hr. Potocki.

Gdy akta świadczą, iż akcyja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór hr. Jana Potockiego z Rymanowa na posła z kuryi gmin wiejskich sanockiego okręgu wyborczego uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt.*) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Większość.*) Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego skałackiego.

Głos ma p. Sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz:**

Według urzędowego wykazu było w tym okręgu wyborczym uprawnionych do głosowania 214 wyborców.

Głosowało zaś 212 wyborców, zatem absolutna większość wynosi 107 głosów.

Z oddanych głosów otrzymał:

Leon hr. Piniński	123 głosów,
Aleksander Pisecki	81 głosów
Ks. Korneli Huzar	7 głosów
Stanisław Baranowski	1 głos

Wybrany zatem został Leon hr. Piniński.

Gdy akta świadczą, iż akcyja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór Excell. Leona hr. Pinińskiego na posła z kuryi gmin wiejskich skałackiego okręgu wyborczego uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt.*) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Większość.*) Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego śniatyńskiego.

Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz:**

Według urzędowego wykazu było w tym okręgu wyborczym uprawnionych do głosowania 184 wyborców.

Głosowało zaś 181 wyborców, zatem absolutna większość wynosi 92 głosy.

Z oddanych głosów otrzymał:

Iwan Sandulak z Karłowa	114 głosów
Stefan Baron Moysa z Rudnik	65 „
Karol Olpiński	1 głos
Jan Wieczorek	1 „

Wybrany zatem został Iwan Sandulak.

Gdy akta świadczą, iż akcyja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór P. Iwana Sandulaka, właściciela realności w Karłowic, na posła z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego śniatyńskiego uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt.*) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Większość.*) Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich powiatu sokalskiego.

Głos ma p. Sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz:**

Według urzędowego wykazu było w tym okręgu wyborczym uprawnionych do głosowania 228.

Głosowało zaś 225 wyborców, zatem absolutna większość wynosiła 113 głosów.

Z oddanych głosów otrzymał:

Dr. Roman Perfecki	136 głosów
Dr. Paweł hr. Dzieduszycki	72 "
Kiryło Czyż	16 "
Matwój Perfecki	1 "

Wybrany zatem został Dr. Roman Perfecki.

Gdy akta świadczą, iż akcja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór p. Dra Romana Perfeckiego, adwokata krajowego w Bóbrce, na posła z kuryi gmin wiejskich powiatu sokalskiego uznać za ważny:

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt.*) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmnie ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Większość.*) Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego stanisławowskiego.

Głos ma p. Sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz:**

Według urzędowego wykazu było w tym okręgu wyborczym uprawnionych do głosowania 260 wyborców.

Głosowało zaś 222 wyborców, zatem absolutna większość 112 głosów; z oddanych głosów otrzymał:

Łazarz Winniczuk	211 głosów
Ks. Henryk Auger	11 "

Wybrany zatem został Łazarz Winniczuk, rolnik w Uhrynowie dolnym.

Gdy akta świadczą, iż akcja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór p. Łazarza Winniczuka, rolnika w Uhrynowie dolnym, na posła z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego stanisławowskiego uznać za ważny.

Marszałek. Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt.*) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Większość.*) Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich powiatu starsamborskiego.

Głos ma p. Sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz:**

Według urzędowego wykazu było w tym okręgu wyborczym uprawnionych do głosowania 131 wyborców, głosowało zaś 125 wyborców, zatem absolutna większość wynosi 63 głosy.

Z ważnie oddanych głosów otrzymał:

Ks. Iwan Jaworski	71 głosów
Zygmunt Lewakowski	53 głosy
Zygmunt Tychy	1 głos.

Wybrany zatem został Ks. Iwan Jaworski, gr.-kat. proboszcz w Strzelbicach.

Gdy protokół świadczy, iż akcja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór Ks. Iwana Jaworskiego, gr.-kat. proboszcza w Strzelbicach, na posła z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego starsamborskiego uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt.*) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Większość.*) Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego stryjskiego.

Głos ma p. Sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz:**

Według urzędowego wykazu było w tym okręgu wyborczym uprawnionych do głosowania 221, głosowało zaś 190 wyborców, absolutna większość wynosi 96 głosów.

Głosy otrzymali:

Dr. Eugeniusz Petruszewicz	177 głosów
Andrzej Czudyjowicz	13 "

Wybrany zatem został posłem Dr. Eugeniusz Petruszewicz.

Gdy dotyczące akta świadczą, iż akcja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór P. Dra Eugeniusza Petruszewicza na posła z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego stryjskiego uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda głosu? (*Nikt*) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość.*) Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego tarnobrzeskiego.

Głos ma p. Sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**:

Według urzędowego wykazu było w tym okręgu wyborczym uprawnionych do głosowania 163 wyborców.

Głosowało zaś 160 wyborców, zatem absolutna większość 81 głosów.

Z oddanych głosów otrzymał:

Zdzisław hr. Tarnowski	118 głosów
Waleryan Wryk	42 "

Wybrany zatem został Excellencya Zdzisław hr. Tarnowski, właściciel dóbr Dzików.

Gdy akta świadczą, że akcja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór Excellencyi Zdzisława hr. Tarnowskiego, właściciela dóbr Dzików, na posła z kuryi gmin wiejskich tarnobrzeskiego okręgu wyborczego uznać za ważny.

Marszałek. Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Większość.*) Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego tarnopolskiego.

Głos ma p. Sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**:

Według urzędowego wykazu było w tym okręgu wyborczym uprawnionych do głosowania 215 wyborców.

Głosowało zaś 211 wyborców, zatem absolutna większość 106 głosów.

Z oddanych głosów otrzymał:

Paweł Dumka	118 głosów
Józef Jurystowski	93 "

Wybrany zatem został Paweł Dumka.

Gdy zresztą akta świadczą, że akcja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór P. Pawła Dumki na posła z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego tarnopolskiego uznać za ważny.

Marszałek. Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Większość.*) Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego tarnowskiego.

Głos ma p. Sprawozdawca.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**:

Według urzędowego wykazu było w tym okręgu uprawnionych do głosowania 173 wyborców, głosowało zaś 153 wyborców.

Pomiędzy oddanymi głosami jest jeden nieważny, a mianowicie :
 głos ks. Wojciecha Łątka poz. 167 głów. wykazu wyb. ponieważ ks. Łątka głosował już jako wyborca z wyboru zamieszczony pod poz. 47. gł. wyk. wyb.
 Pozatem zauważa się, że komisya wyborcza nie przyjęła pełnomocnictwa Ewy z Rychterów Lauzansowej poz. 157 gł. wyk. wyb. ponieważ zaprodukowane przez pełnomocnika Januarego Korytowskiego pełnomocnictwo nie zawierało podpisów świadków ani deklaracyi przyjmującej pełnomocnictwo.

Również nie przyjęła Komisya wyborcza głosu od Gedaliego i Abrahama Faustów poz. 163. gł. wyk. wyb. dla braku pełnomocnictwa.

W końcu odmówiła Komisya wyborcza przyjęcia głosu od Myjaków Jana, Katarzyny i Maryanny i Gatysa Jana, ponieważ zaprodukowane pełnomocnictwo przez Jana Myjaka nie miało podpisu współwłaściciela Jana Gatysa.

Pozostaje zatem ważnych głosów 152, zatem absolutna większość wynosi 77 głosów. Z ważnie oddanych głosów otrzymał:

Wincenty Witos	127 głosów
Antoni Kurowski	25 głosów
Filip Włodek	1 głos

Wybrany zatem został Wincenty Witos.

Gdy akta świadczą, iż akcyja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór P. Wincentego Witos na posła z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego tarnowskiego uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego tłumackiego.

Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz:**

Według urzędowego wykazu było w tym okręgu wyborczym uprawnionych do głosowania 241 wyborców.

Ważnych głosów oddano 227, zatem absolutną większość stanowi 114 głosów.

Zauważa się, że Komisya wyborcza nie przyjęła pełnomocnictwa Łuka Knihinickiego poz. 235 listy wyborczej, ponieważ nie sprostowano pozycyi tej w liście wyborczej w postępowaniu reklamacyjnym.

Zauważa się następnie, że po skończonem głosowaniu wydalil się z sali wyborczej członek Komisji wyborczej Ks. Schweiger i odmówil podpisu protokołu wyborczego bez podania powodów.

Z oddanych głosów otrzymał:

Dr. Iwan Makuch	130 głosów
Jan Urbański	97 głosów

Wybrany zatem został Dr. Iwan Makuch, adwokat krajowy w Tłumaczu.

Gdy akta świadczą, iż akcyja wyborcza odbyła się w porządku Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór Dra Iwana Makucha, adwokata krajowego w Tłumaczu, na posła z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego tłumackiego uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego turczańskiego.

Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz:**

Według urzędowego wykazu było w tym okręgu wyborczym uprawnionych do głosowania 189 wyborców.

Głosowało zaś 175 wyborców, zatem absolutna większość stanowi 88 głosów.

Z oddanych głosów otrzymał:

Ihnaty Hoszowski	74 głosów
Teodor Rożankowski	57 "
Dr. Jan Ozga	27 "
Stanisław Ostaszewski	17 "

Ponieważ absolutnej większości nikt nie otrzymał, przeto przystąpiono do ponownego wyboru, przy którym głosowało 172 wyborców, zatem absolutną większość stanowi 87 głosów.

Z oddanych głosów otrzymał:

Teodor Rożankowski	96 głosów
Ihnaty Hoszowski	75 "
Dr. Jan Ozga	1 "

Wybrany zatem został Teodor Rożankowski, Radca Sądu krajowego i naczelnik c. k. Sądu w Boryni.

Gdy akta świadczą, iż akcyja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór p. Teodora Rożankowskiego, c. k. Radcy Sądu krajowego i naczelnika c. k. Sądu w Boryni na posła z kuryi gmin wiejskich turczańskiego okręgu wyborczego uznać za ważny.

Marszałek. Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt.*) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Większość.*) Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego wadowickiego.

Głos ma p. Sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz:**

Głosowało 238 wyborców. Pomiędzy oddanymi głosami są dwa nieważne.

Pozostaje zatem głosów ważnych 236, a więc absolutna większość wynosi 119 głosów.

Z tych otrzymali:

Franciszek Górkiewicz	127 głosów
Antoni Styła	108 "
Dr. Antoni Banaś	1 głos

Wybrany zatem został Franciszek Górkiewicz.

Gdy akta świadczą, iż akcyja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór p. Franciszka Górkiewicza na posła z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego wadowickiego uznać za ważny.

Marszałek. Pozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt.*) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Większość.*) Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego wielickiego.

Głos ma p. Sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz:**

Według urzędowego wykazu było w tym okręgu wyborczym uprawnionych do głosowania 273 wyborców.

Głosowało zaś 248 wyborców, zatem absolutną większość stanowi 125 głosów.

Z oddanych głosów otrzymali:

Wiktor Skołyśzewski	60 głosów
Dr. Franciszek Bardl	45 "
Zygmunt Klemensiewicz	60 "
Jan Tatała	30 "
Adam Mrozowski	35 "

Ponieważ nikt nie otrzymał absolutnej większości, przeto przystąpiono do powtórnego głosowania, w którym wzięło udział 247 wyborców. Absolutna większość 124 głosów.

Głosy otrzymali:

Wiktor Skołyśzewski	67 głosów
Zygmunt Klemensiewicz	64 "
Dr. Franciszek Bardl	66 "

Ponieważ i przy powtórnym głosowaniu nikt nie otrzymał absolutnej większości, przeto przewodniczący Komisji wyborczej zarządził wybór ściślejszy pomiędzy Wiktozem Skołyśzewskim a Franciszkiem Bardlem.

Głosowało 218 wyborców, zatem absolutna większość 110 głosów.

Przy tym wyborze ściślejszym otrzymał:

Dr. Franciszek Bardl	129 głosów
Wiktor Skołyśzewski	87 "

Wybrany zatem został Dr. Franciszek Bardl, adwokat krajowy w Krakowie.

Gdy akta świadczą, iż akcja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór Dra Franciszka Bardla, adwokata krajowego w Krakowie, na posła z kuryi gmin wiejskich wielickiego okręgu wyborczego uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt.*) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Większość.*) Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego zaleszczyckiego.

Głos ma p. Sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz:**

Głosowało 160 wyborców.

Pomiędzy oddanymi głosami są 3 nieważne, a mianowicie: Jeden Michała Szyński z powodu niełoźsamości nazwiska z osobą wyborcy, drugi Antoniego Horobki, ponieważ zgłosił się Antoni Orobko, trzeci Nykoły Rybucha, ponieważ w liście wyborców jest zapisany Nykoła Rebuch.

Pozostaje zatem ważnych głosów 157, a więc absolutna większość wynosi 79 głosów.

Z tych otrzymał:

Tadeusz Cieński	58
Teofil Okuniewski	88
Teofil Wukoniewski	3
Wokuniewicz	2
Tymofej adwokat z Horodenki	1
Tymofij Okuniewski	1
Okuniowski	1
Teofil Ilnicki	1
Teodor	1

Wybrany zatem został Dr. Teofil Okuniewski.

Gdy akta świadczą, iż akcja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór P. Dra Teofila Okuniewskiego na posła z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego zaleszczyckiego uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt.*) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Większość.*) Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego zbaraskiego.

Głos ma p. Sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz:**

Według urzędowego wykazu było w tym okręgu wyborczym uprawnionych do głosowania 152 wyborców.

Głosowało zaś 148 wyborców, przeto absolutna większość wynosi 75 głosów.

Z ważnie oddanych głosów otrzymał:

Dr. Izydor Hołubowicz	93
P. Aleksander Fedorowicz	55

Wybrany zatem został Dr. Izydor Hołubowicz.

Gdy akta świadczą, iż akcja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór P. Dra Izydora Hołubowicza, adwokata krajowego w Tarnopolu i posła do Rady Państwa, na posła z kuryi gmin wiejskich okręgu zbaraskiego uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt.*) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Większość.*) Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego złoczowskiego.

Głos ma p. Sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz:**

Według urzędowego wykazu było w tym okręgu wyborczym uprawnionych do głosowania 351 wyborców.

Głosowało zaś 341 wyborców. Pomiedzy oddanymi głosami jest jeden nieważny, a mianowicie, z powodu, że na przedłożonym pełnomocnictwie nie wszyscy współwłaściciele są podpisani, głos wirylny oddany pod poz. 10 wykazu głosowania przez pełnomocnika Juliusz Tobisa za Oskarem Schnelllem.

Pozostaje zatem ważnych głosów 340, zatem absolutna większość wynosi 171 głosów.

Z ważnie oddanych głosów otrzymał:

P. Dr. Teodor Wanio	186 głosów
„ Oskar Schnell	95 „
„ Konrad Zacharczuk	52 „
„ Ks. Teofil Piotrowski	7 „
„ Konrad Boruch	1 „

Wybrany zatem został Dr. Teodor Wanio.

Gdy akta świadczą, iż akcja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór P. Dra Teodora Wania, adwokata w Złoczowie na posła z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego złoczowskiego uznać za ważny.

Marszałek. Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt.*) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść (*Większość.*) Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego żółkiewskiego.

Głos ma p. Sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz:**

Według urzędowego wykazu było w tym okręgu wyborczym uprawnionych do głosowania 209.

Głosowało zaś 195 wyborców, zatem absolutna większość wynosi 98 głosów.

Z tych otrzymał:

Dr. Michał Korol	140 głosów
Semen Łabencki	54 „
Semen Lwowski	1 „

Wybrany zatem został Dr. Michał Korol.

Gdy akta świadczą, że akcja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór P. Dra Michała Korola na posła z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego żółkiewskiego uznać za ważny.

Marszałek. Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt.*) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Większość.*) Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego żydaczowskiego.

Głos ma p. Sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz:**

Według urzędowego wykazu było w tym okręgu wyborczym uprawnionych do głosowania 173 wyborców.

Głosowało zaś 161 wyborców. Pomiędzy oddanymi głosami są niektóre nieważne, a mianowicie:

Z powodu, że głosujący, który należy do ostatniej trzeciej części opodatkowanych w swej gminie, nie będąc sam prawyborcą, nie mógł być ważnie obrany wyborcą:

1. głos Michała Oleśków s. Iwana z Lachowic podr. za Drem Michałem Sochackim (poz. 58. wyk. głos.).

Z powodu, że na liście prawyborców odnośnej gminy znajdowały się dwie osoby tego samego imienia i nazwiska, wybór jednej z nich na wyborcę nastąpił bez żadnego bliższego oznaczenia:

2. głos Stefana Jaśków z Żyrawy za Drem Michałem Sochackim (poz. 72. wyk. głos.).

Z powodu braku pełnomocnictwa i wogóle wszelkiej legitymacyi do oddania głosu,

3. głos wirylny oddany w imieniu masy spadkowej po śp. Albrechcie Seelebie pod poz. 101 wykazu głosowania przez Józefa Windtscha ze Lwem Lewickim.

Pozostaje zatem ważnych głosów 158, a zatem absolutna większość wynosi 60.

Z ważnie oddanych głosów otrzymał:

p. Lew Lewicki 93 głosy.

Dr. Michał Sochacki 65 głosów.

Wybrany zatem został p. Lew Lewicki.

Gdy zresztą akta świadczą, iż akcyja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór P. Lwa Lewickiego, Posła do Rady Państwa, c. k. Rady Sądu krajowego w Skolem, na posła z kuryi gmin wiejskich powiatu żydaczowskiego uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt.*) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Większość.*) Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego żywieckiego.

Głos ma p. Sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz:**

Według urzędowego wykazu było w tym okręgu wyborczym uprawnionych do głosowania 239.

Głosowało zaś 231 wyborców, zatem absolutna większość wynosi 116 głosów.

Z tych otrzymał:

Jan Zamorski 125 głosów

Dr. Wiktor Idziński 65 „

Felix Koczur 39 „

Władysław Tomiak 2 „

Wybrany zatem został Jan Zamorski.

Gdy akta świadczą, iż akcyja wyborcza odbyła się w porządku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybór P. Jana Zamorskiego na posła z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego żywieckiego uznać za ważny.

Marszałek: Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt.*) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść (*Większość.*) Jest przyjęty.

Marszałek: Proszę Panów sekretarzy o odczytanie roty przyrzeczenia.

P. Urbański (czyta): „Ja jako poseł krajowy dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskim, przyrzekam niniejszem w miejsce przysięgi Jego Cesarzkiej i Królewskiej Apostołskiej Mości Cesarzowi wierność, posłuszeństwo, przestrzegać ustaw i sumiennie wykonywać swoje obowiązki.

P. Rożankowski (czyta):

„Ja, jako krajowyj posoł dla Korolwstwa Hałyczyny i Wołodymyryji razem z Welykym Kniazivstwom Krakivskym pryrikaju sym w misce prysiahų Jeho Cisarskij i Koroliwskij Apostolskij Myłosty Cisarewy wirnist', posłuch, pryderżuwaty sia zakoniw i sowisno spowniuwały swoji obowiazky“.

„Я, яко краєвий посол для Королівства Галичини і Володимирії разом з Великим Королівством Краківским прирікаю сим в місце присяги, его Цісарскій і Королівскій Апостольскій Милости Цісареви вірність, послух, придержувати ся законів і совісно сповнювати свої обовязки“.

Marszałek: Proszę p. sekretarza Urbańskiego o odczytanie spisu wszystkich posłów, których wybory zostały na razie uznane.

P. Urbański. (Odczytuje nazwiska posłów, których wybory za ważne uznano. Posłowie składają przyrzeczenie poselskie do rąk Marszałka).

Marszałek: Obecnie przystępujemy do wyboru Komisji dla reformy wyborczej. Do skrutynium zapraszam panów Kurowca, Stadnickiego Adama, Witosą, Bednarskiego i Federowicza.

Proszę panów oddawać kartki.

(Posłowie oddają kartki. Nim Komisja skrutacyjna ukończy swe prace, proszę o odczytanie pism sądowych, które wpłynęły.

Sekretarz p. Urbański (czyta):

Do Wysokiego Prezydium Izby sejmowej Królestwa Galicyi i Lodomeryi
we Lwowie.

Z uwagi, że p. Tymoteusz Staruch został ponownie wybrany posłem do Izby sejmowej, Sąd tutejszy zgodnie z wnioskiem c. k. Prokuratorji państwa we

Lwowie z dnia 7. października 1913, $\frac{\text{Prez: 312,}}{3./13.}$ udziela po raz wtóry Wysokiemu

Prezydium Izby sejmowej. tut. sądowe pismo z dnia 14. czerwca 1913 do L. cz.

$\frac{\text{Ns. IV. 10./10.}}{12.}$, zawierające wniosek na zezwolenie na karno-sądowe ściganie rze-
czonego posła do Sejmu p. Tymoteusza Starucha w kierunku przekroczenia z §
411 u. k. popełnione na osobie Witolda Demiańczuka.

Naczelnictwo Sądu powiatowego S. III.

Lwów, dnia 1. grudnia 1913.

Pod względem formalnym wnoszę:

Wysoki Sejm raczy odczytaną tu odezwę odesłać do zatwierdzenia do Komisji prawniczej, później wybrać się mającej.

Marszałek: Czy żąda kto głosu pod względem formalnym? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (Większość.) Wniosek został przyjęty. Proszę o odczytanie drugiego pisma.

Sekretarz p. Urbański (czyta)

Do Wysokiego Prezydium Sejmu kraj. król. Galicyi i Lodomeryi
z W. Ks. Krakowskiem

we Lwowie.

Wedle doniesienia Dyrekcji Policji we Lwowie z dnia 11. grudnia 1911 L. 71004 zwołał zarząd ruffilskiej politycznej organizacyi, „Narodny Sowiat“ na dzień 8. grudnia 1911 do sali „Narodnego Domu“ zgromadzenie swoich stronników celem omówienia spraw natury politycznej, ekonomicznej i kulturalnej.

To zgromadzenie, o którym Dyrekcji Policji po myśli § 2. ust. z dnia 15. listopada 1867. L. 135. Dz. p. p. nie doniesiono — miało być rzekomo ograniczone tylko na takie osoby, którym zaproszenia wydano.

Delegowani na zgromadzenie urzędnicy policyjni skonstatowali, że między obecnymi znajdowały się osoby, które aranżerom zgromadzenia nie były osobiście znane — względnie, które zaproszenia wcale nie otrzymały, jak n. p. poseł na Sejm Dr. Dymitr Markow nie miał wcale żadnego zaproszenia.

Wychodząc z założenia, że w ten sposób zwołane zgromadzenie musi być w rzeczywistości uważane, za dostępne ogólnie, rozwiązał go radca policyi Urbanowicz i wezwał obecnych do opuszczenia sali.

Ponieważ wezwaniu temu nie wszyscy obecni uczynili zadość, wezwał ich ponownie radca Urbanowicz do rozejścia się, wówczas jednak wstąpił na trybunę ks. Kornel Senyk i wezwał zebranych donośnym głosem, ażeby sali nie opuszczali, lecz zatrzymali się tak długo, dopóki ich policya przemocą nie wyrzuci.

Wobec tego na polecenie rady Urbanowicza wkroczył do sali c. k. komisarz policyi Tauer z oddziałem żołnierzy policyjnych i zarządził przymusowe jej opróżnienie.

Wówczas prawie wszyscy obecni salę opuścili z wyjątkiem kilka osób, między którymi znajdował się także poseł na Sejm Dr. Dymitr Marków.

Tenże poseł przyskoczył do trybuny z podniesionymi do góry pięściami krzycząc z całych sił: „to je rozbij! — to je łajdactwo satrapy Bobrzyńskoho“. Poseł Dr. Marków na zwróconą mu przez radcę Urbanowicza uwagę, ażeby się liczył z tego rodzaju wyrazami, zwrócił się do Urbanowicza wołając donośnym głosem: „Bobrzyński je łajdak, skażit to jemu wid mene“!

Gdy mu radca Urbanowicz zwrócił ponownie uwagę, aby się liczył ze słowami, zawołał Dr. Marków: „My teper pidemo na neho z brauningami“.

W tym postępku posła Dr. Markowa dopatruje się c. k. Prokuratora Państwa we Lwowie, znamion zbrodni gwałtu publ. z § 99. u. k. i przekroczenia z § 312. u. k. wobec czego na jej wniosek Izba Radna Sądu tutejszego uchwałą z dnia 4. grudnia 1913. Vr. 168/12. upoważniła sędziego śledczego do wyjedna-

nia zezwolenia na karno-sądowe ściganie wymienionego Posła.

Dołączając wierzytelne odpisy dotyczących aktów sądowych uprasza się: Wysokie Prezydium raczy wyjednać udzielenie zezwolenia na karno-sądowe ściganie Posła na Sejm krajowy Dr. Dymitra Markowa w kierunku wyżej wyszczególnionych czynów karygodnych.

Izba Radna c. k. Sądu krajowego karnego.

Lwów, dnia 4. grudnia 1913.

Pod względem formalnym wnoszę: Wysoki Sejm raczy odczytaną odezwę odstąpić do załatwienia wybrać się mającej komisji prawniczej.

Marszałek: Czy pod względem formalnym żąda kto głos? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, przystępujemy do głosowania. Kto ten wniosek przyjmuje, zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęty.

Proszę p. Sekretarza o odczytanie wniosków i interpelacji.

Sekretarz p. **Urbański** (czyta):

Podpisani przedkładają do uchwały Wysokiego Sejmu:

W n i o s e k .

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony /- projekt ustawy, zmieniającej §§. 19. i 37 statutu krajowego.

Wnioskodawca:

Głąbiński

Riedl, Górkiewicz, Wolanin, Pilch, Tomaka, Zaremba, Michalik, Wójcicki, Skarbek, Schmidt, Zamorski, Sala, Jabłoński, Adam.

U s t a w a

z dnia . . . . . zmieniająca postanowienia §§. 19. i 37. statutu krajowego dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem ogłoszonego ces. pat. z 26. lutego 1861 Nr. 20 Dz. u. p.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

Art. I.

Postanowienia §§. 19. i 37. statutu krajowego dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, ogłoszonego ces. pat. z 26. lutego 1861. Nr. 20. Dz. u. p., opiewać będą, jak następuje:

§. 19.

Sejm jest powołany :

1. do obradowania i stawiania wniosków :
  - a) w przedmiocie obwieszczanych powszechnych ustaw i urzędzeń ze względu na ich szczególne oddziaływanie na dobro kraju,
  - b) w sprawie wydania powszechnych ustaw i zarządzeń, jakich wymagają potrzeby i dobrobyt kraju ;
2. do czynienia propozycyj we wszystkich przedmiotach, co do których rząd używa jego rady ;
3. do kontrolowania całej działalności państwowych władz administracyjnych (szkolnych, skarbowych) i ich organów za pomocą środków regulaminem sejmowym wskazanych, a w szczególności państwowych władz administracyjnych, działających w kraju, niemniej do pociągania namiestnika kraju do odpowiedzialności za wszelkie naruszenia ustaw. Sejm ma prawo interpelowania namiestnika we wszystkich sprawach, dotyczących rządowej jego działalności i działalności podwładnych mu organów, badania aktów administracyjnych państwowych władz w kraju, domagania się od namiestnika wyjaśnień co do wnoszonych petycyj, ustanawianie komisyj, którym ze strony namiestnika ma być udzieloną potrzebna informacja, wreszcie wyrażania swej opinii o działalności namiestnika i podwładnych jego organów w formie adresów lub rezolucyj.

Odpowiedzialność namiestnika wobec Sejmu określi bliżej osobna ustawa.

§. 37.

Namiestnik Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem albo też wyznaczeni przezeń komisarze mają prawo jawienia się w Sejmie i zabierania głosu każdego czasu. Gdyby przy rozprawach było potrzebem lub pożądanem dla udzielenia wiadomości i wyjaśnień delegowanie członków władz rządowych, marszałek zwróci się w tym celu do przełożonych tych władz.

Sejm ma prawo żądać obecności namiestnika lub komisarza rządowego przy obradach oraz domagać się od niego wyjaśnień.

Na interpelacye posłów może namiestnik lub komisarz rządowy odpowiedzieć natychmiast, może też przyrzec odpowiedź na następne posiedzenie lub odpowiedzi odmówić z podaniem powodów.

Posłowie mają prawo żądać otwarcia rozprawy nad odpowiedzią namiestnika lub komisarza rządowego.

Art. II.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Art. III.

Wykonanie tej ustawy poruczam mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych

Wniosek.

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony ./. projekt ustawy o krajowym Trybunale administracyjnym i o toku instancyj administracyjnych w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Wnioskodawca :

Głąbiński.

Schmidt, Zamorski, Sala, Jabłoński, Adam, Pilch, Wolanin, Wójcicki, Bednarski, Zarembo, Michalik, Tomaka, Górkiewicz, Riedl.

Projekt

ustawy krajowej o toku instancji administracyjnych w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem i o krajowym Trybunale administracyjnym.

I. O toku instancji administracyjnych.

§ 1.

We wszystkich sprawach, w których ustawy krajowe Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem przekazują pewne czynności wła-

dzom politycznym i pozwalają wnosić rekursu przeciw orzeczeniom niższych władz administracyjnych do władz wyższych, będzie c. k. Namiestnictwo od chwili wejścia w życie niniejszej ustawy instancją ostatnią, od której decyzji nie ma rekursu do c. k. Ministerstwa.

§ 2.

Taksamo będzie c. k. Namiestnictwo ostatnią instancją w tych wszystkich sprawach, które wprawdzie obecnie jeszcze unormowane są ustawami państwowymi, jednakże na mocy § 11. ustawy zasadniczej o reprezentacji państwa z 21. marca 1867 Dz. u. p. Nr. 141, oraz § 18. statutu krajowego Królestwa Galicyi należą do kompetencji ustawodawstwa krajowego.

II. O krajowym Trybunale administracyjnym.

Ustanowienie, siedziba i zakres działania krajowego trybunału administracyjnego.

§ 3.

Natomiast ustanawia się dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem c. k. krajowy Trybunał administracyjny z siedzibą we Lwowie. Trybunał ten ma orzekać we wszystkich wypadkach, w których ktoś czuje się naruszonym w swych prawach przez niezgodne z ustawą ostateczne rozstrzygnięcie lub zarządzenie władzy administracyjnej.

§ 4.

Władzami administracyjnymi, przeciw których rozstrzygnięciom lub zarządzeniom można wnosić zażalenie do krajowego Trybunału administracyjnego, są zarówno c. k. władze polityczne powiatowe, c. k. Namiestnictwo, jako też i organa administracji autonomicznej krajowej, powiatowej i gminnej.

§ 5.

Z zakresu kompetencji krajowego Trybunału administracyjnego są wyłączone:

a) Wszystkie sprawy, które na mocy § 3. ustawy państwowej z dnia 22. października 1875 Dz. u. p. Nr. 36/875 są wyłączone z zakresu kompetencji c. k. Trybunału administracyjnego;

b) Wszystkie sprawy, w których na mocy ustaw państwowych, nie mogących być zmienionymi przez ustawy krajowe, dopuszczalnym jest do rozstrzygnięcia lub zarządzenia c. k. Namiestnictwa rekurs do właściwego c. k. Ministerstwa.

§ 6.

Krajowy Trybunał administracyjny ma z urzędu strzedz swojej kompetencji. O podniesionym zarzucie niekompetencji rozstrzyga sam Trybunał z zastrzeżeniem zażalenia do c. k. Trybunału administracyjnego we Wiedniu. (§ 10).

Ogólne zasady sądownictwa sprawowanego przez krajowy Trybunał administracyjny.

§ 7.

Krajowy Trybunał administracyjny ma postępować tylko na żądanie stron. Zażalenie w krajowym Trybunale administracyjnym może być wniesione dopiero po zupełnem przeprowadzeniu sprawy na drodze administracyjnej.

Jeżeli zaniedbano toku instancji administracyjnych, zażalenie do krajowego Trybunału administracyjnego jest niedopuszczalne.

§ 8.

Krajowy Trybunał administracyjny ma orzekać zazwyczaj na podstawie takiego faktycznego stanu rzeczy, jaki przyjęła ostatnia instancja administracyjna.

Jeżeli jednak Trybunał uważa, że faktyczny stan rzeczy ustalony został niezgodnie z aktami lub że on potrzebuje uzupełnienia w istotnych punktach, albo też, że nie zważano na dochowanie istotnych form postępowania administracyjnego, natenczas ma on zwrócić akta władzy administracyjnej z wezwaniem do usunięcia tych braków i ponownego przedłożenia aktów Trybunałowi. Może także znieść w takim wypadku rozstrzygnięcie lub zarządzenie będące przedmiotem za-

żalenia, z powodu wadliwego postępowania i zwrócić sprawę władzy administracyjnej z wezwaniem do usunięcia braków i wydania nowego rozstrzygnięcia lub zarządzenia.

§ 9.

Jeżeli krajowy Trybunał administracyjny uzna zażalenie za uzasadnione, ma on zmienić zaczepione rozstrzygnięcie lub zarządzenie i orzec o samej sprawie z podaniem powodów.

W takim orzeczeniu, rozstrzygającym samą sprawę, mogą być również zawarte polecenia lub zakazy do stron lub do właściwej władzy administracyjnej, mające na celu wykonanie tego orzeczenia.

§ 10.

Przeciw orzeczeniom krajowego Trybunału administracyjnego po myśli § 6. niniejszej ustawy wydanym, może zarówno strona jak i władza, której rozstrzygnięcie zaczepiono, wnieść w terminie, oznaczonym w §§ 14. i 15. ustawy państwowej z dnia 22. października 1875 Dz. u. p. Nr. 36/876, zażalenie do c. k. Trybunału administracyjnego we Wiedniu.

W imieniu władzy państwowej powołana jest do wniesienia tego zażalenia c. k. Prokuratora skarbu.

§ 11.

Pod względem prawa badania ważności ustaw i rozporządzeń stoi krajowy Trybunał administracyjny na równi ze zwykłymi sądami.

Skład krajowego Trybunału administracyjnego i przepisy o służbie przy nim.

§ 12.

Krajowy Trybunał administracyjny składa się z prezydenta, wiceprezydenta i z potrzebnej ilości radców. Służba przy Trybunale administracyjnym jest stałym płatnym urzędem, niepołączalnym z piastowaniem innego publicznego urzędu.

Prezydent i wiceprezydent oraz radcy krajowego Trybunału administracyjnego stoją pod względem poborów na równi z takimi urzędnikami wyższych sądów krajowych.

Prezydenta i połowę radców krajowego Trybunału administracyjnego mianuje cesarz na propozycję namiestnika, który ma w tej mierze zasięgnąć opinii prezydenta lub gdyby tegoż posada była opróżniona, wiceprezydenta krajowego Trybunału administracyjnego.

Wiceprezydenta i drugą połowę radców krajowego Trybunału administracyjnego wybiera Sejm krajowy na podstawie ternu, ułożonego przez Wydział krajowy, który ma w tej mierze zasięgnąć opinii prezydenta lub gdyby tegoż posada była opróżniona, wiceprezydenta krajowego Trybunału administracyjnego.

Członkowie mianowani przez cesarza są urzędnikami państwowymi, członkowie wybierani przez Sejm urzędnikami krajowymi.

Przynajmniej połowa członków mianowanych i przynajmniej połowa członków wybieranych musi mieć kwalifikację na urząd sędziowski.

§ 13.

Członkowie krajowego Trybunału administracyjnego mają być w ogólności traktowani wedle przepisów istniejących dla urzędników sędziowskich.

W szczególności mają do nich zastosowanie postanowienia artykułu 6. państw. ust. zas. o władzy sędziowskiej i wydanej dla przeprowadzenia tego artykułu ustawy z 25/V 1868 Dz. u. p. Nr. 46.

Funkcje przekazane w tej ostatniej ustawie sądowni dyscyplinarnemu, sprawuje odnośnie do członków Trybunału administracyjnego on sam.

Inne postanowienia pod względem zastosowania tej ustawy do członków krajowego Trybunału administracyjnego jakoteż bliższe przepisy co do służbowego stanowiska tychże członków, będą wydane w drodze wspólnego rozporządzenia przez namiestnika i Wydział krajowy.

§ 14.

Krajowy Trybunał administracyjny rozprawia i rozstrzyga zazwyczaj w senatach złożonych z czterech radców i przewodniczącego. Przynajmniej dwaj

członkowie senatu muszą być powołani z grona radców mianowanych przez cesarza, a przynajmniej dwaj z grona radców wybieranych przez Sejm.

Zarządzenia przygotowawcze i rozstrzygnięcie incydentalne mogą być uchwalone także w senatach, złożonych z dwóch radców i przewodniczącego. Jeden członek takiego senatu musi być powołany z grona radców mianowanych, drugi z grona radców wybieranych; trzeciego członka można powołać z jednej lub drugiej kategorii.

Przynajmniej połowa radców, wezwanych do poszczególnych senatów, musi być wzięta z grona członków Trybunału, mających kwalifikację do urzędu sędziowskiego.

Postępowanie przed krajowym Trybunałem administracyjnym, termin do wniesienia zażalenia.

§ 15.

Zażalenia mają być wniesione do krajowego Trybunału administracyjnego w ciągu czterech tygodni (28 dni) od doręczenia rozstrzygnięcia lub zarządzenia, wydanego w ostatniej instancji (§ 7). W zażaleniu należy wymienić dzień doręczenia.

§ 16.

Do oznaczonego w poprzednim paragrafie terminu nie wlicza się dni biegu pocztowego.

Jeżeli ostatni dzień terminu przypada na niedzielę lub święto, wtedy termin upływa dopiero z najbliższym dniem powszednim.

Przedłużenie terminu nie jest z reguły (§ 22) dozwolone.

§ 17.

Przywrócenie do pierwotnego stanu przeciw minionemu terminowi oznaczonemu w § 15 jest niedopuszczalne.

Prośby o takie przywrócenie mają być odrzucane z urzędu.

Skutek prawny wniesionego zażalenia.

§ 18.

Zażalenie do krajowego Trybunału administracyjnego nie ma z mocy samego prawa skutku odraczającego, wykonalności zaczepionego orzeczenia lub zarządzenia. Stronie wnoszącej zażalenie, wolno jednak upraszać władzę administracyjną o takie odroczenie, a władza ma się na nie zgodzić, jeśli natychmiastowe wykonanie nie jest nakazane względami publicznymi, a dla strony wynikłaby z tego wykonania niepowetowana szkoda.

Treść i instruowanie zażalenia.

§ 19.

Zażalenie do krajowego Trybunału administracyjnego ma wskazać dokładnie to rozstrzygnięcie lub zarządzenie, przeciw któremu jest wymierzone, tudzież poszczególne punkta, będące przedmiotem zażalenia.

Do zażalenia należy dołączyć wszystkie środki dowodowe, na których strona je opiera, w oryginale lub odpisie.

Zażalenie musi być zaopatrzone podpisem adwokata.

Strony współpозwane.

§ 20.

Żalącej się stronie wolno w tem pierwszym podaniu pozwać natychmiast, obok władzy administracyjnej, także te osoby, na których niekorzyść wyszłoby zniesienie lub zmiana administracyjnego rozstrzygnięcia lub zarządzenia, zaczepionego przez żalącą się stronę.

Odpisy zażalenia wraz z załącznikami.

§ 21.

Do zażalenia należy dołączyć w każdym razie jego odpis, tudzież odpisy wszystkich załączników.

Jeśli znajdują się i współpозwane strony (§. 20.), ma żalący się przedłożyć oprócz tego tyle odpisów swego podania i jego załączników, aby każdej z tych stron mógł być doręczony jeden egzemplarz.

Odrzucenie a limine.

§ 22.

Zażalenia, które się przedstawiają jako nienadające się do rozprawy z powodu oczywistej niekompetencji krajowego Trybunału administracyjnego, z powodu zaniedbania ustawowego terminu lub z powodu braku formalnych ustawowych wymogów (§§ 15, 19, 21) mają być z reguły odrzucone bez dalszego postępowania; toż samo odnosi się do zażeń, przeciw którym powstaje zarzut sprawy sądzonej, lub braku legitymacyi do wniesienia zażenia, o ile także te braki są oczywiste.

W razie braku formalnych wymogów ustawowych (§§ 19 i 21) może jednakowoż krajowy Trybunał administracyjny zwrócić zażalenie dla uchylenia braków, z wyznaczeniem krótkiego nieprzedłużalnego terminu.

O takim odrzuceniu lub zwróceniu zażenia postanawia krajowy Trybunał administracyjny na posiedzeniu niejawnem. O uchwale odrzucającej mają być zawiadomione władze administracyjne, przeciw którym rozstrzygnięciu lub zarządzeniu zażenia jest wymierzone.

Przeciw zwróceniu lub odrzuceniu niema żadnego środka prawnego.

§ 23.

Jeśli zażalenie opiera się tylko na wadliwości postępowania administracyjnego, c. k. Trybunał administracyjny uznaje je za nieuzasadnione, w takim razie winien bez dalszego postępowania odrzucić zażalenie w formie uchwały, zaopatrzonej powodami.

W tej uchwale należy żalącemu się lub jego zastępcy oznajmić, że służy mu prawo przejrzania aktów administracyjnych i sporządzenia z nich odpisów.

Przeciw takiej uchwale może żalący się wnieść w 30-dniowym nieprzedłużalnym czasokresie pisemny sprzeciw i żądać publicznej ustnej rozprawy. Do takiego żądania należy się przychylić.

Postępowanie przedwstępne.

§ 24.

W sprawach nieskomplikowanych a mianowicie w sprawach, w których przedmiotem sporu nie jest stan faktyczny, przedstawiony w zażaleniu, lecz wyłącznie tylko kwestya prawna, winien krajowy Trybunał administracyjny bez wdrażania pisemnego postępowania przedwstępnego rozpisać publiczną ustną rozprawę.

W innych wypadkach winien krajowy Trybunał administracyjny podać do wiadomości pozwanej władzy, tudzież innym współpозwanym stronom, za pomocą dołączonych przez żalącego się odpisów wraz z załącznikami i ma je wezwać do wniesienia odpowiedzi na zażalenie w czasokresie, który nie może wynosić mniej jak 14 a nie więcej jak 30 dni.

Co do obliczenia tego czasokresu obowiązują te same zasady, jak co do terminu wniesienia zażenia (§§ 16 i 17).

Odpowiedź na zażalenie należy wnieść w dwóch egzemplarzach i dołączyć do niej także odpis ewentualnych załączników.

Jeden egzemplarz odpowiedzi wraz z odpisem załączników ma być udzielony wnoszącemu zażalenie.

§ 25.

Jeśli krajowy Trybunał administracyjny uważa to za potrzebne do należytego przygotowania ustnej rozprawy, może zarządzić wniesienie repliki i dupliki.

Odpowiedź, replika i duplika zaopatrzone być mają w podpis adwokata.

Terminy do wniesienia tych pism oznacza się w każdym wypadku według uznania krajowego Trybunału, nie mogą one jednak wynosić więcej niż 30 dni (§§ 16 i 17).

§ 26.

Zaniechanie wniesienia jednego z wyż wspomnianych pism (§§ 23, 25) nie stoi na przeszkodzie dalszemu prowadzeniu sprawy.

§. 27.

Dla przygotowania rozprawy może krajowy Trybunał administracyjny zarządzić przesłuchanie interesowanych stron i władz, w szczególności także przedłożenia aktów przeprowadzonego administracyjnego postępowania.

Przesłuchanie władz ma nastąpić w drodze korespondencji.

§ 28.

Nawet jeżeli zażalenie nie jest zwrócone wyraźnie przeciw innym stronom (§ 20), winien krajowy Trybunał administracyjny baczyć na to, aby w postępowaniu, które ma przed nim być przeprowadzone, wysłuchane były wszystkie osoby, mające interes w przedmiocie rozstrzygnięcia, by im daną była sposobność ochrony ich praw.

Ustna rozprawa.

§ 29.

Po zamknięciu pisemnego postępowania przedwstępnego ma prezydent krajowego Trybunału administracyjnego, o ile nie chodzi o orzeczenie po myśli § 8, zarządzić publiczną i ustną rozprawę w sprawie spornej i zaważać do niej interesowane władze i strony.

W wezwaniu należy zaznaczyć, że interesowanym i ich zastępcom wolno przejrzeć zarekwirowane przez c. k. krajowy Trybunał administracyjny akta (§ 27) i sporządzić z nich odpisy. Poszczególne części aktów mogą być w interesie publicznym od przeglądu wyłączone.

Pozwana władza ma przy przesyłaniu aktów krajowemu Trybunałowi administracyjnemu oznajmić, czy i które części aktów muszą być w interesie publicznym od przeglądu wyłączone.

Krajowy Trybunał administracyjny może według swego uznania zaniechać rozpisywania publicznej ustnej rozprawy i orzec bez niej na podstawie aktów, jeżeli żaląca się strona zrzeknie się publicznej ustnej rozprawy, a ani pozwana władza ani współpозwana lub po myśli § 30. z urzędu wezwana strona, zapytana o to wyraźnie przez Trybunał przy sposobności wezwania jej do wniesienia odpowiedzi na zażalenie lub też przy sposobności zawiadomienia jej o później wniesionem przez żalącego się zrzeczeniu się ustnej rozprawy — nie oświadczy wyraźnie, że takiej rozprawy żąda.

Krajowy Trybunał administracyjny może także z urzędu lub na wniosek pozwanej władzy lub strony zaważać żalącego się do wyraźnego oświadczenia się, czy zrzeka się rozprawy ustnej.

Raz oświadczone zrzeczenie się jest nieodwołalne.

§ 30.

Jawność rozprawy ustnej może być wykluczona uchwałą Trybunału ze względów obyczajności lub publicznego porządku.

W takim razie ma każdy interesowany prawo żądać, aby dozwolono wstępu trzem osobom jego zaufania.

§ 31.

Zastępców władzy administracyjnej państwowej wyznacza c. k. Namiestnictwo, zastępców władzy autonomicznej ta władza autonomiczna, przeciw której rozstrzygnięciu lub zarządzeniu zwraca się zażalenie.

§ 32.

Stronie interesowanej wolno bronić się na rozprawie osobiście lub dać się zastąpić przez adwokata.

Władze wykonywują swe prawo osobistej obrony swych interesów przez urzędników ze swego grona, korporacje i gminy przez pełnomocników lub przez urzędników, mających kwalifikację do politycznej służby conceptowej.

Ani strony ani władze nie są obowiązane jawić się na rozprawie lub wysłać zastępców.

§ 33.

Ustna rozprawa rozpoczyna się wykładem referenta z grona Trybunału.

Przewodniczący kieruje rozprawą i sprawuje policyę obrad. Ma on i z urzędu starać się o całkowite zbadanie sprawy.

Członkowie senatu mają prawo stawiania pytań.

§ 34.

O zarzutach przeciw postępowaniu, tudzież o wnioskach stawianych podczas postępowania, rozstrzyga Trybunał w drodze uchwały.

§ 35.

Niejawienie się stron interesowanych lub ich zastępców nie przeszkadza przeprowadzeniu rozprawy i rozstrzygnięciu.

§ 36.

Na przełożenie ustnej rozprawy na inny termin można zezwolić w razie, gdy nieprzewyciężona przeszkoda nie dopuszcza dalszego prowadzenia rozprawy.

Orzeczenia krajowego Trybunału administracyjnego.

§ 37.

Gdy sprawa została dostatecznie roztrząśniętą, zamyka się rozprawę i przystepuje się do wydania orzeczenia.

Narada i głosowanie nie są jawne.

§ 38.

Orzeczenia krajowego Trybunału administracyjnego zapadają bezwzględną większością głosów.

Przewodniczący oddaje swój głos na końcu.

§ 39.

Orzeczenie ma być ogłoszone ustnie wraz z istotnymi powodami orzeczenia na tem samym posiedzeniu krajowego Trybunału administracyjnego, a jeśliby to nie było wykonalne, to z całkowitymi powodami rozstrzygnięcia na innem posiedzeniu, o którym należy natychmiast uwiadomić strony interesowane.

Ogłoszenie orzeczenia musi nastąpić nawet, gdy strony interesowane się odzwały lub nie jawiły się na wyznaczonym dla ogłoszenia posiedzeniu.

§ 40.

Orzeczenia krajowego Trybunału administracyjnego mają być wygotowane w imieniu cesarza.

Wygotowane orzeczenia muszą zawierać nazwiska wszystkich członków krajowego Trybunału administracyjnego, którzy brali udział w ich wydaniu i muszą być podpisane przez przewodniczącego i sekretarza.

Wystawione orzeczenia wraz z powodami rozstrzygnięcia należy doręczyć stronom interesowanym jak najprędzej.

§ 41.

Jeżeli zażalenie zostaje zupełnie odrzucone, to można nałożyć w orzeczeniu na żalącego się obowiązek całkowitego lub częściowego zwrotu kosztów postępowania przeprowadzonego przed krajowym Trybunałem administracyjnym.

Ściąganie przyznanych kosztów następuje na drodze egzekucyi politycznej lub sądowej.

Jeżeli zażalenie zostaje w całości lub w części uwzględnione, można nałożyć na władzę, która zaczępione rozstrzygnięcie lub zarządzenie wydała, obowiązek zwrócenia stronie w całości lub w części kosztów postępowania przed kraj. Trybunałem administracyjnym, a ewentualnie także kosztów postępowania administracyjnego, poniesionych przez żalącą się stronę. Jeśli zaczępione rozstrzygnięcie lub zarządzenie wydane było przez władzę państwową, koszta te pokryje skarb państwa; jeśli było wydane przez władzę autonomiczną, pokryje —

stosownie do tego, która władza autonomiczna je wydała — kraj, powiat lub gmina pod rygorem egzekucyi sądowej.

§. 42.

Krajowy Trybunał administracyjny uprawniony jest do nałożenia na strony, jakoteż wedle okoliczności i na ich zastępców spierających się wbrew jasnemu brzmieniu ustawy lub dopuszczających się jakiegoś oczywiście swawolnego wnoszenia zażaleń, kar pieniężnych od 10 do 2.000 kor. Kary pieniężne płyną do funduszu ubogich miejsca zwyczajnego zamieszkania żalącej się strony.

§. 43.

Z rozprawy należy sporządzić protokół. Musi on zawierać nazwiska obecnych członków kraj. Trybunału administracyjnego, stron interesowanych i ich zastępców, dalej zastępców władzy administracyjnej i stwierdzać wydarzenia z posiedzenia, mające istotne znaczenie.

Z niejawniej obrady i głosowania należy sporządzić osobny protokół.

Każdy protokół musi być podpisany przez przewodniczącego i sekretarza.

Moc prawna orzeczeń.

§. 44.

Przeciw orzeczeniom krajowego Trybunału administracyjnego niema miejsca przywrócenia do pierwotnego stanu; mogą być tylko zaczepione zażaleniem do c. k. Trybunału administracyjnego we Wiedniu i to tylko w wypadku w §§. 6. i 10. przewidzianym.

Zaniechanie postępowania.

§. 45.

Jeżeli w jakimkolwiek okresie postępowania przed krajowym trybunałem administracyjnym pozwana władza złoży dowód, że żalący się został po wniesieniu zażalenia zaspokojony, należy zaniechać postępowania w drodze uchwały trybunału po wysłuchaniu wnoszącego zażalenie. Postępowanie raz zaniechane nie może być znowu wznowionem.

Wewnętrzne urządzenie i regulamin krajowego Trybunału administracyjnego.

§. 46.

Bliższe postanowienia, dotyczące wewnętrznego urządzenia krajowego Trybunału administracyjnego ^{tudzież} personalu, który ma być przy nim ustanowiony, wydane będą w drodze wspólnego rozporządzenia Namiestnika i Wydziału krajowego.

Krajowy Trybunał administracyjny układa sam swój regulamin i przedkłada go za pośrednictwem Namiestnika cesarzowi do zatwierdzenia.

Rozpoczęcie działalności krajowego Trybunału administracyjnego.

§. 47.

Krajowy Trybunał administracyjny rozpoczyna działalność w trzy miesiące po ogłoszeniu niniejszej ustawy w dzienniku ustaw krajowych.

Postanowienia przejściowe i wykonawcze.

§. 48.

Krajowy trybunał administracyjny jest kompetentny także w sprawach policyjno-karnych, o ile one zostały lub zostaną unormowane ustawami krajowymi, wchodzącymi w zakres kultury krajowej.

§. 49.

Rozstrzygnięcia lub zarządzenia, które stały się prawomocnymi przed wejściem niniejszej ustawy w życie, nie mogą być przedmiotem zażalenia w krajowym Trybunale administracyjnym (§. 27.).

§. 50.

Przeprowadzenie tej ustawy poleca się całemu ministerstwu, oraz namiestnikowi i marszałkowi krajowemu Królestwa Galicyi.

Podpisani przedkładają do uchwały Wysokiego Sejmu

Wniosek.

Wysoki Sejm raczy uchwalić następujący projekt ustawy, zmieniającej postanowienia §§. 8, 17 i 22 statutu krajowego.

Wnioskodawca :

Głąbiński.

Zamorski, Adam, Wolanin, Wójcicki, Bednarski, Skarbek, Pilch, Zaremba, Michalik, Schmidt, Sala, Jabłoński, Tomaka, Górkiewicz.

U s t a w a

z dnia . . . , zmieniająca postanowienia §§. 8, 17 i 22 statutu krajowego dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, ogłoszonego ces. patentem z dnia 26. lutego 1861, Nr. 20. Dz. u. p.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje :

Art. I.

Postanowienia §§. 8, 17 i 22 statutu krajowego dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, ogłoszonego ces. patentem z dnia 26. lutego 1861, Nr. 20. Dz. u. p. opiewać mają, jak następuje :

§. 8.

Sejm zbiera się na mocy Najwyższego zwołania przynajmniej raz do roku, a to, o ile Cesarz inaczej nie postanowi, w krajowem mieście stołecznem Lwowie. Obrady Sejmu trwać będą corocznie przynajmniej przez czas trzech miesięcy.

§. 17.

Projekty ustaw w sprawach krajowych wchodzą do Sejmu bądź jako przedłożenie rządowe, bądź jako przedłożenie Wydziału krajowego, bądź jako wnioski komisji sejmowych lub jako samoistne wnioski posłów sejmowych (§. 35).

Do każdej ustawy krajowej potrzebną jest uchwała Sejmu i sankcyja cesarska. Prawo przedkładania ustaw do sankcyi cesarskiej i ich kontrasygnowania służy marszałkowi krajowemu wraz z namiestnikiem kraju i ministrem dla Galicyi. Wnioski, zmierzające do uchwalenia ustaw, odrzuconych przez cesarza lub przez Sejm, nie mogą być przedkładane powtórnie na tej samej sesyi sejmowej.

§. 22.

Sejm obraduje i uchwała w przedmiocie środków potrzebnych dla spełnienia jego zadań. W tym celu uchwała dodatki do podatków państwowych, samoistne opłaty i podatki, wymagające dla mocy obowiązującej cesarskiego zatwierdzenia.

Sejm ma prawo bez zatwierdzenia cesarskiego nakładać i pobierać dodatki do bezpośrednich podatków państwowych aż do wysokości 100% tych podatków.

Art. II.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Art. III.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Wniosek.

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

·Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby w porozumieniu z Radą szkolną krajową opracował i na najbliższej sesyi sejmowej przedłożył projekt pragmatyki dla nauczycielstwa ludowego przy możliwem uwzględnieniu życzeń, przedłożonych w dołączonym projekcie pragmatyki służbowej, opracowanej przez Zarząd główny Polskiego Towarzystwa pedagogicznego.

Wnioskodawca :

Wójcicki.

Górkiewicz, Zamorski, Sala, Jabłoński, Michalik, Tomaka, Pilch, Skarbek, Schmidt, Bednarski, Adam, Wolanin, Zaremba, Riedl.

Projekt

pragmatyki służbowej Zarządu głównego Polskiego Towarzystwa pedagogicznego.

I.

Stosunek prawny nauczycieli.

§ 1.

Służba nauczycielska w szkołach publicznych jest publicznym urzędem krajowym, przystępnym dla wszystkich obywateli państwa, którzy uzdolnienie swe do niej udowodnią w sposób ustawą przepisany.

§ 2.

Nie mogą sprawować urzędu nauczycielskiego w szkole ludowej osoby, które skutkiem sądowno-karnego wyroku są wykluczone od wybieralności do reprezentacji gminnej, lub którym udowodniono poważne postęпки niemoralne lub zdrożności tego rodzaju, że musiałyby spowodować orzeczenie, wydające ze służby mianowaną już siłę nauczycielską.

§ 3.

Siły nauczycielskie, które wydalono z zawodu nauczycielskiego skutkiem sądowno-karnego wyroku, połączonego z utratą wybieralności do reprezentacji gminnej, lub skutkiem prawomocnie uznanej przez sąd karny niezdolności do sprawowania urzędu nauczycielskiego, nie mogą być zatrudnione w szkołach ludowych. Jeżeli przyczyny wydalenia ustaną, ponowne użycie tych sił w zawodzie zależy od zezwolenia Rady szkolnej krajowej.

§ 4.

Swobodne wykonywanie praw obywatelskich, określonych państwowymi ustawami zasadniczymi, poza obowiązkami służbowymi nauczyciela nie może być niczem ograniczone.

II.

Krajowy status nauczycieli.

§ 5.

Dla nauczycieli prowadzi się w Radzie szkolnej krajowej status, do którego wpisuje się wszystkie daty osobiste, mające znaczenie dla stosunku służbowego w ogólności, awansu zaś i wymiaru poborów emerytalnych w szczególności.

§ 6.

Nauczycielstwo ludowe obejmuje jeden status.

Awansowanie odbywa się w sposób następujący: Po egzaminie kwalifikacyjnym do szkół ludowych pospolitych otrzymuje nauczyciel XI. klasę rangi i pozostaje w niej lat 6, potem przechodzi do X. klasy rangi i pozostaje w niej lat 12, wreszcie dochodzi do IX. klasy rangi.

Rada szkolna krajowa może, w uznaniu szczególniejszych zasług na polu szkolnictwa, pedagogii lub oświaty ludowej, przyznać nauczycielowi ad personam VIII. klasę rangi.

Posunięcie do wyższego stopnia płacy w randze XI. następuje co 2 lata w randze X., IX. i VIII co 3 lata.

Nauczyciele z egzaminem kwalifikacyjnym do szkół wydziałowych i nauczyciele religii z wykształceniem uniwersyteckim, nadto nauczyciele z egzaminem, uprawniającym do kierownictwa kursów rolniczych lub z innymi egzaminami, które władze szkolne uznają za równorzędne z egzaminem do szkół wydziałowych, awansują w XI., X. i IX. klasie rangi do wyższych stopni płacy co 2 lata, następnie przechodzą do VIII. klasy rangi, w której awansują co 3 lata.

§ 7.

Z ukończonym 35. rokiem służby, licząc od pierwszej nominacji na nauczyciela tymczasowego, opuszcza nauczyciel rzeczywisty lub stały status nauczycieli czynnych i przechodzi w stały stan spoczynku.

§ 8.

Z chwilą uzyskania warunków awansu nie można nauczycielowi odmówić ani też niczem ograniczyć przejścia do wyższej rangi, względnie do wyższego stopnia płacy.

Wyjątek stanowi prawomocna kara dyscyplinarna, o ile wyraźnie orzeka, na jak długo wstrzymanie awansu ma być wykonane.

§ 9.

Status nauczycielstwa całego kraju prowadzi jednolicie Rada szkolna krajowa i z początkiem każdego roku słonecznego w dzienniku urzędowym podaje go do wiadomości nauczycielstwa.

III.

Mianowanie, przenoszenie i zamiana służbowa.

§ 10.

Posadę nauczycielską w publicznych szkołach ludowych zajmować może każda osoba bez różnicy płci, mająca prawo obywatelstwa austriackiego i posiadająca świadectwo dojrzałości ze seminaryum nauczycielskiego. Dyspensa od tego świadectwa nie jest dopuszczalną.

§ 11.

Kto *a)* nie ukończył 19. roku życia, *b)* przekroczył 40. rok życia, lub *c)* na podstawie orzeczenia dyscyplinarnego został ze służby nauczycielskiej wydalony, ten do uzyskania posady nauczycielskiej potrzebuje osobnego zezwolenia Rady szkolnej krajowej.

§ 12.

Nadanie posady nauczycielowi, któryby przez to wszedł w stosunek służbowego podporządkowania wobec przewodniczącego Rady szkolnej okręgowej lub inspektora szkolnego, z którymi w linii wstępnej albo zstępnej, albo linii ubocznej aż do stryja lub bratanka włącznie jest spokrewniony, albo spowinowacony, lub co do których pozostaje w stosunku adoptacji, dopuszczalne jest tylko za zezwoleniem Rady szkolnej krajowej, nawet, gdy idzie o posadę tymczasową. Jeżeli stosunek taki powstanie później między przełożonym a nauczycielem, będącym już w służbie, wówczas, należy zapobiedz, o ile potrzeba wymaga — aby na tem nie ucierpiał ani interes służby ani dotyczący nauczyciel.

§ 13.

W publicznych szkołach ludowych i wydziałowych rozróżnia się 3 kategorie nauczycieli: *a)* tymczasowych, *b)* rzeczywistych i *c)* stałych.

§ 14.

Nauczyciela tymczasowego mianuje Rada szkolna okręgowa, donosząc o tem równocześnie Radzie szkolnej krajowej.

§ 15.

W razie uznanej i koniecznej potrzeby może Rada szkolna okręgowa przenieść nauczyciela tymczasowego z urzędu na inną posadę, a rekurs przeciw takiemu przeniesieniu nie jest dopuszczalny. Nauczycielowi tymczasowemu, przeniesionemu z urzędu, należy się zwrot kosztów przeniesienia w kwocie 50 K.

§ 16.

Nauczyciela tymczasowego, po złożeniu egzaminu kwalifikacyjnego do szkół ludowych pospolitych, wpisuje Rada szkolna krajowa do statusu, wyznacza mu miejsce służbowe i wystawia dekret uprawniający go do rzeczywistego wykonywania zawodu i korzystania z wszelkich praw, nauczycielowi rzeczywistemu ustawą przyznanych.

§ 17.

Nauczyciel rzeczywisty po wpisaniu go do statusu ma złożyć przysięgę służbową w ręce przewodniczącego Rady szkolnej okręgowej lub inspektora szkolnego okręgowego.

§ 18.

Nauczyciel tymczasowy przy wstąpieniu do służby ma złożyć ślubowanie obowiązków przez podanie ręki. Ślubowanie należy złożyć w ręce przewodniczącego Rady szkolnej okręgowej lub inspektora szkolnego okręgowego.

§ 19.

Stałych nauczycieli i kierowników szkół ludowych oraz stałych nauczycieli i dyrektorów szkół wydziałowych mianuje Rada szkolna krajowa na podstawie konkursu, ogłoszonego w przeciągu 4 tygodni po opróżnieniu posady z terminem również czterotygodniowym.

§ 20.

Prawo ubiegania się o stałą posadę nauczyciela lub kierownika szkoły ludowej mają tylko nauczyciele, posiadający patent złożonego egzaminu kwalifikacyjnego do szkół ludowych.

§ 21.

Prawo ubiegania się o posadę nauczyciela lub dyrektora szkoły wydziałowej mają tylko nauczyciele posiadający patent złożonego egzaminu kwalifikacyjnego do szkół wydziałowych.

§ 22.

Posadę stałą otrzymuje z pomiędzy kompetentów z reguły ten nauczyciel, który przy równej wymaganej kwalifikacji i aplikacji służbowej, wykaże największą ilość lat służby. Przy równych warunkach pierwszeństwo posiada kompetent swojego okręgu służbowego.

§ 23.

Mianowanie odbywa się w ciągu 6 tygodni po upływie terminu konkursu.

§ 24.

Nauczyciela rzeczywistego przenosi Rada szkolna krajowa: *a)* na jego własną prośbę, *b)* z urzędu, jeżeli tego wymaga dobro szkoły lub powaga stanu nauczycielskiego, *c)* wskutek prawomocnej kary dyscyplinarnej, opiewającej na przeniesienie. W wypadku pod *b)* ma nauczyciel prawo wnieść rekurs do Ministerstwa Wyznań i oświaty do dni 14, a rekurs taki posiada moc odraczającą.

§. 25.

Nauczyciela (kierownika, dyrektora) stałego przenosi Rada szkolna krajowa: *a)* na jego własną prośbę, *b)* wskutek prawomocnej kary dyscyplinarnej, opiewającej na przeniesienie i *c)* na podstawie dobrowolnej deklaracji, że przyjmuje proponowaną mu przez władzę posadę, potrzebującą nauczyciela uzdolnionego w pewnym kierunku fachowym. Wyjątek stanowi zwinięcie szkoły lub klasy, względnie zamiana szkoły na niższą kategorię. Wówczas przeniesieniu ulega najmłodszy latami służby.

§. 26.

Nauczycielowi, przeniesionemu na inną posadę nie na własną prośbę, ani też w drodze dyscyplinarnej, należy się zwrot kosztów, jakie z tego tytułu otrzymują urzędnicy państwowi odpowiedniej klasy rangi.

§. 27.

Wszelkie przeniesienia nauczycieli (kierowników, dyrektorów) winny następować z reguły w ciągu głównych ferii szkolnych. W razie wyjątkowych wypadków przeniesienia w ciągu roku szkolnego należy nauczyciela zawiadomić o tem najmnij na dni 30 przed terminem objęcia nowej posady, a uwzględniając jego stosunki gospodarcze i rodzinne, udzielić mu odpowiedniego urlopu do przesiedlenia się, najmnij jednak dni 8.

§. 28.

Na zamianę miejsc służbowych, o którą proszą nauczyciele stali tej samej klasy rangi, zezwala Rada szkolna krajowa.

§. 29.

Rada szkolna krajowa prowadzi wykaz wszystkich wolnych posad i ogłasza je w dzienniku urzędowym.

IV.

Pobory, zaopatrzenia i inne korzyści nauczycieli.

§. 30.

Pobory nauczyciela tymczasowego z egzaminem dojrzałości wynoszą 1.200 K i 50 % dodatku aktywalnego nauczycieli rzeczywistych w XI. klasie rangi.

§. 31.

Nauczyciel rzeczywisty lub stały ma prawo do poborów tych samych, jakie pobierają urzędnicy państwowi w odnośnej klasie rangi.

Pobory służbowe należą się nauczycielowi od dnia zamianowania, pod warunkiem zgłoszenia się do służby w określonym w dekrete terminie, a w razie awansu od dnia pierwszego tego miesiąca, który następuje po dniu awansu.

§. 32.

Wypłata poborów ustawowych następuje w ratach miesięcznych z góry.

§. 33.

Pobory aktywalne należy wstrzymać z ostatnim dniem tego miesiąca, w ciągu którego nauczyciel rzeczywiście ustąpił ze służby.

§. 34.

Czas służby, uprawniający do awansu liczy się od dnia 1-go miesiąca następującego po złożeniu egzaminu kwalifikacyjnego do szkół ludowych pospolitych, względnie wydziałowych.

Nie wlicza się do czasu, przepisanego do posunięcia do wyższego stopnia płacy lub wyższej klasy rangi czasu urlopów bezpłatnych — o ile nauczyciel w czasie tym nie spełniał obowiązków w szkole prywatnej z prawem publiczności, a dalej — czasu kwieszkowania, suspensy, zakończonej prawomocnym wyrokiem, wykazującym winę nauczyciela — wreszcie czasu, jako kary takim wyrokiem oznaczonego.

§. 35.

Na każdy awans do wyższej klasy rangi lub posunięcie do wyższego stopnia płacy wydaje Rada szkolna krajowa z urzędu dekret, w którym ma wymienić pobory nauczyciela wedle klasy rangi i dzień awansu.

§. 36.

Za kierownictwo pobiera kierownik szkoły ludowej i dyrektor szkoły wydziałowej po 100 K za każdą klasę.

§ 37.

Zastępcy kierownika lub dyrektora szkoły należy się remuneration za czas zastępstwa w wysokości dodatku za kierownictwo, za ten czas przypadającego, jeżeli zastępstwo w ciągu roku szkolnego trwa bez przerwy przynajmniej jeden miesiąc.

§ 38.

Każdemu kierownikowi i dyrektorowi szkoły stałemu, czy tymczasowemu, należy się wolne mieszkanie w budynku szkolnym składające się najmniej z 3 pokoi, kuchni, spiżarki, piwnicy it.p. Kierownikom lub dyrektorom szkół mających ogród szkolny lub pole, należą się odpowiednie budynki gospodarcze.

§ 39.

W razie braku mieszkania w szkole należy się kierownikowi lub dyrektorowi szkoły ryczałt na mieszkanie w wysokości 25% jego płacy.

§ 40.

Nauczyciel pobiera 11½% płacy miesięcznej wraz z dodatkami wliczalnymi do emerytury za każdą godzinę nauki udzielanej ponad obowiązkowych 24 godzin tygodniowo. Nauczyciel, czujący brak sił fizycznych do pracy nadobowiązkowej,

może uchylić się od pełnienia czynności powyżej 6 godzin nadobowiązkowych, bez ujemnych następstw w awansie.

§ 41.

Na drobne potrzeby szkolne i urzędowe otrzymują kierownicy, względnie dyrektorowie szkół ludowych i wydziałowych rocznie na klasę pierwszą 50 koron, na każdą dalszą 25 koron.

Ryczałt ma być płacony w kwartalnych ratach z góry.

§ 42.

Za wydanie duplikatu zawiadomienia lub świadectwa szkolnego, należy się kierownikowi względnie dyrektorowi szkoły 2 korony.

§ 43.

Nauczycielowi rzeczywistemu, który z powodu słabości albo innych nieszczęśliwych wypadków niewinnie popadł w nędzę, należy na jego prośbę udzielić bezprocentowej zaliczki na płacę do wysokości sześciomiesięcznych poborów z funduszków krajowych, spłacalnej w przeciągu lat trzech — o ile pobory te innymi wierzytelnościami do maksymalnie ustawą dopuszczalnej kwoty nie są już obciążone. Dalej idące względy przy udzielaniu zaliczek zastrzeżone są ocenie władzy, której w tym wypadku pozostawia się też ustalenie sposobu spłaty, jakoteż ewentualnie wskazanych środków zabezpieczenia.

§ 44.

Prawo nauczycieli rzeczywistych do poborów emerytalnych (odprawy), jakoteż prawa pozostałych po nauczycielu przynależnych do kwartału pośmiertnego i poboru zaopatrzenia (odprawy), należy oceniać według obowiązujących przepisów ustawy z d. 19. lutego 1907. Nr. 34. dz. u. p. ze zmianami z niniejszej ustawy wynikającymi.

§ 45.

Jeżeli nauczyciel rzeczywisty z powodu przytępienia umysłu, obłądki, albo innej nieuleczalnej choroby lub nieszczęśliwego wypadku, któremu uległ wskutek wykonywania zawodu, stał się do dalszej służby nauczycielskiej niezdolnym, policza mu się przy wymiarze poborów emerytalnych najmniej dalszych lat 10. Ponadto można w warunkach zasługujących na szczególne uwzględnienie przyznać emeryturę w jeszcze wyższym wymiarze, aż do pełnej kwoty policzalnych przy wymierzaniu emerytury poborów. Przyznawanie poborów emerytalnych przysługuje Radzie szkolnej krajowej.

Jeżeli umrze nauczyciel, który uzyskał prawo do emerytury, należy się żonie i sierotom zaopatrzenie, obliczone według poborów i stanu awansowego w dniu śmierci męża (ojca).

§ 46.

Jeżeli nauczyciel wskutek zarządzenia władzy czuje się pokrzywdzonym w swoich prawach służbowych, natenczas może wnieść zażalenie w drodze służbowej.

V.

Obowiązki nauczycieli.

§ 47.

Nauczyciel, zajęty w publicznych szkołach ludowych, ma się odznaczać nieposzlakowanym życiem, spełniać obowiązki swego urzędu wiernie i sumiennie, przyświecać przykładem swemu otoczeniu. W wypełnianiu swego zadania znaleźć ma u swych władz poparcie, ma prawo domagać się współdziałania domu rodzicielskiego i jako osoba urzędowa, korzystać z ustawowej ochrony władz w całej pełni.

§ 48.

Jeżeli nauczyciel w urzędowaniu dozna przeszkody wskutek niewłaściwego zachowania się stron, należy wobec winnych zastosować te same przepisy, jakie istnieją celem ochrony urzędowania urzędników państwowych.

§ 49.

Nauczyciel powinien unikać wszelkiego zachowania się sprzecznego z obowiązkami służbowymi i uwłaczającego powadze stanu nauczycielskiego lub też jego działalności wychowawczej i nauczycielskiej, oraz wystrzegać się wszelkiego nadużycia swego urzędowego stanowiska.

§ 50.

Nauczyciel powinien stosować się chętnie i ściśle do ustaw i rozporządzeń, jakoteż poleceń władz szkolnych i przełożonych; rad, wskazówek i nاپomnień kierownika względnie dyrektora szkoły sumiennie przestrzegać, tudzież stosować je skutecznie przy nauce i spełnianiu innych swych obowiązków służbowych.

§ 51.

Nauczyciele są obowiązani zachowywać się uprzejmie wobec członków władz szkolnych i członków grona nauczycielskiego, tudzież przez zgodne współdziałanie ułatwić sobie wzajemne spełnienie zadania i podnosić powagę szkoły u publiczności. Starsi członkowie grona winni na żądanie swem doświadczeniem wspierać uprzejmie młodszych w spełnianiu ich zawodu. O starszeństwie w gronie stanowi klasa rangi, w równej klasie rangi — lata służby, przy równych latach służby — wiek.

§ 52.

Nauczyciele są obowiązani w interesie nauki i frekwencji szkolnej, przede wszystkim zaś w interesie wychowania, utrzymywać z wszelką usilnością konieczną styczność z domem rodzicielskim. Dla omawiania dotyczących kwestyi należy urządzać zebrania rodzicielskie. W obcowaniu z rodzicami młodzieży szkolnej i w urzędowych stosunkach ze stronami wogóle winni nauczyciele postępować uprzejmie, udzielać im z wszelką gotowością potrzebnych rad i wskazówek oraz starać się o pozyskanie zaufania ludności.

Z drugiej strony nauczyciele mają prawo żądać ze strony rodziców lub ich zastępców czynnego popierania szkoły w wypełnianiu jej zadania, stosowania się do odnośnych przepisów i wskazówek władz szkolnych, rad nauczycielskich, dotyczących się nauki lub wychowania dzieci, tudzież jawienia się w budynku szkolnym na wezwanie kierownika względnie dyrektora szkoły w interesie nauki lub wychowania dzieci, względnie pupilów.

§ 53.

Nauczyciel jest obowiązany do udzielania nauki w 24 godzinach tygodniowo, nie może on jednak, jeżeli dobro szkoły tego wymaga, uchylić się od nadobowiązkowego udzielania nauki aż do 6 godzin tygodniowo, za co należy mu się wynagrodzenie według § 40-tego ustawy.

§ 54.

Celem osiągnięcia pomyślnego stanu nauki winni nauczyciele przygotowywać się starannie do lekcji, poprawiać sumiennie ćwiczenia piśmienne, stosować się do planu naukowego, nie odstępować od podziału godzin i poszczególnych godzin nauki nie używać inaczej, jak tylko na spełnienie każdorazowego zadania nauki.

§ 55.

Każdy nauczyciel jest odpowiedzialny za osiągnięcie przepisanej nauki, o ile nie zajdą żadne utrudniające okoliczności. Nauczyciele winni zapisywać codziennie do dziennika lekcyjnego przerobiony materiał naukowy i ćwiczenia piśmienne, z należytą pilnością i starannością utrzymywać akta urzędowe, oraz wygotowywać świadectwa i zawiadomienia szkolne.

§ 56

Nauczyciele mają ściśle przestrzegać przepisanej nauki i mają — celem czuwania nad zbierającą się na naukę młodzieżą — jawić się w izbie szkolnej na kwadrans przed nauką, o ile nie zaprowadzono wspólnego nadzoru kilku klas.

§ 57.

Nauczyciele mają wykonywać ściśle uchwały konferencyi i wszyscy winni brać udział w uroczystościach szkolnych.

§ 58.

Nauczycielom nie wolno używać dzieci szkolnych do załatwiania spraw i czynności, które są niezgodne z karnością szkolną, nie pozostają w żadnym związku z celem nauki, lub zagrażają zdrowiu dzieci; w szczególności nie wolno używać dzieci szkolnych do robót w domu nauczyciela, do czyszczenia budynku szkolnego lub dowiadywania się o podejrzanych zasłabnięciach współuczniów. Tylko w razie koniecznym i to jedynie wtedy, jeżeli przeciw temu nie przemawiają względy zdrowotne i pedagogiczne, wolno poruczyć dzieciom szkolnym udzielanie potrzebnych wiadomości rodzicom współuczniów.

§ 59.

Nauczycielom nie wolno po nauce szkolnej urządzać w klasie nauki dodatkowej za osobną opłatą, nie wolno przyjmować podarunków od dzieci szkolnych lub ich rodziców, ani zbierać pieniędzy między młodzieżą szkolną — celem ofiarowania podarunku kierownikowi, dyrektorowi lub innemu nauczycielowi szkoły przy jakiegokolwiek sposobności.

§ 60.

Nauczyciele, powołani do czynnej służby wojskowej mają donieść o tem bezzwłocznie władzy przełożonej, podając odnośne daty powołania. Podczas czynnej służby do 8 tygodni, tudzież ćwiczeń peryodycznych, zatrzymuje nauczyciel prawo do poborów. Czas spędzony w takim stosunku służbowym zalicza się również przy posunięciu do wyższej klasy rangi, względnie wyższego stopnia płacy. Uprawnienia te mają być zastosowane również w razie wyjątkowego powołania rezerwistów lub rezerwistów zapasowych do czynnej służby podczas pokoju także na czas dłuższy niż 8 tygodni.

Natomiast nauczycielom, powołanym do odbycia czynnej służby wojskowej, ustawowo rok lub dłużej trwającej, należy pobory zastanowić; czas spędzony w tym stanie wlicza się do ogólnej liczby lat służby nauczycielskiej, nie wlicza się natomiast przy posunięciach do wyższej klasy rangi, względnie wyższego stopnia płacy, jednakże nauczyciel zatrzymuje charakter swój wedle już osiągniętej klasy rangi. Tak samo zatrzymuje nauczyciel swój stopień wedle klasy rangi na czas czynnej służby wojskowej w razie mobilizacji (uzupełnienia na stan wojenny) lub powołania do pospolitego ruszenia.

O ile nauczyciel podczas takiej czynnej służby wojskowej ma prawo do poborów służbowych, postanawiają istniejące, osobne zarządzenia; czas takiej czynnej służby wlicza się przy posuwaniu do wyższej klasy rangi.

§ 61.

Jeżeli nauczyciel chce wstąpić do czynnej służby wojskowej dobrowolnie, bez ustawowego obowiązku, albo przejściowo w niej pozostać, potrzebuje do tego pozwolenia Rady szkolnej krajowej, którego odmówić można tylko w razie służbowej konieczności.

§ 62.

Nauczyciel jest obowiązany zawiadomić władzę służbową o swem stałym miejscu zamieszkania, a o każdej zmianie tegoż wczas donosić. Powinien on również dobrać sobie miejsce zamieszkania w ten sposób, ażeby mógł bez trudności wypełniać swoje obowiązki służbowe.

§ 63.

O zamierzonym zawarciu związku małżeńskiego ma nauczyciel donieść władzy służbowej, podając daty personalne osoby, którą zamierza zaślubić. Doniesienie to ma nastąpić na 2 tygodnie przed zawarciem ślubu, o ile dostateczne powody nie usprawiedliwiają doniesienia w późniejszym terminie.

Nauczyciele tymczasowi mogą zawierać związki małżeńskie tylko za zezwoleniem władzy.

§ 64.

Nauczyciel nie może obok swego urzędu zajmować się takim zarobkowaniem ubocznem, któreby było sprzeczne z powagą i godnością jego urzędu.

Czynności sprzeczne z powagą i godnością stanu nauczycielskiego określa Rada szkolna krajowa.

VI.

Przełożęństwo nauczycieli.

§ 65.

Najwyższe kierownictwo, nadzór wychowania i władzę wykonawczą w kraju w sprawach szkół i zakładów wychowawczych, podlegających Radom szkolnym okręgowym, spełnia Rada szkolna krajowa.

§ 66.

Rada szkolna okręgowa zarządza w swym okręgu szkołami ludowymi publicznymi, oraz zakładami naukowymi i wychowawczymi, które są z niemi połączone, z wyjątkiem szkół ćwiczeń przy seminariach nauczycielskich; sprawuje nadzór nad szkołami ludowymi prywatnymi, oraz nad zakładami wychowawczymi i prywatnymi dla młodzieży, która nie uczęszcza do szkół ludowych pospolitych.

Nadzór pedagogiczny z ramienia Rady szkolnej okręgowej wykonuje nad szkołami ludowymi inspektor szkolny okręgowy.

§ 67.

Bezpośrednim przełożonym każdej więcej klasowej szkoły ludowej jest nauczyciel, zamianowany jej kierownikiem względnie dyrektorem, albo zastępcą tymczasowy według starszeństwa.

§ 68.

Ministerstwo wyznań i oświaty stanowi wyższą instancję nauczycieli w drodze rekursu we wszystkich sprawach służbowych, wynikających ze stosunku do władz przełożonych. Od orzeczenia Ministerstwa można wnieść odwołanie do Trybunału administracyjnego.

§ 69.

Rada szkolna krajowa w szczególności:

- a) sporządza i prowadzi status nauczycielski;
- b) wydaje nauczycielom dekryty, uprawniające do rzeczywistego i stałego sprawowania zawodu nauczycielskiego; posuwa nauczycieli do wyższej klasy rangi, oraz do wyższego stopnia płacy;
- c) mianuje dyrektorów szkół wydziałowych i kierowników szkół ludowych;
- d) udziela urlopów, uskutecznia przeniesienia w drodze służbowej, przenosi nauczycieli w stan spoczynku, wymierza zaopatrzenia dla wdów i sierót po nauczycielach;
- e) zgłasza sprawy dyscyplinarne nauczycieli do senatu krajowego i przeprowadza zapadłe wyrokiem zarządzenia;
- f) sprawuje nadzór nad czynnościami inspektorów szkolnych okręgowych i zarządza wizytację szkół przez inspektorów szkolnych krajowych;
- g) zatwierdza plany naukowe, instrukcje i podręczniki szkolne, opracowane i przedłożone przez komisję fachowych nauczycieli, utworzoną w połowie z członków, powołanych przez Radę szkolną krajową, w połowie z delegatów, wybranych przez nauczycielską konferencję krajową;
- h) ułatwia nauczycielom dalsze kształcenie się w zawodzie przez urządzenie kursów, wycieczek po kraju i zagranicę, wysyłanie nauczycieli celem dalszego kształcenia się lub poznania szkolnictwa innych krajów lub państw, oraz przez zaopatrywanie okręgowych bibliotek szkolnych w odpowiednie fundusze na zakupno dzieł naukowych.

§ 70.

Rada szkolna okręgowa w swoim okręgu:

- a) sprawuje nadzór nad szkołami i zakładami wychowawczymi w kierunku pedagogicznym i administracyjnym, oraz prowadzi w całym okręgu wykaz młodzieży w wieku szkolnym będącej i do szkoły obowiązanej;

- b) mianuje i przenosi nauczycieli tymczasowych ;
- c) udziela urlopu nauczycielom do 6 miesięcy ;
- d) porucza zastępstwo kierownictwa szkoły jednej z sił nauczycielskich według starszeństwa w służbie i rozpisuje najdalej w przeciągu 4 tygodni po opróżnieniu posady konkurs na stałe obsadzenie ;
- e) przedkłada Radzie szkolnej krajowej podania nauczycieli o nadanie im stałych posad ;
- f) przeprowadza z czynnikami miejscowymi wszelkie pertraktacje, umożliwiające wszyskiej bez wyjątku młodzieży, w wieku szkolnym będącej, naukę normalną, oraz ułatwiające nauczycielom spełnianie obowiązku nauczania ;
- g) wydaje opinię o stanie szkoły i nauki pisemnie w księdze hospitacyjnej szkoły, oraz osobnem pismem aplikację służbową dotyczącego nauczyciela po każdej wizytacji do osobistej jego wiadomości.

§ 71.

W każdej gminie administracyjnej opiekuje się szkołą (-ami) Rada szkolna miejscowa, której skład i zakres działania określa osobna ustawa.

Zadaniem jej jest : wspieranie szkoły w jej działalności, staranie się o frekwencję dziatwy, o zaopatrzenie jej w książki i przybory naukowe, o dostarczenie szkole odpowiednich ubikacyi, należytego opału, sprzętów, przyborów naukowych itp., nie przysługuje jej jednak prawo nadzoru w kierunku dydaktyczno-pedagogicznym.

§ 72.

Dyrektor, względnie kierownik szkoły zarządza całym zakładem i jest w pierwszej linii odpowiedzialny za ścisłe wykonywanie ustaw i rozporządzeń władz szkolnych, tudzież za prawidłowy stan szkoły.

§ 73.

Dyrektor lub kierownik szkoły zastępuje szkołę na zewnątrz i pośredniczy w stosunku urzędowym z władzami szkolnemi.

Podania wystosowane przez nauczycieli do władz szkolnych przedkłada niezwłocznie do miejsca przeznaczenia.

§ 74.

Dyrektor lub kierownik szkoły wdraża siły nauczycielskie do rzetelnego wypełniania obowiązków i wspiera je wedle sił w wykonywaniu ich zawodu; przyświeca dobrym przykładem, pomaga radą i czynem przy udzielaniu nauki, tudzież we wszystkich sprawach, dotyczących karności szkolnej i stosunku ze stronami, oraz w sposób poważny i godny wpływa na zachowanie się podwładnych nauczycieli.

§ 75.

Wszelkie sprawy szkoły, sprawy wychowania i nauczania, o ile wybiegają poza zakres ścisłej administracyi szkolnej, poruczonej dyrektorowi (kierownikowi), omawia i ustanawia konferencya grona nauczycielskiego. Dyrektor (kierownik) szkoły nie może niedopuszczać do uchwał konferencyi, jeżeli te nie są sprzeczne z obowiązującymi rozporządzeniami władz szkolnych; uchwały te jednak mają moc obowiązującą z chwilą zatwierdzenia ich przez Radę szkolną okręgową za zwrotem protokołu. Uchwały grona nauczycielskiego uwidacznia dyrektor (kierownik) szkoły w osobnej księdze uchwał w porządku chronologicznym.

§ 76.

Dyrektor (kierownik) szkoły winien czuwać nad tem, aby uchwalone na konferencyi nauczycielskiej jednolite zasady nauczania, karności szkolnej i urzędowania szkoły stosowano i przeprowadzano równomiernie; z tego też powodu ma być z reguły obecnym w budynku szkolnym podczas trwania nauki, zwracać jak największą uwagę na skuteczność wychowania i nauczania, hospitować często naukę wszystkich sił nauczycielskich w szkole zatrudnionych i dążyć do usunięcia ewentualnych wykroczeń i nadużyć.

§ 77.

Kierownik względnie dyrektor szkoły winien ściśle czuwać nad tem, aby prowadzony tok nauki nie doznał przeszkody tudzież, aby do sal szkolnych podczas nauki wchodziły tylko osoby do tego upoważnione, t. j. kierownik względnie dyrektor szkoły, przewodniczący Rady szkolnej krajowej i okręgowej, inspektorowie szkolni i osoby przez Radę szkolną krajową lub okręgową w pewnych specjalnych wypadkach do tego upoważnione.

§ 78.

Żadnemu zwierzchnikowi nie wolno czynić uwag nauczycielom w obecności dzieci szkolnych lub w sposób, mogący naruszać ich powagę. Wszelkie uwagi, pouczenia i polecenia przełożonych powinny być wypowiedziane w przyzwoitej formie, rzeczowo i życzliwie. Błądzącemu nauczycielowi należy przedstawić ujemne skutki jego postępowania i wskazać drogę właściwą.

§ 79.

Bezpośredni nadzór nad stanem i postępem nauki religii służy właściwemu kościołowi lub stowarzyszeniu religijnemu.

§ 80.

Na początku roku szkolnego kierownik szkoły przeznaczają dla każdej klasy gospodarza, przydziela nauczycielom poszczególne przedmioty nauki w klasach, oraz układa podział godzin. Przy układaniu podziału godzin winien uwzględnić według możliwości uzasadnione życzenia sił nauczycielskich i w ogólności uważać na to, aby siły te, stosownie do swego uzdolnienia i w zakresie obowiązkowego wymiaru godzin, były zajęte jak najrównomierniej.

Jeżeli szkoła nie ma własnego nauczyciela religii, należy godziny nauki religii wyznaczać w porozumieniu z urzędem parafialnym, względnie z przełożeniem izraelskiej gminy wyznaniowej; gdyby nie można w tym względzie osiągnąć zgody, należy odnieść się do Rady szkolnej okręgowej. Urząd parafialny, względnie przełożenie gminy wyznaniowej, ma w należytych czasach przed rozpoczęciem roku szkolnego podać kierownikowi szkoły do wiadomości swoje życzenia co do wyznaczenia godzin na naukę religii, tudzież nazwiska osób, którym poruczono jej udzielanie.

Ustalony podział godzin należy w szkołach ludowych dwu i więcej klasowych, po przeprowadzeniu nad nim obrad na konferencji nauczycielskiej, przedłożyć do zatwierdzenia Radzie szkolnej okręgowej wraz z zarządzeniami, co do rozdziału klas i przedmiotów naukowych.

§ 81.

W każdej szkole ludowej należy utrzymywać następujące akta urzędowe: kronikę szkolną, inwentarz szkolny, protokół czynności, indeks normalistów, księgę wizytacyjną, katalogi biblioteczne, spis książek dla ubogich dzieci, spis książek zaleconych do bibliotek młodzieży szkolnej, katalogi klasowe, względnie katalog główny, wykazy ucześnień, dzienniki lekcyjne, nadto szczegółowe plany naukowe, a w szkołach dwu i więcej klasowych protokół konferencyjny i księgę uchwał groma nauczycielskiego.

Akta urzędowe prowadzi kierownik szkoły; inne siły nauczycielskie mają w razie potrzeby pomagać mu w tej czynności.

Dziennik lekcyjny i katalog klasowy prowadzi gospodarz klasy; inne siły nauczycielskie, zajęte w klasie, czynią w nich zapiski, dotyczące się ich przedmiotów naukowych i godzin nauki.

Jeżeli w jednej klasie są połączone dwa stopnie nauki, należy prowadzić dziennik lekcyjny osobno dla każdego stopnia.

Kierownik szkoły czuwa nad należytem prowadzeniem tych aktów urzędowych.

Szczegółowe postanowienia co do urządzenia, prowadzenia i przechowania aktów urzędowych wydaje Rada szkolna krajowa.

Kierownik szkoły winien poznać dokładnie wpływające rozporządzenia władz szkolnych i wszystkie inne normalia, oraz zaznajomić z nimi podwładne siły nauczycielskie; winien notować wszystkie przepisy i rozporządzenia po porządku

w indeksie normalistów i przechowywać według roczników. Nauczycielowi wolno w każdej chwili korzystać z indeksu normalistów i zbioru normalistów.

Nieznajomość ogłoszonych przepisów nie stanowi w danym razie żadnej podstawy do uprawiedliwienia.

§ 82.

Kierownik (dyrektor) szkoły sprawuje nadzór nad budynkiem szkolnym i porządkiem domowym.

Ryczałt, potrzebny na utrzymanie budynku szkolnego, urządzenie salszkolnych i kancelaryi, na opał, oświetlenie i obsługę, pobiera kierownik (dyrektor) szkoły wprost z Urzędu podatkowego w ratach kwartalnych z góry.

Pod jego wyłącznym i bezpośrednim zarządem jest ogród i sprzęty szkolne, opał, oświetlenie i obsługa; winien on przestrzegać, aby w budynku oraz na boisku, przeznaczonem na zabawy i gimnastykę, panowała czystość i porządek, aby izby szkolne, urządzenie i sprzęty szkolne, zbiory i biblioteki znajdowały się w stanie odpowiadającym celowi nauki i higienie, tudzież, aby budynek szkolny wraz ze wszystkimi przynależnościami nie był ani przez siły nauczycielskie ani przez kogokolwiek innego używany w sposób sprzeczny z jego przeznaczeniem. Zezwolenie na używanie ubikacyi szkolnych do innych celów, aniżeli szkolnych, przysługuje w każdym poszczególnym wypadku władzy szkolnej krajowej.

Jeżeli mają być wydane jakie zarządzenia ze względu na stan budowlany lub sanitarny budynku szkolnego lub w sprawie sprzętów i urządzeń szkolnych, winien kierownik szkoły zwrócić się natychmiast o pomoc do władz szkolnych.

Kierownik szkoły ma utrzymywać w należytem stanie ogród szkolny i doświadczalne pole gospodarze; nie wolno mu tych nieruchomości używać na cele odmienne lub też wdzierżwiać.

Przy oddawaniu budynku szkolnego wraz z przynależnościami zastępcy należy sporządzić protokół w dwóch równobrzmiących egzemplarzach, z których jeden zostaje w aktach szkolnych, a drugi przedkłada się Radzie szkolnej okręgowej.

§ 83.

Bezpośredni nadzór nad środkami naukowymi i nad bibliotekami, oraz prowadzenie katalogów bibliotecznych może konferencya nauczycielska przekazać jednej lub więcej siłom nauczycielskim pod zwierzchniczym nadzorem kierownika szkoły.

Bezpośredni nadzór nad poszczególnymi izbami szkolnymi i nad znajdującymi się w nich urządzeniami i sprzętami sprawuje gospodarz klasy.

§ 84.

Obowiązki kierownika szkoły więcejklasowej spełnia w szkole 1-klasowej nauczyciel kierujący odnośną szkołą.

VII.

Tabela kwalifikacyjna, senaty.

§ 85.

Dla oznaczenia aplikacyi nauczycieli Rada szkolna krajowa prowadzi tabelę kwalifikacyjną wszystkich w kraju nauczycieli.

Równocześnie Rady szkolne okręgowe prowadzą tabelę kwalifikacyjną nauczycieli swego okręgu: tymczasowych rzeczywistych i stałych. Rady szkolne okręgowe wpisują do tabeli kwalifikacyjnej aplikacyę nauczycieli po wizytacyi szkoły, przy sposobności wydania na piśmie orzeczenia z wyników hospitacyi.

Z końcem roku przesyłają Rady szkolne okręgowe aplikacyę końcową nauczycieli Radzie szkolnej krajowej — celem zapisania jej do krajowej tabeli kwalifikacyjnej.

§ 86.

Przy ustalaniu kwalifikacyi należy brać wzgląd na :

1. zawodowe wykształcenie, oraz znajomość przepisów potrzebnych do wykonywania zawodu;
2. zdolności;
3. pilność i sumiennosc w wykonywaniu służby;
4. wynik pracy nauczycielskiej;
5. zachowanie się w szkole i poza szkołą;
6. u dyrektorów i kierowników szkół oraz nauczycieli, ubiegających się o kierownictwo szkoły: zdolność do kierownictwa szkołą wydziałową, względnie ludową.

Jeżeli w pojedynczym wypadku pewne okoliczności mogą mieć ścisłą łączność i doniosłość dla kwalifikacji, należy je wyraźnie zaznaczyć.

§ 87.

Ostatnia aplikacja w tabeli kwalifikacyjnej rozstrzyga w sprawach urzędowych nauczycieli z tem jednak, że gdy jest wyjątkowo gorszą, należy uwzględnić poprzednie dobre.

§ 88.

Dla ujednostajnienia postępowania przy oznaczeniu aplikacji nauczyciel mają być do opisanja aplikacji używane następujące noty: 1. znakomita, 2. bardzo dobra, 3. dobra 4. odpowiednia, 5. mniej odpowiednia.

Aplikacja odpowiednia należy się nauczycielowi, który według sił swoich stara się obowiązkom uczynić zadość i cel wskazany w szkole przynajmniej w niezbednej mierze osiąga.

Aplikacja dobra należy się nauczycielowi, który czyni zadość swoim obowiązkom i wykaże dobre wyniki swej pracy.

Aplikację bardzo dobrą przyznawać należy nauczycielowi, który obowiązkom swoim pod każdym względem w zupełności czyni zadość, a tem samem zasługuje przy równych latach służby na pierwszeństwo wobec kompetentów z aplikacją niższą.

Aplikację znakomitą należy przyznawać nauczycielowi, który gorliwą i skuteczną pracą ponad swój ścisły obowiązek, tudzież ciągłym kształceniem się wyprzedza w tym względzie swoich kolegów i na którego ma być zwrócona uwaga w tym kierunku, by przy równych latach służby miał pierwszeństwo wobec kompetentów z aplikacją bardzo dobrą, dobrą lub tylko odpowiednią.

Wszelkie określające dodatki do not aplikacji jak: wcale, ledwie i t. p. są wykluczone i nie mogą wpływać na podniesienie lub obniżenie zasadniczej noty.

§ 89.

Aplikacja znakomita lub bardzo dobra nie daje pierwszeństwa wobec kompetenta z kwalifikacją dobrą, jeżeli aplikację taką posiada dyrektor lub kierownik szkoły, kompetujący o posadę dyrektora lub kierownika tej samej szkoły, przy sposobności jej organizacyi na szkołę wyższej kategorii.

§ 90.

Mniej odpowiednia aplikacja nauczyciela tylko wtedy wpływać może ujemnie na stosunek prawno-służbowy, szczególnie na uszczuplenie w awansie, o ile z tytułu mniej odpowiedniej aplikacji Rada szkolna krajowa wytoczyła nauczycielowi śledztwo dyscyplinarne, celem wykazania, czy aplikację tę spowodowały okoliczności zewnętrzne, towarzyszące pracy nauczyciela, czy jego własna wina.

§ 91.

Każdy nauczyciel otrzyma z Rady szkolnej okręgowej z końcem roku szkolnego urzędowy odpis swojej aplikacji. Nauczyciel, czujący się aplikacją pokrzywdzony, ma prawo odwołać się w tej sprawie do senatu powiatowego w ciągu dwóch tygodni po doręczeniu mu odpisu urzędowego. Orzeczenie senatu zapisuje Rada szkolna okręgowa w tabeli kwalifikacyjnej nauczyciela bez zmiany i zastrzeżeń. To samo orzeczenie i w ten sam sposób zapisuje Rada szkolna krajowa w tabeli krajowej, o ile interesowany nie odniesie się w tej sprawie do senatu krajowego, jako instancyi wyższej.

§ 92.

Senat powiatowy składa się:

a) z dwóch delegatów Rady szkolnej okręgowej, którymi nie mogą być jednak ani przewodniczący Rady szkolnej okręgowej, ani też inspektor szkolny okręgowy;

b) z czterech delegatów stanu nauczycielskiego, wybranych na konferencji szkolnej okręgowej z pomiędzy osób stanu nauczycielskiego, zamieszkałych w danym okręgu, bez względu na to czy w czynnej pozostaje służbie lub też w stanie spoczynku. Wybór dokonywa się bezwzględną większością głosów wszystkich obecnych nauczycieli, uprawnionych do głosowania. Konferencya ta wybiera równocześnie 4 zastępców delegatów do senatu, których do urzędowania powołuje przewodniczący senatu w porządku ilości otrzymanych głosów, a to w wypadku choroby, względnie innej przeszkody delegata właściwego lub w wypadkach, przewidzianych § § 146, 152 i 153.

Urzędowanie poszczególnych członków senatu i ich zastępców trwa trzy lata.

§ 93.

W skład senatu pod żadnym warunkiem nie może być wybrany inspektor szkolny okręgowy lub krajowy, ani też delegat nauczycielski do Rady szkolnej okręgowej; obydwom przysługuje jednak prawo brania udziału w obradach senatu z głosem doradczym, nie mogą być jednak obecni przy głosowaniu.

§ 94.

Członkowie senatu wybierają z pomiędzy siebie większością głosów przewodniczącego i sekretarza.

§ 95.

Uchwały senatu zapadają przez głosowanie większością głosów, przewodniczący głosuje ostatni. W razie równości głosów prawomocną jest uchwała, za którą głosuje przewodniczący. W sprawach dyscyplinarnych wyrok ogłasza przewodniczący. Od wyroku przysługuje odwołanie do senatu krajowego w przeciągu dni 30 od dnia doręczenia.

§ 96.

Senat krajowy składa się z jednego delegata z każdego rejonu szkolnego krajowego, oraz trzech delegatów Rady szkolnej krajowej. Delegatów nauczycielskich i ich zastępców wybiera konferencya krajowa na przeciąg jej czasokresu jak w § 92. litera b). Zastępcę delegata powołuje do urzędowania przewodniczący senatu jak w § 92. Przewodniczy senatowi krajowemu, wybrany większością głosów członek senatu.

§ 97.

W skład senatu krajowego mogą wchodzić interesowani delegaci nauczycielscy do Rad szkolnych okręgowych, którym przysługuje głos doradczy tylko w sprawach nauczycieli ich okręgu. W sprawach nauczycieli innego okręgu nie mogą być obecni na posiedzeniu i nie mają prawa zabierania głosu.

§ 98.

Uchwały w senacie krajowym zapadają przez głosowanie; przewodniczący głosuje ostatni. W razie równości głosów prawomocną jest uchwała, za którą głosuje przewodniczący. Wyroki i orzeczenia senatu ogłasza przewodniczący. Od orzeczenia kwalifikacyjnego niema odwołania.

§ 99.

Nauczyciel, którego sprawa kwalifikacyjna jest przedmiotem obrad w senacie, nie ma prawa być przy tem obecnym, chyba wezwany. Przysługuje mu jednak prawo obecności w sprawach dyscyplinarnych; wtenczas może dobrać sobie do obrony zastępcę prawnego lub wyręczyć się nauczycielem, obdarzonym jego zaufaniem.

§ 100.

Wszyscy nauczyciele i urzędnicy, powołani do współdziałania w postępowaniu kwalifikacyjnem lub dyscyplinarnem mają w wykonaniu swych funkcyj pod osobistą, dyscyplinarną odpowiedzialnością, zachować najściślej sumiennosc i przedmiotowosc, nie ulegac zadnym wplywom i kierowac sie jedynie wzgledami sprawiedliwosci.

§ 101.

Tajemnica toku spraw w senacie powiatowym i krajowym obowiazuje zarowno wszystkich bioracych udzial w obradach senatu.

VIII.

Urlopy, przynoszenie w stan spoczynku, stosunek pozasluzbowy, rozwiazanie stosunku sluzbowego.

§ 102.

Kazdemu nauczycielowi nalezy na jego prosbe, w razie istotnej potrzeby, udzielic urlopu.

§ 103.

Urlopu do 3 dni wlaczenie udziela kierownik szkoly, do 6 miesiecy Rada szkolna okregowa, ponad 6 miesiecy Rada szkolna krajowa.

§ 104.

Czas choroby, czas trwania egzaminow zawodowych i czas sluzby wojskowej, wynikajacej z ustawowego obowiazku, nie zalicza sie do urlopow.

§ 105.

Jeżeli nauczyciel z powodu choroby lub innych waznych powodow nie moze wypelniac swoich obowiazkow sluzbowych, winien natychmiast zawiadomic o tem kierownika szkoly i podac zarazem przyczyne, a o ile to mozliwe, takze przypuszczalny czas trwania przeszkody.

Nauczyciel chory nie potrzebuje starac sie o urlop: w razie choroby dluzej trwajacej orzeka lekarz urzedowy, kiedy nauczyciel moze objac obowiazki sluzbowe.

Kierownik szkoly winien w razie przeszkody wlasnej zawiadomic o niej swego zastepce, t. j. nauczyciela najstarszego rangą i sluzba; jeżeli przeszkoda trwalaby dluzej niz 3 dni, winien zawiadomic o tem Rade szkolną okregową, wzglednie prosic o urlop.

Nauczyciel kierujacy szkola jednoklasowa winien w razie przeszkody wlasnej zawiadomic o niej bezzwlocznie przewodniczacego Rady szkolnej miejscowej, a gdyby przeszkoda trwala dluzej niz 3 dni, winien zawiadomic o tem Rade szkolną okregową, wzglednie prosic o urlop.

§ 106.

Kazda prosba o urlop, odpowiednio wczesnie wniesiona, musi byc zalatwiona jak najspieszniej, w kazdym razie jednak przed terminem rozpoczecia urlopu, w prosbie podanym. Gdy proszacy o urlop nie otrzyma odpowiedzi we wlasnym czasie, moze w wypadkach waznych rozpoczac urlop w terminie, w podaniu wymienionym, po poprzednim zawiadomieniu o tem swej bezposredniej wladzy zwierzchniczej.

§ 107.

Nauczyciel, który nie wykonuje swoich obowiazkow sluzbowych z powodu urlopu, choroby, skladania egzaminow zawodowych, ustawowo obowiazujacej sluzby wojskowej lub innej, od niego niezaleznej przyczyny, nie moze byc w swoich prawach i korzyściach sluzbowych w niczem ograniczony.

§ 108.

Nauczyciel, pozostajacy na urlopie bezplatnym, celem sprawowania czynnosci zarobkowych, nie moze byc posuniety w tym czasie do wyzszej klasy rangi, ani do wyzsze go stopnia placy. Czas spdzony na takim urlopie po po-

wrocie do czynnej służby nie wlicza się do lat awansu. Przepis ten nie dotyczy nauczycieli, zajętych w szkołach prywatnych z prawem publiczności.

§ 109.

Jeżeli w przekroczeniu udzielonego urlopu udowodniono winę nauczyciela, należy traktować je na równi z samowolnem wydaleniem się ze służby.

§ 110.

Nauczyciel, który otrzymał urlop z powodu niezdolności do służby, jeżeli po pełnym rocznym urlopie przypuszczać można, że powód tegoż urlopu prawdopodobnie po jakimś czasie ustąpi albo usunięty być może, ma prawo przejść w czasowy stan spoczynku (być skwieskowanym).

Przez niezdolność do służby rozumie się niezdolność nauczyciela do spełniania obowiązków na zajmowanym przez niego stanowisku. Nauczyciel, który stara się o przeniesienie w czasowy stan spoczynku, winien przed wniesieniem podania poddać się zbadaniu urzędowo lekarskiemu, i przy tem podać lekarzowi cel badania i potrzebne daty, odnoszące się do swego stanowiska służbowego.

Lekarz odsyła orzeczenie co do powodu, stopnia i prawdopodobnego trwania niezdolności do służby wprost władzy służbowej nauczyciela.

§ 111.

Przeniesienie w czasowy stan spoczynku można zarządzić z urzędu, jeżeli nauczyciel:

- a) stracił zdolność rozporządzania sobą albo
- b) z powodu słabości dłużej niż rok jest nieobecny w służbie i urzędownie stwierdzonem zostanie, że niezdolność do służby w przeciągu 6 następnych miesięcy usuniętą być nie może, a nie zachodzą powody przeniesienia go w stały stan spoczynku.

§ 112.

Nauczyciel, przeniesiony w czasowy stan spoczynku może każdego czasu zgłosić się do służby, a w takim razie winien najpóźniej z początkiem następnego roku szkolnego być wprowadzonym w urzędowanie.

Jeżeli nauczyciel, będący w czasowym stanie spoczynku, do lat 5 do służby się nie zgłosi, zarządzi Rada szkolna krajowa urzędowe zbadanie stanu jego zdrowia.

§ 113.

Nauczyciel, przeniesiony w czasowy stan spoczynku jest obowiązany — po odzyskaniu zdolności do służby, stosownie do zarządzenia władzy lub na własne żądanie — objąć pierwotnie zajmowaną posadę, albo posadę w nowem miejscu pobytu z tymi samymi poborami, jakie miał przed skwieskowaniem. Przeciw powołaniu do czynnej służby może nauczyciel wnieść w przeciągu dni 14 odwołanie do Ministerstwa wyznań i oświaty.

§ 114.

Czas, spędzony w tymczasowym spoczynku, nie będzie policzony przy posunięciu do wyższej klasy rangi. W wypadku ponownego wprowadzenia do służby czas, spędzony przed przeniesieniem w czasowy stan spoczynku w czynnej służbie w tym samym stopniu płacy dotyczącej klasy rangi, będzie tylko o tyle policzony do posunięcia się na wyższy stopień płacy, o ile czas ten do takiego posunięcia był policzalny.

Jeżeli nauczyciel przeniesiony w stan spoczynku za odprawą, zostanie reaktywowany w czasie, wedle którego odprawa była obliczona, natenczas nadpłata ma być ściągnięta z jego płacy najpóźniej w przeciągu lat dwu, o ile to nie obciążą minimum płacy wolnego od egzekucyi.

§ 115.

Jeżeli nauczyciel ubiega się o mandat posła do ciała ustawodawczego, albo w tych wypadkach, gdzie ustawa przewiduje zastępców posłów, o godność taką stara się, lub dopuszcza, aby go jako kandydata do takiego mandatu albo na taką godność postawiono, wtedy — aż do ukończenia wyborów — ma być postawiony w stan pozasłużbowy. Jeżeli nauczyciel zostanie wybrany posłem

i przyjęcia mandatu nie odmówi, należy zarządzić na czas trwania mandatu względnie jeżeli wybór ten padł na niego jako zastępcę, od czasu wstąpienia albo powołania do odnośnego ciała reprezentacyjnego postawienie go w stan pozasłużbowy.

§ 116.

Postawienie nauczyciela w stan pozasłużbowy zastrzeżone jest Radzie szkolnej krajowej.

Nauczycielowi postawionemu w stan pozasłużbowy, przysługuje prawo poboru całej w ostatnim czasie pobieranej płacy.

§ 117.

Nauczyciel, postawiony w stan pozasłużbowy, z chwilą ustania stosunku, który spowodował postawienie go w stan pozasłużbowy, wstępuje napowrót do czynnej służby. Powołanie go wprost na inną, aniżeli pierwotnie zajmowaną posadę, nie jest dopuszczalne.

§ 118.

Czas spędzony w stosunku pozasłużbowym wlicza się przy wymiarze poborów emerytalnych. Nauczyciel postawiony w stan pozasłużbowy nie traci żadnych praw.

§ 119.

Jeżeli nauczyciel rzeczywisty stanie się do służby niezdolny, a odzyskanie zdolności na przyszłość jest u niego wykluczone, co urzędownie powinno być stwierdzone, należy go przenieść w stały stan spoczynku, przyznając mu normalne pobory, jako emeryturę (odprawę).

§ 120.

Bez względu na wykazaną trwałą niezdolność do służby przysłuża prawo do przejścia w stały stan spoczynku:

1. nauczycielowi rzeczywistemu, który ukończył 60. rok życia;
2. postawionemu w stan pozasłużbowy;
3. tym nauczycielom rzeczywistym, przeniesionym w czasowy stan spoczynku, którzy w przeciągu 5 lat po wykazaniu zupełnej zdolności do służby posady ponownie nie objęli;
4. nauczycielom rzeczywistym, którzy ukończyli 35 lat służby, licząc od dnia objęcia pierwszej tymczasowej posady nauczycielskiej; otrzymują oni pełne pobory służbowe, jakie mieli w ostatnim roku służby.

§ 121.

Z urzędu może nastąpić przeniesienie w stały stan spoczynku w razie trwałej niezdolności nauczyciela do odpowiedniego przepisom pełnienia obowiązków, przekroczenia przez nauczyciela 60. roku życia, a o ile chodzi o nauczyciela, zostającego w stanie czasowego spoczynku, jeżeli tenże uzyskał ustawowe prawo do pełnych poborów emerytalnych.

§ 122.

Jeżeli przy badaniu prośby o przeniesienie w czasowy lub stały stan spoczynku okażą się jakie wątpliwości, należy podać je pisemnie do wiadomości nauczyciela, który jest uprawniony oświadczyć się co do tego w przeciągu dni 30. Prośbę tego rodzaju należy tylko wówczas odrzucić, jeżeli proszący w przeciągu oznaczonego mu czasu nie złożył żadnego oświadczenia albo, jeżeli prośba ta okaże się na podstawie wyniku badań nieuzasadnioną. Przeciw odrzuceniu prośby o przeniesienie w stan spoczynku o ile ono postanowione zostało przez Radę szkolną krajową, może nauczyciel wnieść w przeciągu dni 30-tu zażalenie do Ministerstwa wyznań oświaty.

§ 123.

Jeżeli przeniesienie nauczyciela w stan spoczynku ma być zarządzone z urzędu, należy natychmiast zawiadomić o tem nauczyciela pisemnie z podaniem powodów zamierzonego zarządzenia i z dodatkiem, że wolno mu w przeciągu

dni 30 wnieść swoje uwagi, co do których następnie potrzebne dochodzenia mają być wdrożone. Przeciw postanowieniu Rady szkolnej krajowej, zarządzającej z urzędu przeniesienie nauczyciela w stan spoczynku, może nauczyciel w przeciągu dni 30 wnieść u swej władzy służbowej zażalenie do Ministerstwa wyznań i oświaty. W czasie trwania postępowania odwoławczego ma być nauczyciel uważany jako będący na urlopie. Jeżeli nauczyciel w przeciągu oznaczonego terminu nie wnieść żadnych uwag, natenczas należy postąpić tak, jak gdyby on sam prosił o przeniesienie w stan spoczynku.

§ 124.

Nauczyciel ma prawo zgłosić wystąpienie ze stosunku służbowego, o ile temu nie stoją na przeszkodzie przyjęte przez niego zobowiązania. Oświadczenie to ma być złożone pisemnie Radzie szkolnej krajowej. Przyjęcie oświadczenia o wystąpieniu jest wykluczone, jeżeli przeciw nauczycielowi toczy się dochodzenie dyscyplinarne lub, gdy na nim ciąży zobowiązania pieniężne ze stosunku służbowego.

§ 125.

Oświadczenie o wystąpieniu ze służby należy uważać za przyjęte, jeżeli w przeciągu czterech tygodni nie nastąpiła odmowa przyjęcia. Przeciw odmówieniu przez Radę szkolną krajową przyjęcia oświadczenia o wystąpieniu, może nauczyciel w przeciągu dni 14 wnieść zażalenie do Ministerstwa wyznań i oświaty.

§ 126.

Przez ustąpienie ze stanowiska służbowego traci nauczyciel wszelkie prawa i pretensye, natomiast należy mu się odprawa w wysokości 3-letniej płacy emerytalnej. W razie śmierci tego nauczyciela jego przynależni otrzymają na żądanie takie zaopatrzenie, jakiego im się należało, gdyby śmierć nastąpiła z chwilą ustąpienia tego nauczyciela ze stanowiska służbowego.

IX.

Kary dyscyplinarne i wydalenie ze służby.

§ 127.

Nauczyciele, którzy wykraczają przeciw obowiązkom, ustawą na nich nałożonym, będą karani, bez naruszenia ich możliwej ustawowo-karnej odpowiedzialności, karami porządkowymi i dyscyplinarnymi, a to wedle tego, czy ich przewinienie służbowe ze względu na rodzaj, skutki, powtórzenie lub też inne obciążające okoliczności przedstawia się jako mniejsze lub większe wykroczenie służbowe.

§ 128.

Postanowienia co do praw przedłożonego udzielania podwładnym słownych lub pisemnych wytknięć, ganienia, niewłaściwości w urzędowaniu i t.p. nie są naruszone niniejszą ustawą.

§ 129.

Karom porządkowym podpadają następujące przewinienia służbowe:

1. brak aktów szkolnych i niedbałe ich prowadzenie;
2. wykroczenia, popełnione z powodu niedokładnej znajomości ustaw i rozporządzeń władz szkolnych;
3. zaniedbywanie nadzoru w utrzymywaniu porządku i czystości w ubikacjach szkolnych;
4. nieskuteczna praca w szkole, po raz pierwszy stwierdzona, o ile w tem udowodniono winę nauczyciela;
5. samowolne skracanie czasu nauki szkolnej;
6. samowolne przedłużenie urlopu lub samowolna przerwa w wykonywaniu obowiązków służbowych;
7. wszelkie nieuprzedliwione przekroczenia służbowe w sprawach mniej ważnych;

8. nieposłuszeństwo przełożonemu w sprawach służbowych.

§ 130.

Karom dyscyplinarnym podlegają następujące przewinienia:

1. wszystkie wykroczenia, podpadające pod ustawę karną, o ile ograniczają lub odbierają winnemu prawo wybieralności do reprezentacyi gminnej, oraz wszystkie przekroczenia służbowe, które mogą pociągnąć za sobą ujemny wyrok sądowy;

2. niemoralne życie wywołujące publiczne zgorszenie;

3. praca nieskuteczna, o ile była już karana karami porządkowymi;

4. wymuszanie podarunków wartościowych;

5. wszelkie nadużycia służbowe, o ile podpadają pod ustawę karną;

6. udowodniona i powtarzająca się opieszałość, obojętność i lekceważenie obowiązków służbowych;

7. powtarzające się samowolne przerwy w wykonywaniu obowiązków służbowych, karane już poprzednio karą porządkową;

8. zuchwale nieposłuszeństwo poleceniom przełożonego, łamujące normalny tok działalności szkoły, oraz słowna i czynna zniewaga kolegów i przełożonych w czasie urzędowania;

9. działanie na szkodę majątku szkolnego, o ile było przedmiotem dochodzenia karno-sądowego.

§ 131.

Życie prywatne nauczyciela, przynależność tegoż do pewnej partyi politycznej lub stowarzyszenia i praca w nich, o ile kierunek jej nie daje publicznego zgorszenia lub też nie stoi w ujemnym stosunku do zawodowych obowiązków nauczyciela, nie podlega żadnym karom.

§ 132.

Kary porządkowe są:

a) ostrzeżenie;

b) nagana pierwszego stopnia.

§ 133.

Kary te tylko na piśmie wraz z podaniem powodów mają moc obowiązującą.

§ 134.

Nalożenie kary porządkowej na nauczyciela przysługuje senatowi. Przed nalożeniem kary porządkowej należy obwinionemu nauczycielowi dać możność i sposobność do pisemnego lub ustnego usprawiedliwienia się.

§ 135.

Kary dyscyplinarne są:

a) nagana drugiego stopnia;

b) przeniesienie na posadę równorzędną;

c) wykluczenie na oznaczony czas od wyższego stopnia płacy w tej samej klasie rangi z wliczeniem tego czasu do dalszych terminów awansowych;

d) wykluczenie na oznaczony czas od awansu do wyższej klasy rangi bez wliczenia tego czasu do dalszych terminów awansowych;

e) wykluczenie na oznaczony czas od awansu do wyższej klasy rangi z wliczeniem tego czasu do dalszych terminów awansowych;

f) przeniesienie w stan spoczynku;

g) wydalenie ze służby.

§ 136.

Nagana drugiego stopnia i przeniesienie na posadę równorzędną nie wpływają ujemnie na awans do wyższej klasy rangi lub do wyższego stopnia płacy.

§ 137.

Wykluczenie od awansu do wyższej klasy rangi nie może trwać dłużej jak 3 lata.

§ 138.

Kara na przeniesienie w stan spoczynku może być orzeczona bądź na pewien czas oznaczony, bądź na zawsze.

Po upływie czasu oznaczonego w orzeczeniu ma być nauczyciel tak fraktowany, jak gdyby był w czasie prawomocności orzeczenia dyscyplinarnego przeniesiony w czasowy stan spoczynku na podstawie §§ 113 i 114.

§ 139.

W wypadku orzeczenia kary na wydalenie może być nauczycielowi przyznany orzeczeniem na czas dożywotni albo w wypadku wykazanej potrzeby na czas ograniczony trwały dodatek sustentacyjny, jednak najwyżej do połowy takiej kwoty, jakaby mu w razie przeniesienia go w stały stan spoczynku przypadła jako normalna płaca emerytalna. Jeżeli nauczyciel sam na takie względy nie zasługuje, natenczas należy jego przynależnym przyznać dodatek sustentacyjny w najwyższym wymiarze normalnych poborów zaopatrzenia, jakieby im się należało w razie śmierci tego nauczyciela w służbie czynnej. Postanowienia ustawy karnej o utracie poborów emerytalnych i zaopatrzenia wskutek sąsądzenia karno-sądowego mają także zastosowanie do takich dodatków sustentacyjnych.

§ 140.

Przy wymiarze kary należy brać pod rozwagę w każdym wypadku, jak ciężkiem jest przewinienie służbowe i powstałe z tego szkody, jak również: stopień przewinienia i całe dotychczasowe zachowanie się nauczyciela.

§ 141.

Kary dyscyplinarne mogą być nałożone tylko orzeczeniem krajowego senatu na podstawie postępowania przeprowadzonego odpowiednio do przepisów.

§ 142.

Przeciw nauczycielowi, który należy do ciała ustawodawczego reprezentacyjnego, nie może być w czasie trwania sesji bez zgody Izby postępowanie dyscyplinarne ani wdrożone, ani dalej prowadzone.

§ 143.

Postępowanie dyscyplinarne przeprowadzają w zakresie kar porządkowych senaty powiatowe, w zakresie kar dyscyplinarnych senat krajowy.

§ 144.

Śledztwo dyscyplinarne na wniosek Rady szkolnej okręgowej przeprowadza senat powiatowy i wydaje wyrok, o ile przewinienie nie przekracza kary porządkowej.

Gdy śledztwo, prowadzone przez senat powiatowy z poruczenia Rady szkolnej okręgowej lub senatu krajowego, wykaże przewinienie nauczyciela, podlegające karze dyscyplinarnej, wówczas odstępuje się sprawę senatowi krajowemu bez wniosku, celem wymierzenia kary. Senat krajowy, po uwzględnieniu okoliczności łagodzących, może zwrócić senatowi powiatowemu sprawę z wnioskiem na karę porządkową.

§ 145.

Świadkowie, składający zeznania w sprawach dyscyplinarnych nauczycieli, mogą być przesłuchani przez sądy pod przysięgą.

§ 146.

Na czas śledztwa dyscyplinarnego delegata nauczycielskiego do senatu powiatowego lub krajowego wchodzi w jego miejsce do czasu ukończenia śledztwa ten zastępca delegata, który przy wyborach otrzymał największą ilość głosów. Członek senatu, ukarany dyscyplinarnie, nie może być wybrany powtórnie do senatu. Również nie może być wybraną do senatu osoba stanu nauczycielskiego, pozostająca w śledztwie dyscyplinarnem lub dyscyplinarnie karana.

§ 147.

O ile delegat Rady szkolnej okręgowej lub krajowej do senatu podpadnie śledztwu dyscyplinarnemu lub ulegnie karze dyscyplinarnej, w miejsce jego wyznaczy Rada szkolna okręgowa lub krajowa na członka senatu jednego delegata.

§ 148.

Delegat nauczycielski do Rady szkolnej okręgowej, podlegający śledztwu dyscyplinarnemu, nie może brać udziału w obradach senatu.

§ 149.

O materialne potrzeby senatów i sprawowanych przez nie czynności kancelaryjnych stara się Rada szkolna okręgowa, względnie krajowa.

Koszta postępowania dyscyplinarnego ponosi fundusz szkolny krajowy.

§ 150.

Kara na wydalenie może być tylko wówczas orzeczoną, jeżeli za nią oświadczy się $\frac{5}{6}$ członków senatu, uprawnionych do głosowania.

§ 151.

Do strzeżenia interesów służby, naruszonych wykroczeniem dyscyplinarnym, ustanawia się prokuratora, którym jest jeden z delegatów Rady szkolnej okręgowej względnie krajowej.

Prokurator jest obowiązany współdziałać przy przeprowadzeniu postępowania dyscyplinarnego dla strzeżenia czci i godności stanu nauczycielskiego, oraz ścisłego wypełniania obowiązków zawodowych i w tym kierunku przez stawianie wniosków, lub inne wkroczenie w myśl ustawy karnej brać czynny udział w postępowaniu dyscyplinarnym.

Prokurator dyscyplinarny dla strzeżenia interesów powierzonych jego zastępstwu, musi być wysłuchany przed powzięciem każdej uchwały senatu.

§ 152.

Nauczyciele, wybrani do senatu, jak i inni członkowie, do senatu powołani, ustępują z tej czynności, gdy przeniosą się na posadę do innego okręgu, względnie innego rejonu szkolnego krajowego.

§ 153.

Nauczycielowi obwinionemu przysługuje prawo wykluczenia najwyżej 3 członków senatu, jeżeli może naprowadzić takie okoliczności, któreby ich bezstronność w wątpliwość podawały. W celu umożliwienia wykonania tego prawa mają być obwinionemu wraz z wezwaniem do ustnej rozprawy podane do wiadomości nazwiska członków senatu.

Żądanie wyłączenia musi być wniesione w przeciągu 3 dni po doręczeniu zawiadomienia na ręce przewodniczącego senatu. O wyłączeniu rozstrzyga tenże senat bez dopuszczenia dalszego środka prawnego.

§ 154.

Nauczyciel obwiniony ma prawo przybrać sobie w postępowaniu dyscyplinarnym obrońcę prawnego albo jednego z pośród nauczycieli czynnych lub emerytowanych, o ile ten na to się zgodzi. obrońca jest uprawniony do naprowadzenia wszystkiego, co uważa za potrzebne do obrony obwinionego i zastosowania wszystkich środków obrony w myśl przepisów ustawy. Jest on obowiązany do zamilczenia wszystkich wiadomości, udzielonych mu w charakterze obrońcy. Senaty mogą zarządzić osobiste stawienie się obwinionego do rozprawy lub zostawić to jego woli, co w każdym wypadku w zawiadomieniu o terminie rozprawy wraz z podaniem członków senatu musi być wyraźnie naznaczone.

§ 155.

W razie wykazanego na konferencji grona przewinienia nauczyciela, zarząd szkoły zawiadamia o tem Radę szkolną okręgową, przedkładając protokół konferencyjny, a Rada na plenarnem posiedzeniu orzeka, czy przewinienie to winno podlegać postępowaniu dyscyplinarnemu. Przewinienia, spostrzeżone u nau-

czyciela przez inspektora szkolnego, po omówieniu ich z gronem na konferencyi hospitacyjnej i dotyczącym nauczycielem, przedkłada inspektor szkolny wraz z protokołem konferencyjnym, obejmującym też obronę obwinionego, o ile się jej nie zrzekł, wprost od siebie na posiedzeniu Rady szkolnej okręgowej.

W razie uznania przewinienia za podpadające postępowaniu dyscyplinarnemu, porucza Rada szkolna okręgowa przeprowadzenie śledztwa wedle uznania senatowi powiatowemu lub krajowemu, które postąpią we własnym zakresie działania.

§ 156.

Doniesienia anonimowe nie mogą być przedmiotem urzędowego badania.

§ 157.

Uchwała na wdrożenie śledztwa dyscyplinarnego ma być doręczona obwinionemu nauczycielowi przez przełożonego tej władzy, przy której senat jest ustanowiony. Przeciw wdrożeniu śledztwa dyscyplinarnego nie jest dopuszczalny żaden środek prawny.

§ 158.

Przewodniczący senatu lub delegowany przezeń członek senatu jako komisarz śledczy, wzywa nauczyciela obwinionego i bada wszystkie okoliczności i środki dowodowe, potrzebne do zupełnego wyjaśnienia sprawy, przy odpowiednim uwzględnieniu wniosków, stawianych przez obwinionego lub prokuratora dyscyplinarnego. Prokurator dyscyplinarny i obrońca mają być zawiadomieni o wyniku śledztwa co do wszystkich istotnie ważnych momentów. Jeżeli prokurator postawi w czasie śledztwa wniosek na rozszerzenie postępowania dyscyplinarnego na nowe punkta obwiniające, winien komisarz śledczy, jeżeli ma wątpliwości co do uwzględnienia tego wniosku, zażądać uchwały senatu. Do takiej uchwały mają analogiczne zastosowanie przepisy §§ 95. i 89.

§ 159.

Komisarz śledczy może, stosowując odpowiednie przepisy postępowania karnego, przesłuchać świadków albo znawców bez zaprzysiężenia. Jeżeli świadkowie lub rzeczoznawcy wezwaniu komisarza śledczego nie są powolni, jeżeli bez ustawowej przyczyny nie chcą złożyć zeznań lub jeżeli mieszkają poza obrębem tego politycznego powiatu, w którego okręgu komisarz śledczy się znajduje, ten ostatni spowoduje ich przesłuchanie przez właściwą władzę polityczną lub policyjną. Władze polityczne i policyjne mają przytem postąpić wedle istniejących dla tych władz przepisów pod względem przesłuchania stron.

Przy przesłuchaniu świadków i rzeczoznawców postępować należy wedle przepisów postępowania karnego.

§ 160.

Nauczycielowi obwinionemu należy przedstawić wszystkie, przemawiające przeciw niemu okoliczności i środki dowodowe do ustnej albo pisemnej obrony. Zaprzeczenie współudziału postępowania nie wstrzymuje.

Po zakończeniu śledztwa przedkłada komisarz śledczy akta senatowi.

§ 161.

Senat postanawia na tajnem posiedzeniu, czy sprawa ma być przekazana do ustnej rozprawy lub postępowanie zastanowione. Jeżeli senat postanowi zastanowienie postępowania, natenczas ma odstąpić akta Radzie szkolnej okręgowej, względnie krajowej. W uchwale przekazującej sprawę do ustnej rozprawy, muszą być dokładnie podane punkta obwiniające. Uchwała ta musi także obejmować wnioski, potrzebne do przygotowania rozprawy.

§ 162.

Nauczyciel obwiniony ma być o zastanowienie postępowania przez przełożonego władzy, przy której komisya jest ustanowiona, z podaniem powodów zastanowienia pisemnie zawiadomiony. Zawiadomienie obwinionego o przekazaniu sprawy do ustnej rozprawy nastąpi równocześnie z zawezwaniem tegoż do rozprawy.

Przeciw przekazaniu sprawy do ustnej rozprawy nie jest dopuszczalny żaden środek prawny.

§ 163.

Dzień do ustnej rozprawy wyznacza przewodniczący senatu. Tenże wzywa obwinionego nauczyciela, tegoż obrońcę, którego obwiniony wezas musi podać i członków senatu. O ile śledztwo nie miało miejsca, może obwiniony i prokurator w przeciągu dni 8 po doręczeniu uchwały, zarządzającej rozprawę ustną, stawiać wnioski dowodowe, co do których rozstrzyga senat bez dopuszczenia środka prawnego.

§ 164.

Rozprawa odbywa się tajnie, jednakowoż obwiniony może żądać dozwolenia przystępu trzem swoim zaufanym osobom zawodu nauczycielskiego. Podawanie treści rozprawy do wiadomości publicznej jest wzbronione, a dozwolone jedynie za uchwałą senatu i zgodą obwinionego.

§ 165.

Rozprawa rozpoczyna się przedstawieniem stanu sprawy przez sprawozdawcę, wyznaczonego przez przewodniczącego senatu z pośród członków. Następnie zostanie przesłuchany obwiniony, poczem będzie wysłuchany prokurator dyscyplinarny ze swoim przedstawieniem i wnioskiem, a w końcu obwiniony, jako też jego obrońca z obroną. Ostatnie słowo przysługuje obwinionemu.

§ 166.

Jeżeli senat — na wniosek lub z urzędu — uzna za potrzebne przesłuchanie świadków przez komisarza śledczego, albo przez pewną władzę, albo dostarczenie innych środków dowodowych, niezbędnych do wyjaśnienia sprawy, natenczas ma poczynić potrzebne zarządzenia, a w razie potrzeby wyznaczyć dalszy ciąg rozprawy na inny dzień.

§ 167.

Senat ma w swem orzeczeniu uwzględnić tylko to, co było treścią rozprawy ustnej. Przy rostrzyganiu nie jest on krępowany żadnymi regułami dowodowymi, lecz ma orzekać na podstawie przekonania, nabranego przez wolne i sumienne zbadanie wszystkich przedstawionych środków dowodowych.

§ 168.

Nauczyciel obwiniony musi być orzeczeniem senatu albo od zarzuconego mu naruszenia obowiązków uwolniony, albo tegoż uznany winnym. W razie uznania winy, orzeczenie ma zawierać także postanowienia o dyscyplinarnej albo porządkowej karze, na jaką nauczyciel zostaje zasądzony.

§ 169.

Każde orzeczenie ma być doręczone władzy, przy której senat jest ustanowiony, do wykonania, o ile nie wniesiono zażalenia nieważności.

§ 170.

Orzeczenie dyscyplinarne senatu ma być przez władzę, przy której senat jest ustanowiony, pisemnie wygotowane i doręczone prokuratorowi dyscyplinarnemu, jakoteż nauczycielowi obwinionemu lub pozostałym po nim, uprawnionym do wniesienia odwołania, z podaniem powodów rozstrzygnięcia i pouczeniem o środkach prawnych.

§ 171.

Z ustnej rozprawy spisuje się protokół, który ma zawierać nazwiska obecnych i przedstawienie przebiegu rozprawy co do wszystkich, istotnie ważnych momentów, oraz co do narad i głosowania. Protokół ten ma być podpisany przez przewodniczącego i protokolanta.

§ 172.

Jeżeli nauczyciel umrze przed wydaniem wyroku pierwszej instancji, ma być postępowanie zastanowione.

§ 173.

Przeciw orzeczeniu senatu może być wniesione do instancji wyższej to jest do Ministerstwa wyznań i oświaty i do Trybunału administracyjnego odwołanie co do ustępów o winie i karze.

§ 174.

Do odwołania są uprawnieni:

- a) nauczyciel obwiniony;
- b) na wypadek, gdy tenże przed prawomocnością orzeczenia umarł, jego pozostali, dotknięci orzeczeniem w swym prawie do poborów zaopatrzenia;
- c) prokurator dyscyplinarny.

§ 175.

Odwołanie należy wnieść w przeciągu dni 30 po otrzymaniu orzeczenia senatu. Jeżeli nauczyciel obwiniony umrze w biegu czasu do odwołania, wówczas czasokres ten do odwołania dla uprawnionych, po nim pozostałych, rozpoczyna się od dnia jego śmierci. Odwołanie ma skutek odraczający.

§ 176.

Jeżeli instancja odwoławcza uzna, że odwołanie wniesiono za późno, albo, że wniesione zostało przez osobę, której nie przysługują prawo odwołania, należy odwołanie bez żadnego dalszego postępowania odrzucić. Jeżeli uważa instancja odwoławcza uzupełnienie śledztwa za wskazane, należy je spowodować przez senat orzekający. Jeżeli istotne braki w postępowaniu wymagają powtórzenia tegoż w pierwszej instancji: w senacie powiatowym, ma instancja odwoławcza przy zniesieniu zaczepionego orzeczenia i zarządzeniu nowego postępowania przekazać sprawę senatowi powiatowemu napowrót do traktowania.

Co do orzeczeń instancji odwoławczej mają zastosowanie przepisy §§ 168, 169 i 170.

§ 177.

Po prawomocnem orzeczeniu dyscyplinarnem należy doręczyć jego wygotowanie wraz z powodami rozstrzygnięcia Radzie szkolnej okręgowej, względnie krajowej, która w danym razie ma spowodować wykonanie kary.

§ 178.

Jeżeli postępowanie zastanowiono, albo obwiniony został uwolniony, lub też skazano go jedynie na karę porządkową, może być postępowanie na niekorzyść obwinionego tylko wówczas wznowione, jeżeli w przeciągu lat trzech wyszły na jaw nowe szczegóły albo środki dowodowe, które są w stanie uzasadnić same albo w związku z pierwotnie podniesionymi dowodami przekroczenie nauczyciela obwinionego, albo zasądzenie nauczyciela skazanego tylko na karę porządkową — na karę dyscyplinarną.

§ 179.

Nauczyciel, prawomocnie na karę dyscyplinarną skazany albo jego pozostali, dotknięci orzeczeniem w swych poborach zaopatrzenia, mogą żądać wznowienia postępowania także po wykonaniu kary, jeżeli naprowadzą nowe szczegóły lub środki dowodowe, które są w stanie same albo w związku z pierwotnie podniesionymi dowodami uzasadnić uwolnienie, albo spowodować wymiar kary łagodniejszej. Taką prośbę należy wnieść do władzy, przy której ustanowiony jest senat, powołany do orzekania.

§ 180.

O wznowieniu postępowania rozstrzyga na tajnem posiedzeniu senat, który o sprawie w pierwszej instancji orzekał. Przeciw postanowieniu wznowienia postępowania w myśl § 178. i przeciw odmówieniu prośbie o wznowienie w myśl § 179. — nie jest dopuszczalny żaden środek prawny.

§ 181.

Przez postanowienie wznowienia postępowania zostaje pierwotne orzeczenie co do winy o tyle zniesione, o ile ono dotyczy tego czynu, co do którego wznowienie zostało postanowione; jeżeli zaś orzeczeniem tem została kara wymierzona

na, ma ono być także co do ustępu o karze zniesione. Przez wznowienie przechodzi sprawa z reguły w stan śledztwa.

§ 182.

Jeżeli nauczyciel, na którego korzyść zezwolono na wznowienie postępowania, zostanie ponownie uznany winnym, przy wymiarze kary należy mieć wzgląd na karę już odcierpianą. Senat, który uznał wznowienie postępowania na korzyść obwinionego nauczyciela za dopuszczalne, może za zgodą prokuratora orzec natychmiast zwolnienie od kary albo wymierzyć karę łagodniejszą.

§ 183.

Senat może zasuspendować w służbie będącego nauczyciela, przeciw któremu wdrożono dochodzenie karne lub dyscyplinarne, jeżeli to z bardzo ważnych względów służbowych, w szczególności dla strzeżenia godności i bezpieczeństwa urzędu okaże się bardzo wskazanem.

§ 184.

Jeżeli przeciw nauczycielowi zarządzono karno-sądowy areszt śledczy, ma przełożony jego władzy służbowej zawiadomić o tem w drodze służbowej właściwy senat.

Każdy przełożony jest uprawniony zarządzić tymczasowe wstrzymanie nauczyciela od urzędowania, jeżeli tenże popełnił czyn zbrodniczy, albo tego rodzaju ciężkie wykroczenie służbowe, które przez pozostawienie go w służbie choćby najkrótszy czas nadal mogłoby narazić powagę i dobro szkoły na niebezpieczeństwo.

O każdej tymczasowej suspenzyi należy zawiadomić bezzwłocznie w drodze służbowej — przy przedstawieniu stanu rzeczy — senat, celem zbadania sprawy.

§ 185.

Uchwałą senatu może być nauczyciel na czas trwania suspenzyi ograniczony w swych poborach do $\frac{2}{3}$ części.

§ 186.

Zasuspendowanie w służbie kończy się najpóźniej z prawomocnem zakończeniem postępowania dyscyplinarnego. Jeżeli przed owym czasem odpadną okoliczności, które spowodowały zasuspendowanie nauczyciela, ma senat powziąć uchwałę co do zniesienia suspenzyi.

§ 187.

Senat rozstrzyga o zawieszeniu lub zniesieniu suspenzyi bez poprzedniej rozprawy ustnej. Przeciw tymczasowej suspenzyi nie jest dopuszczalny żaden środek prawny.

Przeciw uchwale senatu, mocą której suspenzyę postanowiono, prośbie o zniesienie suspenzyi odmówiono, tymczasowe zawieszenie jej zatwierdzono, albo, gdy nauczyciel został w swych poborach ograniczony, może tenże wnieść w przeciągu dni 14 zażalenie do właściwej instancji wyższej. Zażalenie nie pociąga za sobą skutków odraczalnych. Jeżeli senat, przeciw wnioskowi prokuratora, zasuspendowania w służbie nie postanowi albo postanowioną suspenzyę zniesie, wolno temuż w przeciągu 14 dni wnieść zażalenie.

§ 188.

Z końcem suspenzyi wstępuje nauczyciel znowu w prawo do poborów ustawowych. Jeżeli wdrożone przeciw nauczycielowi postępowanie dyscyplinarne skończy się jego uwolnieniem albo nałożeniem kary porządkowej, należy zwrócić mu dodatkowo zatrzymaną część poborów. W razie ostrzejszej kary dyscyplinarnej wypłata zatrzymanych poborów nie ma miejsca. Dodatkowa wypłata zatrzymanych poborów nie ma miejsca także w razie wydalenia ze służby w bezpośrednim następstwie wyroku karno-sądowego.

§ 189.

Sądy karne są obowiązane zawiadomić o wdrożeniu postępowania karnego i wniesieniu aktu oskarżenia przeciw nauczycielowi, jak i o zawieszeniu nad nim aresztu Radą szkolną okręgową, która zawiadomi o tem w drodze

służbowej właściwy senat, celem możliwego powzięcia uchwały. Również mają sądy karne zawiadomić Radę szkolną okręgową o ukończeniu postępowania karnego przy przesłaniu odnośnych aktów. Aż do ukończenia postępowania karnego nie może być postępowanie dyscyplinarne o ten sam czyn wdrożone, ani dalej prowadzone.

§ 190.

Jeżeli przeciw nauczycielowi zapadł wyrok karno-sądowy, którego bezpośrednim następstwem w myśl istniejących ustaw jest utrata urzędu, należy wydalenie nauczyciela postanowić w drodze administracyjnej, bez dalszego postępowania.

§ 191.

Jeżeli zasądzenie karno-sądowe nie sprowadza w bezpośrednim swem następstwie utraty urzędu albo, gdy nauczyciel został uwolniony, ma naczelnik władzy służbowej przesłać akta karnosądowego postępowania w drodze służbowej właściwemu senatowi, celem dalszego postanowienia.

§ 192.

Każde postępowanie dyscyplinarne powinno być ukończone najdalej w przeciągu 6 miesięcy.

§ 193.

Jeżeli suspensya nauczyciela została postanowioną, albo w wiszącym postępowaniu dyscyplinarnem uchwała na wydalenie powziętą, należy wstrzymać się z awansowaniem nauczyciela do wyższej klasy rangi aż do czasu prawomocnego zakończenia postępowania.

Jeżeli nauczyciel zostanie uwolniony albo skazany tylko na karę porządkową lub na karę nagany drugiego stopnia względnie na karę przeniesienia na posadę równorzędną, wówczas, jeżeli w tym czasie nabył prawa do czasowego awansu, należy to wykonać dodatkowo z prawem, - działającym wstecz aż do dnia następnego po dniu, w którym ubiegł termin do awansu.

§ 194.

Kary porządkowe nie będą w spisywane do tabeli kwalifikacyjnej. Każda kara dyscyplinarna, orzeczona przeciw nauczycielowi, ma być po nastąpieniu prawomocności orzeczenia zapisana w tabeli kwalifikacyjnej. Jak długo trwa ten zapisek, ma być przy tem przechowany odpis odnośnego orzeczenia.

§ 195.

Po upływie lat 3, licząc od prawomocności orzeczenia, w żadnym jednak razie przed zupełnem odcierpieniem nałożonej kary dyscyplinarnej, ma być zapisek wymienionych kar z tabeli kwalifikacyjnej wykreślony, jeżeli nauczyciel od tego czasu prowadził się nienagannie.

§ 196.

W czasie trwania śledztwa może komisarz śledczy, o ile to uważa za zgodne z celem postępowania, zezwolić obwinionemu nauczycielowi na nieograniczony albo częściowy wgląd do aktów sprawy. Po doręczeniu uchwały wydalającej nauczyciel obwiniony i jego obrońca ma prawo wglądać w akta sprawy z wyjątkiem protokołu i brać z nich odpisy. Podawanie bez zgody senatu i obwinionego do publicznej wiadomości treści aktów jest zabronione.

§ 197.

Wszystkie doręczenia są ważne i powodują bieg czasokresów, jeżeli zostały skutecznie osobiście obwinionemu, jego obrońcy, albo złożone innemu, wskazanemu przez niego pełnomocnikowi. Publiczne wezwanie do stawienia się jakoteż urzędowe ogłoszenie orzeczenia jest niedopuszczalne.

§ 198.

Oznaczone terminy są nieodrączalne. Pisemne podania mogą być wnoszone także w drodze telegraficznej. Spóźnione wniesienie zostanie odrzucone bez dalszego postępowania.

§ 199.

W razie zaniebdania terminu do zgłoszenia środka dowodowego może instancja odwoławcza przywrócić nauczycielowi termin do stanu pierwotnego, jeżeli zdoła wykazać, że niedotrzymanie terminu nastąpiło nie z jego winy, lecz uniemożliwiły to okoliczności nieuniknione.

Prośba o przywrócenie terminu do pierwotnego stanu musi być wniesiona w terminie 14 dniowym po ustaniu przeszkody przy równoczesnem podaniu środka dowodowego do przewodniczącego senatu, który rozstrzyga o sprawie w pierwszej instancji. Przewodniczący doręcza podanie takie prokuratorowi dyscyplinarnemu do oświadczenia się. Prośbę o przywrócenie terminu do pierwotnego stanu rozstrzyga ta instancja odwoławcza, która w razie zezwolenia na przywrócenie może orzekać natychmiast w głównej sprawie.

§ 200.

Należytości świadków i rzeczoznawców będą obliczane wedle przepisów postępowania karnego.

X.

Postanowienia ogólne.

§ 201.

Przepisy tej ustawy, dotyczące nauczycieli, odnoszą się zarówno bez zmian do nauczycielek.

W n i o s e k.

Wysoki Sejm raczy uchwalić niniejszy projekt ustawy zmieniającej art. IV., V., VI. i VII. ustawy o Radzie szkolnej krajowej z dnia 15. lutego 1905. Nr. 39. Dz. u. kr.

Wnioskodawca :

Adam.

Zamorski, Sala, Jabłoński, Tomaka, Górkiewicz, Pilch, Wolanin, Głabiński, Wójcicki, Schmidt, Bednarski, Zaremba, Michalik, Riedl.

U s t a w a

z dnia . . . . zmieniająca postanowienia art. IV., V., VI. i VII. ustawy o Radzie szkolnej krajowej z dnia 15. lutego 1905 Nr. 39 Dz. u. kr.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje :

Art. I.

Postanowienia art. IV., V., VI. i VII. ustawy o Radzie szkolnej krajowej z dnia 15. lutego 1905 Nr. 39 Dz. u. kr. opiewać mają, jak następuje :

Art. IV.

Rada szkolna krajowa składa się :

1. z przewodniczącego, którym jest Namiestnik kraju albo Wiceprezydent Rady szkolnej krajowej, albo gdy ten funkcyi swojej pełnić nie może, zastępca wyznaczony przez Namiestnika ;

2. z referentów spraw szkolnych administracyjnych i ekonomicznych ;

3. z inspektorów szkolnych krajowych ;

4. z czterech delegatów Sejmu krajowego, którzy posiadać muszą bierne prawo wyborcze do Sejmu krajowego ;

5. z trzech duchownych religii katolickiej, a mianowicie jednego obrządku łacińskiego, drugiego obrządku greckiego, trzeciego obrządku ormiańskiego, z jednego duchownego wyznania ewangelickiego i jednego reprezentanta wyznania izraelskiego ;

6. z jedynastu zawodowych znawców szkolnictwa, z których trzech ma być powołanych z grona nauczycieli szkół wyższych, jeden z grona nauczycieli szkół gimnazjalnych, jeden z grona nauczycieli szkół realnych, jeden ze szkół ludowych, jeden z seminarjów nauczycielskich, jeden ze szkół handlowych, jeden ze szkół przemysłowych, nadto dwóch znawców higieny szkolnej ;

7. z czterech delegatów miast, z których dwóch wybiera Rada miasta Lwowa, dwóch Rada miasta Krakowa. Ci delegaci posiadać mają bierne prawo wyboru do Rady gminnej.

Przed objęciem czynności mają członkowie Rady szkolnej krajowej złożyć w ręce jej przewodniczącego ślubowanie w miejsce przysięgi na wierność i posłuszeństwo cesarzowi, na zachowanie ustaw zasadniczych i wszystkich innych ustaw, na sumienne spełnianie obowiązków i na zachowanie tajemnicy urzędowej obrad.

Art. V.

Członków Rady szkolnej krajowej, wymienionych w art. IV. pod l. 5 mianuje cesarz na wniosek ministra wyznań i oświecenia, oparty na propozycji namiestnika. Co do wniosku w przedmiocie nominacji duchownych wyznania katolickiego i ewangelickiego, namiestnik porozumie się z Ordynaryatami metropolitalnymi względnie z krajową władzą zwierzchniczą wyznania ewangelickiego.

Członków Rady szkolnej krajowej wymienionych w art. IV. pod l. 6., wybierają po jednym senaty uniwersytetów lwowskiego i krakowskiego, grono profesorów lwowskiej szkoły politechnicznej, delegaci grom profesorów szkół gimnazjalnych, szkół realnych, seminariów nauczycielskich, szkół handlowych, szkół przemysłowych.

Znawcę zawodowego ze szkół ludowych wybiera krajowa konferencya nauczycieli szkół ludowych.

Znawców higieny szkolnej wybierają po jednym wydziały lekarskie uniwersytetów lwowskiego i krakowskiego (niekoniecznie z grona swych członków).

Członkowie Rady, wymienieni w art. IV. pod l. 4, 5, 6, 7, urzędują przez lat trzy, poczem mogą być ponownie wybrani względnie mianowani.

Członkom Rady, wymienionym w art. IV. pod l. 4—7, przyzna Sejm odpowiednie wynagrodzenie z funduszków krajowych.

Art. VI.

Rada szkolna krajowa na posiedzeniach pełnych i na posiedzeniach sekcji załatwia kolegialnie sprawy, w których ma powziąć decyzję albo zdanie swoje i wnioski przedłożyć Ministerstwu wyznań i oświecenia.

Sekcji, które w zakresie swego działania samoistnie załatwiają sprawy, jest cztery: pierwsza dla spraw szkół ludowych i seminariów nauczycielskich, druga dla spraw szkół średnich, trzecia dla spraw szkół handlowych, czwarta dla spraw szkół przemysłowych.

Rozdział czynności pomiędzy posiedzenia pełne i sekcyjne określa regulamin wewnętrzny Rady szkolnej krajowej, zachowując przy tem zasadę, że sprawy natury ogólnej zastrzeżone być mają pełnej Radzie, ale i te przygotowane być winny przez obrady i wnioski właściwych sekcji.

Wszelkie nominacje nauczycieli tudzież wnioski w sprawie nominacji muszą być uchwalone na pełnych posiedzeniach Rady.

Referaty mogą być powierzone także członkom Rady, nie należącym do kategorii członków, wymienionych w art. IV. pod l. 2. i 3.

Art. VII.

Na posiedzeniach pełnych mają głos stanowczy wszyscy członkowie Rady, wymienieni w art. IV. pod l. 4—7, zaś z członków, wymienionych pod l. 2. i 3, tylko ośmiu, a to prócz członka, który o przedmiocie obrad referuje i krajowego inspektora szkolnego, do którego zakresu agend przedmiot obrad bezpośrednio należy, z reszty obecnych starsi rangą, względnie starsi służbą w tej samej randze.

Na posiedzeniach sekcyjnych mają głos stanowczy wszyscy członkowie Rady, wymienieni w art. IV. pod l. 4—7, wchodzący w skład danej sekcji, z członków zaś wymienionych pod l. 2. i 3. tylko czterech, a to prócz członka, który o przedmiocie obrad referuje i krajowego inspektora szkolnego, do którego zakresu agend przedmiot obrad bezpośrednio należy, z reszty obecnych starsi rangą, względnie starsi służbą w tej samej randze.

Tak na posiedzeniach pełnych jak sekcyjnych liczba głosujących członków Rady szkolnej krajowej z pośród wymienionych w art. IV. pod l. 1—3 nie może być wyższą niż liczba członków z pośród wymienionych w art. IV. pod l. 4—7.

W skład każdej sekcji wchodzi reprezentanci spraw szkolnych, administracyjnych i ekonomicznych i krajowi inspektorowie szkolni, załatwiający sprawy, które do danej sekcji należą, z innych zaś członków ci, których Rada szkolna krajowa wyborem na pełnym posiedzeniu dokonanym, do danej sekcji przeznaczyła. Delegaci Sejmu krajowego wejść mają po jednym, znawcy szkolnictwa przynajmniej po dwóch do każdej sekcji.

Każdy członek Rady może głosować tylko w jednej sekcji. Wyjątek pod tym względem zachodzi tylko co do referentów administracyjnych i ekonomicznych, oraz inspektorów szkolnych krajowych, o ile oni załatwiają sprawy dwóch sekcji. Jeżeli jednak przedmiotem obrad sekcji jest sprawa dotycząca nauki religii, ćwiczeń religijnych lub nauczycieli religii, to reprezentant wyznania i obywatelstwa, do którego dana sprawa się odnosi, chociażby nie był członkiem sekcji, ma prawo uczestniczenia w jej posiedzeniach i obradach nad sprawą z głosem stanowczym.

Rada szkolna krajowa może powołać do poszczególnych spraw znawców zawodowych, którzy obecni będą na posiedzeniach z głosem doradczym; na posiedzenia sekcji trzeciej i czwartej będzie ich zaś w liczbie trzech, również z głosem doradczym, powoływać stale.

Art. II.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Art. III.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi wyznań i oświecenia i Ministrowi spraw wewnętrznych.

W n i o s e k.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby na najbliższej sesji sejmowej przedłożył wnioski w sprawie założenia w mieście Lwowie krajowego zakładu dla nieuleczalnych oraz krajowego domu podzrutek.

Wnioskodawca:

Głąbiński.

Maciuszek, Adam, Pilch, Riedl, Górkiewicz, Tomaka, Neumann, Schmidt, Wójcicki, Jabłoński, Sala, Zaremba, Michalik, Skarbek.

W n i o s e k.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wobec tego, że w czasie tegorocznego przesilenia kredytowego dotacja Kasy centralnej Kas pożyczkowych systemu Raiffeisena okazała się za szczupłą, tudzież ze względu na to, że subwencje na fundusz zakładowy tych kas zostały zmniejszone, Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby przedstawił wnioski w sprawie odpowiedniego zwiększenia dotacji dla spółkowych Kas oszczędności systemu Raiffeisena.

Wnioskodawca:

Pilch.

Górkiewicz, Wolanin, Bednarski, Maciuszek, Zaremba, Tomaka, Wójcicki, Schmidt, Głąbiński, Skarbek, Michalik, Zamorski, Sala, Jabłoński, Adam.

W n i o s e k.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm uchwała przyspieszyć zebranie pięciomilionowego funduszu rękodzielniczego i w tym celu poleca Wydziałowi krajowemu i komisji budżetowej podwyższyć roczną dotację na rzecz tego funduszu do kwoty 400.000 koron.

Wnioskodawca:

Głąbiński.

Zamorski, Sala, Jabłoński, Tomaka, Adam, Górkiewicz, Pilch, Wolanin, Neumann, Riedl, Wójcicki, Schmidt, Bednarski, Zaremba, Michalik.

W n i o s e k.

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Sejm uchwała przyjąć na rachunek funduszu krajowego część pożyczki hipotecznej zaciągniętej na budowę domu rękodzielniczego we Lwowie i poleca Wydziałowi krajowemu i komisji budżetowej wstawiać corocznie do budżetu kwotę potrzebną na umorzenie pożyczki do sumy 100.000 koron.

Wnioskodawca :

Głębiński.

Zamorski, Sala, Jabłoński, Tomaka, Wolanin, Adam, Schmidt, Pilch, Bednarski, Górkiewicz, Wójcicki, Zaremba, Skarbek, Michalik.

W n i o s e k.

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony projekt ustawy, zmieniającej postanowienia § 18 statutu krajowego.

Wnioskodawca :

Głębiński.

Wolanin, Bednarski, Riedl, Sala, Wójcicki, Schmidt, Jabłoński, Zaremba, Michalik, Skarbek, Tomaka, Zamorski, Górkiewicz, Adam.

U s t a w a

z dnia . . . . . zmieniająca postanowienia § 18. statutu krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskim, ogłoszonego ces. pat. z 26. lutego 1861, Nr. 20 Dz. u. p.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskim postanawiam, co następuje :

Art. I.

Postanowienia § 18. statutu krajowego dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskim, ogłoszonego ces. patentem z 26. lutego 1861, Nr. 20. Dz. u. p., opiewać mają, jak następuje :

§ 18.

Jako sprawy krajowe uznaje się wszystkie przedmioty ustawodawstwa, które nie zostały ustawą zasadniczą państwa z 21. grudnia 1867, Nr. 141, Dz. u. p. wyraźnie zastrzeżone ustawodawstwu państwowemu, niemniej wszystkie przedmioty ustawodawstwa przekazane w myśl tejże ustawy zasadniczej państwa ustawodawstwu krajowemu.

Art. II.

Ustawa niniejsza nie narusza w niczem postanowień ustawy krajowej z dnia 23. kwietnia 1909. Dz. u. kr. Nr. 42.

Art. III.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Art. IV.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

W n i o s e k.

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Wzywa się c. k. Rząd, aby niedostateczną w naszym kraju ilość zakładów pocztowych i telegraficznych tudzież składnic pocztowych wydatnie pomnożył.

Wnioskodawca :

Ks. Wolanin.

Wójcicki, Michalik, Głębiński, Pilch, Sala, Tomaka, Górkiewicz, Bednarski, Zaremba, Adam, Schmidt, Zamorski, Riedl, Jabłoński.

W n i o s e k.

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Sejm wzywa Radę szkolną krajową, aby przedstawiła wnioski zmiany ustawy krajowej o seminariach nauczycielskich z dnia 12. czerwca 1907 Dz. u. kr. Nr. 101. na zasadzie zniesienia dwutytułowości tych zakładów.

Wnioskodawca:

Zamorski.

Głabiński, Adam, Schmidt, Sala, Jabłoński, Bednarski, Górkiewicz, Pilch, Wójcicki, Michalik, Tomaka, Riedl, Zaremba, Maciuszek.

Wniosek.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby na najbliższej sesji sejmowej przedłożył wnioski w sprawie przymusowego ubezpieczenia od ognia i utworzenia krajowego zakładu asekuracyjnego.

Wnioskodawca.

Zamorski.

Głabiński, Adam, Schmidt, Sala, Jabłoński, Bednarski, Górkiewicz, Pilch, Wójcicki, Michalik, Tomaka, Riedl, Zaremba, Maciuszek.

Wniosek.

Zważywszy, że sprawa ubezpieczenia społecznego na starość i niezdolność do pracy w naszym kraju, mającym niedostateczną organizację opieki publicznej nad ubogimi i liczne rzesze robotnicze i rękodzielnicze ma szczególnie doniosłe znaczenie;

zważywszy, że z powodu trudności jednolitego przeprowadzenia tego ubezpieczenia w całym państwie będzie w ustawie państwowej na rzecz Galicyi uczyniony wyjątek i urządzenie tegoż przy pomocy funduszków państwowych będzie Sejmowi przekazane:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby na wypadek uchwalenia ubezpieczenia społecznego przez Radę państwa zajął się niezwłocznie opracowaniem materiałów i wniosków co do urządzenia tego ubezpieczenia w naszym kraju, przy uwzględnieniu naszych odrębnych stosunków i życzeń poszczególnych warstw interesowanych.

Wnioskodawca:

Głabiński.

Zamorski, Riedl, Wójcicki, Schmidt, Bednarski, Zaremba, Michalik, Sala, Pilch, Jabłoński, Tomaka, Górkiewicz, Adam, Maciuszek.

Wniosek.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd, aby przyspieszył budowę mostu na Wisłoku w gminie Trzebowniska pow. rzeszowskiego.

Wnioskodawca:

Tomaka.

Głabiński, Wójcicki, Schmidt, Pilch, Wolanin, Zaremba, Jabłoński, Górkiewicz, Maciuszek, Michalik, Skarbek, Zamorski, Sala, Adam, Bednarski.

Wniosek.

Wysoki Sejm raczy uchwalić, ażeby utworzono w gminie Tiapcze pow. dońskiego przystanek kolejowy między Bolechowem a Doliną.

Wnioskodawca:

Zaremba.

Riedl, Pilch, Michalik, Maciuszek, Wójcicki, Schmidt, Zamorski, Sala, Jabłoński, Skarbek, Tomaka, Wolanin, Górkiewicz, Adam.

Wniosek

posła Górkiewicza i towarzyszy w sprawie zabudowania potoków górskich Choczenka, Dąbrówka-Zawadka, Frydrychówka i Skawinka w powiecie Wadowickim.

Wysoki Sejmie!

Zważywszy, że pomienione wyżej potoki górskie rok rocznie wyrządzają tamtejszej ludności ogromne szkody, niżej podpisani stawiają wniosek:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd, ażeby jak najspieszniej przystąpił do zabudowania i uregulowania wymienionych potoków górskich.

Wnioskodawca:

Górkiewicz.

Zamorski, Riedl, Bednarski, Schmidt, Sala, Jabłoński, Skarbek, Wójcicki, Zaremba, Pilch, Michalik, Tomaka, Maciuszek, Głabiński.

Wniosek.

Wysoki Sejm raczy uchwalić

Sejm wzywa c. k. Rząd, aby postanowioną już budowę mostu na rzece Rabcie w miejscowości Uście solne—Niedary w pow. bocheńskim bezzwłocznie rozpoczął.

Wnioskodawca

Pilch.

Wójcicki, Skarbek, Wolanin, Górkiewicz, Zaremba, Riedl, Tomaka, Maciuszek, Michalik, Zamorski, Bednarski, Schmidt, Sala, Jabłoński.

Wniosek.

Posła Górkiewicza i towarzyszy w sprawie ukrajowienia dróg powiatowych I. kl. w powiecie wadowickim pod nazwą Wadowice-Osiek i Wadowice-Brzeźnica.

Wysoki Sejmie!

Zważywszy, że powiat wadowicki jest jednym może z najobszerniejszych a najuboższych powiatów w kraju,

że ciężar utrzymania tak wielkiej ilości dróg ciąży zupełnie na najuboższej ludności powiatu, która w ostatnich latach tak bardzo zniszczoną została kłeskami elementarnymi,

że powiat zbudował już przeszło 100 klm. dróg, których utrzymanie wymaga wielkich funduszków,

że wszystkie fundusze drogowe przechodzą prawie wyłącznie na konserwację tych dróg, wskutek czego na budowanie nowych dróg niema żadnych funduszków i powiatowi grozi wprost w tej sprawie wielka ruina,

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się Wydział krajowy, aby bezzwłocznie przystąpił do przejęcia dróg Wadowice-Osiek, Wadowice-Brzeźnica na fundusz krajowy, przez co ułatwiłoby się powiatowi budowanie nowych dróg koniecznych dla ludności.

Wnioskodawca:

Górkiewicz.

Schmidt, Sala, Jabłoński, Adam, Bednarski, Wójcicki, Skarbek, Wolanin, Tomaka, Pilch, Maciuszek, Michalik, Zaremba, Zamorski.

Wniosek.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby uchwaloną na budowę szkół ludowych sumę pożyczkową w kwocie 10 milionów koron jak najszybciej zrealizował, a na razie przynajmniej zaliczkowo postarał się o budowę szkół w tych gminach, które już złożyły datki na nie przypadające.

Wnioskodawca:

Maciuszek.

Zamorski, Sala, Jabłoński, Tomaka, Pilch, Zaremba, Schmidt, Skarbek, Bednarski, Wolanin, Górkiewicz, Głabiński, Wójcicki, Michalik, Riedl.

Wniosek

posła ks. Wolanina i towarzyszy w sprawie budowy mostu na Sanie.

Wysoki Sejmie!

Zważywszy, że dla miasta Ulanowa i okolicy most na Sanie pod Ulanowem jest koniecznie potrzebny, bo przewóz promem tamuje całą komunikację, a setki fur, zatarasowawszy całą drogę, czekają na swoją kolej przewozu,

zważywszy, że kwestya budowy mostu, jest dla Ulanowa „być albo nie być“,

zważywszy, że gmina Ulanów deklaruje już na ten cel 25.000 K, niżej podpisani stawiają wniosek:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się Wydział krajowy, aby jak najrychlej przystąpił do budowy mostu na Sanie pod Ulanowem.

Wnioskodawca:

Ks. Wolanin.

Jabłoński, Riedl, Tomaka, Michalik, Adam, Zaremba, Schmidt, Zamorski, Sala, Maciuszek, Wójcicki, Głąbiński, Bednarski, Pilch, Górkiewicz.

Wniosek

pośła ks. Wolanina i towarzyszy w sprawie obwałowania Sanu.

Wysoki Sejmie!

Zważywszy, że obwałowanie Sanu od Wisły począwszy aż do granic powiatu Nisko rzeczywiście jest wielkiem dobrodziejstwem dla mieszkańców powiatu tarnobrzeskiego, bo wylewy są zupełnie wstrzymane,

zważywszy dalej, że tegoroczne wylewy Sanu ogromnie zniszczyły pole powiatu Nisko, bo niema zupełnie zabezpieczenia, niżej podpisani stawiają wniosek:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd, aby jak najrychlej przystąpił do budowy wałów ochronnych rzeki Sanu przez cały powiat Niski, aby w ten sposób zabezpieczyć pola przed ustawicznymi zalewami.

Wnioskodawca:

Ks. Wolanin.

Tomaka, Zaremba, Adam, Schmidt, Zamorski, Sala, Jabłoński, Riedl, Wójcicki, Michalik, Głąbiński, Bednarski, Pilch, Górkiewicz, Maciuszek.

Wniosek.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd, aby w wiosennym rozkładzie jazdy kolei państwowych i lokalnych w wyższej niż dotąd mierze uwzględnił zdrojowiska i uzdrowiska krajowe, przez urządzenie bezpośrednich połączeń z miastami stołecznymi i wprowadzenie taryf sezonowych.

Wnioskodawca:

Głąbiński.

Tomaka, Pilch, Riedl, Zamorski, Bednarski, Wolanin, Schmidt, Wójcicki, Adam, Jabłoński, Sala, Zaremba, Michalik, Maciuszek.

Wniosek

pośła Józefa Maciuszka i towarzyszy w sprawie zabudowania potoków górskich w powiecie Nowo - Sandeckim, a zwłaszcza rzeki Ososiny.

Wysoki Sejmie!

Zważywszy, że w powiecie Nowo-Sandekkim potoki górskie Dunajec jak również rzeka Ososina rok rocznie wyrządzają tutejszej ludności ogromne szkody, niżej podpisani stawiają wniosek:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd, aby jak najspieszniej przystąpił do zabudowania i uregulowania potoków górskich i rzek w powiecie Nowo-Sandekkim.

Wnioskodawca:

Maciuszek.

Górkiewicz, Riedl, Schmidt, Sala, Jabłoński, Michalik, Zaremba, Zamorski, Wójcicki, Tomaka, Pilch, Wolanin, Bednarski, Adam.

Wniosek.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm poleca Wydziałowi krajowemu ponowne podjęcie starań u c. k. Rządu o oddanie dawnych królewskich lasów i domen państwowych oraz salin w Galicyi w zarząd kraju.

Wnioskodawca:

Głabiński.

Maciuszek, Zamorski, Riedl, Bednarski, Wolanin, Tomaka, Schmidt, Wójcicki, Skarbek, Jabłoński, Adam, Sala, Zaremba, Michalik.

Wniosek.

Podpisani wnoszą:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się wybrać się mającej Komisji szkolnej, by jaknajrychlej przedłożyła Sejmowi wnioski:

- a) co do przyznania nauczycielstwu ludowemu dodatku drożyznianego za r. b.
- b) co do regulacyi płac nauczycielskich.

Wnioskodawca:

Leo.

Federowicz, Kleski, Schätzel, Maiss, Loewenstein, Aschkenase, Lisiewicz, Rutowski, Doliński, Maryewski, German, Jahl, Srokowski, Bandrowski, Rittel, Sare.

Wniosek.

Wysoki Sejmie!

Coraz to silniej występująca wśród szerokich kół kobiet dążność do zdobycia stanowiska zarobkowego objawiła się w naszym społeczeństwie w masowym uczęszczaniu do szkół średnich, seminariów nauczycielskich i w zajmowaniu posad biurowych. Szkoły średnie, a następnie studia uniwersyteckie dają jednak tylko nielicznym jednostkom możliwość egzystencji trwałej, wytwarzając całe szeregi kobiet, słusznie rozgoryczonych, bo posiadających wyższe egzamina i szukających jakiegokolwiek zajęcia. Seminaria nauczycielskie żeńskie doprowadziły już do hyperprodukcji sił nauczycielskich żeńskich, tak, że dziś nieznaczna tylko część ich słuchaczek może liczyć na otrzymanie posady. Największa więc część kobiet pracuje w urzędach, towarzystwach finansowych i biurach prywatnych, gdzie przeważnie za marnem wynagrodzeniem spędza długie godziny i chcąc w swej biedzie dostać przecież jakieś zajęcie, deprecjonuje wogóle cenę pracy.

Zdrowym i korzystnym dla kraju trzeba więc nazwać ruch, który od lat kilku w kraju naszym powstał, ruch dążący do skierowania kobiet szukających zarobku do przemysłu i do gospodarstwa domowego miejskiego i wiejskiego. Powstał już szereg szkół tego typu w kraju z inicjatywy Rad miejskich i osób prywatnych, w kilku miejscowościach powstaną one w roku przyszłym. Nie można się jednak dziwić, że główną trudnością w zakładaniu tak szkół gospodarstwa, jak i szkół przemysłowych żeńskich jest brak nauczycielek fachowo wykształconych, bez których o jakiegokolwiek dodatniej działalności tych zakładów nie może być mowy. Jest w pierwszym rzędzie obowiązkiem Wysokiego Sejmu poprzeć cały ten dla naszego społeczeństwa tak dodatni kierunek wykształcenia kobiet przez umożliwienie dostarczenia tym zakładom dobrych sił nauczycielskich i dlatego mam zaszczyt przedłożyć Wysokiemu Sejmowi następujący wniosek:

Uchwala się wstawić do budżetu krajowego na rok 1914 sumę 5.000 koron na kształcenie sił nauczycielskich dla szkół przemysłowych żeńskich i szkół gospodarstwa domowego — do rozporządzenia c. k. Rady szkolnej krajowej.

Wysoki Sejm raczy wniosek ten odesłać do komisji budżetowej.

Wnioskodawca:

Bandrowski.

Leo, Federowicz, Srokowski, Doliński, Wójcicki, Adam, Maryewski, Maiss, Rutowski, German, Sare, Schmidt, Tertil, Witos.

W n i o s e k

posła ks. Wolanina i towarzyszy w sprawie ukrajowienia dróg Nisko-Przyszów kameralny i Rudnik-Tarnogóra.

Wysoki Sejmie!

Zważywszy, że powiat Nisko budową dróg powiatowych materyalnie jest wyczerpany, niżej podpisani stawiają wniosek:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się Wydział krajowy, aby jak najrychlej ukrajowił drogi powiatowe Nisko-Przyszów kameralny i Rudnik-Tarnogóra położone w powiecie Nisko.

Wnioskodawca:

Ks. Wolanin.

Zaremba, Schmidt, Zamorski, Sala, Jabłoński, Riedl, Tomaka, Wójcicki, Michalik, Głabiński, Bednarski, Pilch, Górkiewicz, Maciuszek, Adam.

W n i o s e k n a g ł y.

Na dniu 28. października b. r. wybuchł groźny pożar w miasteczku Jordanowie, którego pastwą, padło 20 zabudowań mieszkalnych i gospodarczych wraz z zebranymi plonami i całym dobytkiem.

Przyczyną tak znacznego rozszerzenia się pożaru był brak wody, na który miejscowość ta stale cierpi.

Ponieważ pogorzeli, bez wyjątku wszyscy ubodzy, nie będąc ubezpieczeni, stracili całe swe mienie a nadto znajdują się bez dachu i potrzebują rychłej pomocy, podpisani wnoszą:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

- 1) Sejm uchwała pogorzelcom Jordanowa na doraźną pomoc 50.000 koron.
- 2) Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby w swoim zakresie działania udzielił odpowiedniej pomocy przy odbudowaniu spalonej części miasta oraz przyspieszył wszczętą już akcyę celem zaopatrzenia tej miejscowości w dostateczną ilość wody, co jest koniecznem nietylko ze względów ogniowych ale i sanitarnych.

Wnioskodawca:

Bednarki.

Schmidt, Wójcicki, Skarbak, ks. Wolanin, ks. Zaremba, Górkiewicz, Pilch, Tomaka, ks. Michalik, Jabłoński, Zamorski, Sala, Maciuszek, Adam.

W n i o s e k n a g ł y.

Ze względu na uznaną ogólnie przez wszystkie czynniki krajowe i państwowe konieczność sprawiedliwszej dotacyi dla nauczycielstwa ludowego, podpisani wnoszą:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm poleca komisji szkolnej, aby w porozumieniu z komisją budżetową przedłożyła w ciągu bieżącej sesyi wnioski celem uchwały regulacyi płac nauczycielstwa ludowego, w wysokości kwaterowego, niemniej emerytów i zaopatrzenia wdów i sierót, a to od 1. stycznia r. 1914.

II. Sejm uchwała na rok 1913 kwotę trzech milionów koron tytułem dodatku drożyznianego dla nauczycielstwa ludowego w kraju i mieście Lwowie i poleca komisji szkolnej, aby co do rozdziału tej kwoty niezwłocznie przedłożyła swe wnioski.

Wnioskodawca:

Głabiński.

Adam, ks. Wolanin, Górkiewicz, Wójcicki, Schmidt, Bednarski, Jabłoński, Sala, Zamorski, ks. Michalik, Tomaka, ks. Zaremba, Skarbak, Pilch.

W n i o s e k n a g ł y.

Ze względu na wielkie rozmiary tegorocznych klęsk elementarnych i konieczność zapewnienia zarobku dla ludności,

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd, aby niezwłocznie przystąpił tak we Lwowie i w Krakowie, jak w całym kraju do wykonania i przyspieszenia budowy gmachów szkolnych i innych gmachów państwowych, niemniej robót drogowych, kolejowych, kanalizacyjnych, regulacyjnych, melioracyjnych i innych;

Wzywa się c. k. Rząd, aby na cele robót powyższych wyznaczył z funduszków państwowych nadzwyczajną, wydatną sumę.

Wnioskodawca:
Wójcicki.

Schmidt, Bednarski, ks. Zaremba, ks. Michalik, Pilch, Jabłoński, Sala, Tomaka, ks. Wolanin, Górkiewicz, Maciuszek, Skarbek, Głabiński, Riedl, Neumann, Zamorski, Adam.

Wniosek nagły.

Z uwagi, że dotychczasowa ustawa, normująca krajowe opłaty szynkarskie, z dnia 20. grudnia 1905 roku nie odpowiada ani słuszności ani nie daje przewidzianych dochodów krajowi, natomiast rujnuje całe szeregi osób, prowadzących przemysł gospodnio-szynkarski, ilość zaś wdrożonych egzekucyj w kraju nie dozwala dalszej choćby najmniejszej zwłoki:

Wysoki Sejm uchwalić raczy nagłą potrzebę zmiany ustawy o poborze krajowych opłat szynkarskich z 20. grudnia 1905 r. w duchu pobierania opłat przy zakupie towaru lub innym sprawiedliwym kierunkiem — nie zaś wedle dotąd wymierzonego kontyngentu, krzywdzącego niesłusznie bardzo licznych koncesyjonowanych szynkarzy, zwłaszcza rolników, którzy temu przemysłowi się oddają — a nie dającego krajowi spodziewanych dochodów mimo bardzo licznych środków egzekucyjnych już zastosowanych i w obec ogromnych zaległości w opłatach zastosować się mających.

Wnioskodawca:
Schmidt.

ks. Wolanin, Górkiewicz, Pilch, Tomaka, Bednarski, Jabłoński, Zamorski, Riedl, Wójcicki, Maciuszek, ks. Michalik, ks. Zaremba, Głabiński, Sala, Skarbek, Adam.

Wniosek nagły

posta Skarbka i tow. w przedmiocie wyboru komisji budżetowej i bankowej.

Wysoki Sejmie!

Ze względu na konieczność jak najrychlejszego załatwienia budżetu krajowego i udzielenia Wydziałowi krajowemu upoważnienia do zaciągnięcia pożyczki krajowej i uregulowania płac nauczycieli ludowych stawiają niżej podpisani wniosek nagły:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wybiera się komisję budżetową, szkolną i bankową i poleca się tym komisjom, by w jak najkrótszym czasie przedłożyły odpowiednie wnioski.

Wnioskodawca:
Skarbek.

Głabiński, Tomaka, Górkiewicz, Pilch, Maciuszek, ks. Zaremba, Zamorski, Schmidt, ks. Wolanin, Wójcicki, Sala, Jabłoński, ks. Michalik, Bednarski, Adam.

Wniosek nagły

posta Skarbka i tow. w przedmiocie wyboru komisji zapomogowej.

Wysoki Sejmie!

Tegoroczne słyty i wylewy rzek wyrządziły szkody, idące w setki milionów. Ponieważ akcja zapomogowa c. k. Rządu jest niewystarczającą, przeto konieczną jest rzeczą, by Wysoki Sejm zajął się obmyśleniem środków, mogących choć w części złagodzić straszne skutki tegorocznej klęski. Wobec tego stawiają niżej podpisani wniosek nagły.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wybiera się komisję zapomogową, złożoną z 25 członków, celem obmyślenia środków dla przyścia z pomocą ludności, dotkniętej klęską powodzi i nieurodzaju.

Poleca się komisji zapomogowej, by do dni 14 przedłożyła Wysokiemu Sejmowi swoje wnioski.

Wnioskodawca :
Głąbiński.

Sala, Bednarski, Tomaka, ks. Wolanin, Jabłoński, Pilech, Adam, Maciuszek, ks. Zaremba, Skarbek, Górkiewicz, Wójcicki, Schmidt, Zamorski.

Wniosek nagły.

posta Witos, Stapińskiego i tow. w sprawie regulacji płac nauczycielstwa ludowego.

Wysoki Sejmie!

Nauczycielstwo ludowe w całym kraju czeka z najwyższą niecierpliwością na wiadomość, czy Sejm krajowy zaraz załatwi sprawę regulacji jego niemożliwie niskich na obecne stosunki drożyzniane poborów. Z tego względu, aby usunąć zaraz wątpliwość i upewnić nauczycielstwo ludowe, że ustawa o regulacji poborów wejdzie pod obrady i uchwały Sejmu jako pierwszy punkt porządku dziennego po uchwaleniu reformy wyborczej,

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby przygotował projekt ustawy o uregulowaniu płac nauczycieli ludowych, a to na zasadzie czterech rang urzędników państwowych.

Zanim to nastąpi, poleca Sejm Wydziałowi krajowemu wypłacenie dodatku drożyznianego.

Wnioskodawcy :
Witos, Stapiński.

Serczyk, Bosak, Kędzior, Żardecki, Bojko, Siwula, Krężel, Riedl, Bardl, Łaskuda, Bernadzikowski, Łazarski, Maryewski.

Wniosek nagły

posta Witos i tow. w sprawie akcji ratunkowej z powodu tegorocznych klęsk elementarnych.

Wysoki Sejmie!

Po zeszłorocznej klęsce ulewnych deszczów nawiedziła kraj nasz w r. 1913 nadzwyczajna katastrofa, niepamiętna od r. 1813. Ulewnie deszcze, które trwały od końca kwietnia do połowy września i zniszczyły plony we wszystkich powiatach kraju, tudzież kilkakrotne wylewy rzek spowodowały ruinę rolników, która z ogólną depresją ekonomiczną dotknęła także mieszkańców miast. Wykazane przez Wydziały powiatowe (z wyjątkiem Zaleszczyk) szkody w plonach wynoszą olbrzymią sumę przeszło 293 milionów koron, szkody zaś w drogach gminnych 11,652.498 koron. Pomoc dla ludności rolniczej okazuje się nieodzowną w następujących kierunkach :

- 1) pomoc doraźna na zakupno żywności dla ludności dotkniętej wylewami rzek i na naprawę zburzonych domów,
- 2) dostarczenie nasion pod zasiewy i paszy dla bydła;
- 3) pomoc na naprawę dróg, rekonstrukcję uszkodzonych budowli wodnych i odwodnienie gruntów celem umożliwienia wiosennej uprawy;
- 4) dostarczenie niskoprocentowego kredytu dla rolników, celem utrzymania ich przy posiadanych gospodarstwach.

Wprawdzie Rząd przyszedł już krajowi z pewną pomocą w powyższym kierunku, ale pomoc ta jest niedostateczną i nie odpowiada rozmiarom katastrofy. Potrzeba mianowicie wydatniejszych zapomóg na wyżywienie ludności i przezimowanie inwentarza, na zakupno nasion pod zasiewy jare, na naprawę dróg, robót regulacyjnych i melioracyjnych, a przede wszystkim taniego kredytu dla ratowania gospodarstw. Zachodzi też nieodzowna potrzeba ustalenia licznych usuwisk, które się potworzyły w kraju, zdeformowały i zabagniły grunta, oraz uszkodziły budynki.

Komisja parlamentarna Koła polskiego zażądała od Rządu takiej pomocy dla kraju, jakiej udzieliło państwo kilkunastu powiatom południowo - tyrol-

skim po powodzi w r. 1882, i przy tem żądaniu powinien także Wysoki Sejm obstawiać.

Podpisani wnoszą :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

I. Sejm wzywa Rząd, ażeby wobec ogromu katastrofy, jaka kraj dotknęła w r. 1913. z powodu ulewnych deszczów i powodzi, przyszedł jak najrychlej krajowi z pomocą w kierunku wskazanym przez komisję parlamentarną Koła polskiego.

II. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby przedłożył Sejmowi wnioski w sprawie akcji zapomogowej dla rolników dotkniętych tegorocznymi klęskami elementarnymi.

Wnioskodawca :

Witos.

Kędzior, Olearski, Łazarski, Haempel, Tertil, Maryewski, Siwula, Bardl, Bernardzikowski, Riedl, Stapiński, Krężel, Serczyk, Bojko, Rosak, Łaskuda, Schätzel.

I n t e r p e l a c y a

do Pana Komisarza rządowego z powodu bezpodstawnego spensjonowania nauczycielki ludowej.

W lecie b. r. została nauczycielka ludowa Bronisława Androtowiczowa, wdowa z trojgiem dzieci, pełniąca przez lat 34 wzorowo swe obowiązki, mająca liczne dekrety pochwalne, bez podania powodów i bez poprzedniego postępowania dyscyplinarnego, bez uwiadomienia, na ostatniej swej posadzie w Tarnowicy leśnej ad Nadworna nagle spensjonowaną i mimo wniesionego rekursu od pracy w szkole usuniętą. Rekurs, wniesiony do Rady szkolnej krajowej w dniu 8 sierpnia br. do l. 16.005, nie został dotychczas ministerstwu oświaty i wyznań wcale przedłożonym.

Ze względu na okoliczności powyższe, wymagające usprawiedliwienia, tudzież ze względu na osobistości bezstronne i wiarygodne, które zapewniają, iż w danym wypadku popełniono nadużycie z osobistej lub narodowej animozy pochodzące, zapytują podpisani :

Czy fakty powyższe są Panu Komisarzowi rządowemu znane?

Co zamierza Pan Komisarz rządowy zarządzić, aby krzywda wyrządzona biednej i zasłużonej nauczycielce została wynagrodzoną?

We Lwowie, dnia 5. grudnia 1913.

Interpelant :

Głabiński.

Ks. Zaremba, Ks. Michalik, Maciuszek, Adam, Zamorski, Pilch, Bednarski, Tomaka, Górkiewicz, Ks. Wolanin, Schmidt, Skarbek, Wójcicki, Jabłoński, Sala, Riedl.

Marszałek. Pierwsze czytanie tych wniosków umieszczę na porządku dziennym jednego z najbliższych posiedzeń Wysokiego Sejmu, interpelację odstąpię komisarzowi rządowemu, zaś z odczytanymi wnioskami nagłymi postąpię regulaminowo.

Celem zdania sprawy z wyniku wyborów do komisji reformy wyborczej udzielam głosu p. Adamowi Stadnickiemu.

P. Adam **Stadnicki.** Głosujących było 133, absolutna większość 67. Wszystkimi głosami zostali wybrani :

a) członkami komisji PP.

Badeni, Bojko, Cegielski, Czartoryski, Garapich, Głabiński, Hupka, Kasznica, Kędzior, Krzeczunowicz, Korol, Leo, Lewicki Kost', Loewenstein, Makuch, Neumann, Niezabitowski, Petruszewicz, Piniński, Rutowski, Skrzyński, Stadnicki sen., Starzyński, Witos, Zamorski;

b) zastępcami członków komisji :

Mars, Biały, Singalewicz, Stroński, Schnell, Wójcicki, Halban, Burzyński, Krężel, Krzysztofowicz, Rożankowski, Kleski, Baczyński, Sare, Łahodyński, ks. Michalik, Biesadecki, Laskowski, Maryewski, St. Dąbski, Cieński, Stan. Milewski, Zardecki, ks. Zaremba.

Marszałek. Ci zatem Panowie zostali wybrani.

Upraszam tych Panów, którzy zostali wybrani do komisji dla reformy wyborczej, ażeby zechcieli zebrać się o godzinie 5 popołudniu w sali „Unii lubelskiej”, celem ukonstytuowania komisji.

Zanim zamknę posiedzenie, oznajmiam że dodatkowo udzieliłem urlopu na dni 8 posłowi Sozańskiemu, którego podanie dopiero w tej chwili wpłynęło.

O terminie następnego posiedzenia Sejmu zawiadomię Wysoką Izbę w drodze pisemnej. Równocześnie zostanie rozesłany pp. posłom porządek dzienny następnego posiedzenia.

Posiedzenie zamykam.

(Koniec posiedzenia o godzinie 2 minut 10 popołudniu.)
